

בראשית תשפ"ו

בהודאה לה' יתברך על
"ושבו בנים לגבולם"
ובתפילה ל"נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם"

לרפואת

ישראל בונים בן חיה רויזל   מיכאל בן פנינה פאני   משה בן טילה   דוד אליעזר בן אורנה,   שלום בן אלגריה
בן ציון בן לאה   ישראל מאיר בן פנינה   יעקב בן אוסירה,   פנינה בת קלרה
עדן בת ענת

להצלחת

שלמה בן רחל   שלום בן אברהם,   חיה אסתר בת קלרה,   בניה בן ציפורה,
דוד נחום בן חנה בתיה,   חיים אלתר יוסף בן חסיה,   דוד בן אמליאה רחל,
ידידיה ניסים בן דניאל גילה חיה   מרים בת לאה

מייל sl4130035@gmail.com

המחיר 15 ש"ח

תעשו לי טובה

סיפר לי גאון אחד שליט"א, שהיה נוכח תדיר בבית מרן הגריי"ז זצ"ל בשעת התפילות:

פעם בשעה שהיו מתפללים תפילת מעריב בשבת, נפל כפתור מהבגד של בנו הקטן של אחד מהמתפללים [רבי אהרן דוד מלאכי ז"ל]

לאחר התפילה קראו מרן הגריי"ז זצ"ל, ואמר לו "תעשו לי טובה גדולה, ותבואו מיד במוצאי שבת לקחת את הכפתור של בנכם הקטן, אינני יכול להיות שומר אבידה על הכפתור... תעשו לי טובה, ותבואו תיכף לקחת את הכפתור..."

★ ★ ★

עוד סיפר לי הנ"ל, שנים רבות היה מונח ללא שינוי, על מדף אחד בארון הספרים שטר של 20 ל"י, ושאלתי פעם את אחד מבני מרן הגריי"ז זצ"ל למי שייך הכסף הנ"ל, ואמר לי "סיאיז השאלה אף די געלט"..." [ז"הו כסף שיש עליו שאלה"...]

וכן ליד דלת הכניסה לבית מרן הגריי"ז זצ"ל, היתה מונחת שקית עם ספרים שכנראה אחד שכח... ולא היו נוגעים בהם, או מזיזים אותם...

עובדות והנהגות לבית בריסק - א / מלר, שמעון יוסף בן אלימלך / עמוד 119
הודפס מאוצר החכמה

<sl4130035@gmail.com> שלמה לוינשטיין

ענינים על שבת בראשית

message 1

<bzs@ar.co.il> bzs

7 באוקטובר 2025 בשעה 0:57

To: הרב לוינשטיין שליטא <sl4130035@gmail.com>

שבת בראשית. מסופר, פעם אחת ישב הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זצ"ל אצל הגאון בעל ה'ישועות יעקב' מלבוב זצ"ל, נכנס אצלם איש אחד וסיפר בבדיחות הדעת כי לאחרונה הכיר מנהג חדש בין חסידים. נזדמן לו לשבות בשבת-בראשית בין חסידי הרה"ק רבי רפאל מבערשיד זצ"ל וראה אותם רוקדים במשך כל השבת "שבת בראשית אלע אין איינעם" [כולנו כאחד], התפלא הגאון מלבוב, ואמר מילא אם אין עוסקים בתורה עוסקים בשירות ותשבחות, אבל לבלות כל השבת בדברים שלא נשמעו מעולם, אתמהא! השיב לו הרב מקאמינקא הלא הוא תוספות מפורש במסכת סנהדרין דף לו ע"ב ד"ה מכנף.

התוספות שם מצטטים מ"תשובת הגאונים" שמלאכי מעלה אומרים שירה בכנפיהם. ושם כנפים לאחד וכל כנף אומר שירה אחת ביום אחד מששת ימי החול, ובהגיע יום השבת אומרים המלאכים לפני המקום: רבש"ע, אין לנו עוד כנף לומר בו שירה! והקב"ה משיב להם יש לי עוד כנף אחד בארץ שאומר לפני שירה והם ישראל שנאמר (ישעי' כד, טז) "מכנף הארץ זמירות שמענו", ואז נעשים המלאכים טפלים לישראל ואומרים שירה עמהם. והנה הרי אמרו חז"ל (בר"ר א, ד) שהמלאכים נבראו ביום השני, ורק אז התחילו לומר שירה, נמצא שבשבת בראשית נותרה להם עוד כנף לומר בה שירה ולא הוצרכו להיות טפלים לישראל אלא היו שווים עמהם, ומכאן המקור לשירה זו של שבת בראשית כולנו כאחד... (אמרי פנחס השלם – נספחים, עמ' תקט"ז)

בספר דברי יחזקאל (פר' בראשית) כתב טעם נפלא מדוע נקראת שבת פרשת בראשית 'שבת בראשית', ולמה לא נקראת כן פר' נח או פר' לך 'שבת נח' או 'שבת לך', אמר מורי חמי הגה"ק ארי' דבי עילאי אבד"ק ווישניצא זלה"ה דהענין כך הוא, דבימים נוראים הקדושים כל אדם היה לו אז הרהור תשובה, וקיבל אז על עצמו איזה הנהגה טובה, כל איש לפי ערכו ומדריגתו, לכן נקרא 'שבת בראשית', שמזכירין להאדם שמה שעבר עבר, ומעתה מתחיל סדר חדש, וישתדל את עצמו שיהי' מעתה טוב עכ"ל.

ממחרת ההג... בספרו מקדשי השם (שער מחמדים עמ' טז) מביא הגאון רבי צבי הירש מייזליש זצ"ל מגדולי רבני הונגריה ומניצולי מחנה אושוויץ את הסיפור הבא: עובדא נוראה העולה על כולם אספר לדורות, ועובדא דהוי כך הוי: לביל שמחת תורה, הובילו הרוצחים לבית המוקד לערך חמשים בחורים צעירים הנותרים עוד בהמחנה. וכאשר באו לתוך בית המוקד, אמרו להם הרוצחים שירחצו את עצמם להיות נקי וטהור, כי כן היה דרכם לומר לכל הקדושים שנשמדו בתנורי הגז הללו. וזה היה רק מסוה ואמצעי פיתוי זעיר לרמות את הבאים לבית התופת הלז, כאילו הם עומדים להשתלח לחירות אחרי כן.

אמנם הילדים הללו שידעו בבהירות מה צפוי להם בעוד איזה רגעים אחדים לכן, התגברו במסירות נפש עליונה על מצב רוחם ועל המציאות העגומה שבה המה נמצאים. וענה אחד ואמר: "חברים יקרים. עכשיו הרי שמחת תורה! אמת שאין לנו ספר תורה לרקוד עמו, אבל הרי הרבש"ע נמצא כאן אנתו. באו נרקוד אתו, לפני שנישרף".

ותיכף התלכדו כולם יחדיו במעגל ריקודים, והיו מזמרים הפסוקים "אשרינו מה טוב חלקנו, ומה נעים גורלנו", וגם "וטהר לבנו לעבדך באמת" בניגונים הידועים. והקולות של שירה וזמרה היתה בוקעת מתוך חדרי בית המוקד. והתלהבות הנערים בשירים וזמרים עברו כל גבול.

והנה, השומרים הנאצים שעמדו בחדר החיצונה, מוכן לפתות עליהם הגאז, בשמעם את הקול זמרה נכנסו פנימה בכעס ורוגזה מצד אחד, ומצד שני מלאים השתוממות והתפעלות על שנערים אלה שעומדים על סף המוות יכולים עוד למצוא עוז וגבורה כנפשם לצאת בריקודים ושירות ותשבחות.

קצפו של מפקד הס"ס המנוול עברה על כל גדותיו בשמעו את התשובה של הנערים על שאלתו "לשמחה מה זו עושה?", ומה סיבת הריקודים והזמרה בשעה גורלית זו. כי תשובת הנערים היתה: "הלא בין כה וכה אנו הולכים להשמדה סופית בכל רגע. וזאת גופא סיבת עליזותנו - היות ששמחים אנחנו להסתלק מעולם שפל ובוזי זה, שכלבים שכמותכם המה המנהלים והקובעים בו את חוקיו והליכותיו לבני אדם הנמצאים בו. אם ישנה רק אפשרות להיפטר ממנוולים ארורים כמותכם, זאת היא השמחה והחידה העליונה עבורנו. ועוד סיבה ישנה לששון לבנו, כי עומדים אנו עוד מעט להתראות יחד עם הורינו ובני משפחותינו אשר רצחתם בשפלות ועינויים לא אנושיים. ובזה יאפשר לנו להתאחד שוב עם משפחותינו".

הקצין הנאצי הסאדיסט התמלא כעס עד להתפקע, וצעק לעומתם: "אני אלמדכם לקח, ואפר את מחשבתכם הזאת - להרוג אתכם בפעם אחת באופן מהיר. אאריך את תקופת גסיסתכם ככל האפשר, ואעביר אתכם למקום מיוחד, שבו יטפלו בכם באופן מיוחד בכל מיני עינויים וייסורים נוראים. ותתיכות חתיכות יחתכו מגופכם הדי עד שנשמתכם תצא מכם לאט לאט מתוך סבל בלתי אנושי".

הנערים לא שזעו לדבריו ולצווחותיו, והמשיכו בשירים וריקודיהם ברוב התלהבות ודביקות אינסופית, וצחקו בפניו עד שהיה נראה בעיניו שעושים ליצנות ממנו, ואינם יראים ממנו ומדיבוריו. ומתוך כעס גדול, העמיד הרקידה שלהם, והובילם לחוץ מבית המוקד חזרה לתוך המחנה, והכניס אותם לבלוק מסוגר עד שיוסדר להם העינויים קשים כאשר אמר.

אך בעזרת השי"ת נתהווה להם נס גדול. כי ביום מחרת בהשכמת הבוקר היה מוכן טרנספורט גדול מכמה מאות אנשים ליסע משם למקומות עבודה שונים בגרמניה. ועלתה בידם חיש מהר שרובא דרובא מהחמישים נכנסו בתוך הטרנספורט, השיירא החדשה, ויצאו מתוך מחנה אושוויץ ונשלחו למקומות עבודה שונים במדינה. והמעט מזעיר שנשארו עוד באושוויץ נתערבו בבלוקים שלא יהיו ניכרים.

ובאופן זה, ניצלו כל החמישים נערים ממות לחיים והיה לנס ופלא בכל המחנה. [בספר הנ"ל בהערה הוסיף בנו של הרב מייזליש זצ"ל: "והרבה מאלו הבחורים שנעשה להם נס הזה, נשארו בחיים אחר המלחמה, והעמידו דורות ישרים מבורכים, והחליפו מכתבים עם כ"ת אאמו"ר המחבר זצ"ל].

שבת בראשית אלע אין איינעם [כולנו כאחד]. מובא באמרי פנחס השלם (נספחים, עמ' תקט"ז). מסופר, פעם אחת ישב הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זצ"ל אצל הגאון בעל ה'ישועות יעקב' מלבוב זצ"ל, נכנס אצלם איש אחד וסיפר בבדיחות הדעת כי לאחרונה הכיר מנהג חדש בין חסידים. נזדמן לו לשבות בשבת-בראשית בין חסידי הרה"ק רבי רפאל מבערשיד זצ"ל וראה אותם רוקדים במשך כל השבת "שבת בראשית אלע אין איינעם" [כולנו כאחד],

התפלא הגאון מלבוב, ואמר מילא אם אין עוסקים בתורה עוסקים בשירות ותשבחות, אבל לבלות כל השבת בדברים שלא נשמעו מעולם, אתמהא! השיב לו הרב מקאמינקא הלא הוא תוספות מפורש במסכת סנהדרין דף לו ע"ב ד"ה מכנף.

התוספות שם מצטטים מ"תשובת הגאונים" שמלאכי מעלה אומרים שירה בכנפיהם. ושש כנפים לאחד וכל כנף אומר שירה אחת ביום אחד מששת ימי החול, ובהגיע יום השבת אומרים המלאכים לפני המקום: רבש"ע, אין לנו עוד כנף לומר בו שירה! והקב"ה משיב להם יש לי עוד כנף אחד בארץ שאומר לפני שירה והם ישראל שנאמר (ישעי' כד, טז) "מכנף הארץ זמירות שמענו", ואז נעשים המלאכים תפלים לישראל ואומרים שירה עמהם. והנה הרי אמרו חז"ל (בר"ר א, ד) שהמלאכים נבראו ביום השני, ורק אז התחילו לומר שירה, נמצא שבשבת בראשית נותרה להם עוד כנף לומר בה שירה ולא הוצרכו להיות תפלים לישראל אלא היו שווים עמהם, ומכאן המקור לשירה זו של שבת בראשית כולנו כאחד.

בראשית מתחילים חומש חדש אחרי שהכנסנו אצלינו כל החגים וממה יצאנו מהחגים בואו ונתמקד בסיפור הבא: בשדרת העסקים של מנהטן הגדולה, התעורר סכסוך קטן בין שני סוחרים יהודים. – מדובר בשני יהודים יראים ושלמים, חברים טובים עוד מספסל הלימודים המשותף בישיבה. שלאחר כמה שנים מנישואיהם בהם שקדו בלימודי הישיבה הק' פתחו בית עסק גדול משותף לשניהם, כששניהם מנהלים את העסק על מי מנוחות, לרווחת כל הצדדים.

אך לאחרונה ביצע אחד השותפים עסקת ענק מחוץ לשעות העבודה שבמשרד, ומשהצליחה אותה עסקה וגרפה הון רב טען אותו שותף שהיות וביצע את העסקה מחוץ לשעות העבודה, הרי כל הרווח של עסקה זו שייך לו בלבד.

אולם חבירו השותף השני טוען לעומתו, שבהיות כל העסקה מבוצעת מכוחו של בית העסק המשותף ובסמכותו, הרי הרווח שייך לשני השותפים גם יחד, ככל שאר העסקאות. ניתן אולי לתגמל את השותף על הוספת שעות העבודה, אבל הרווח הכללי שייך לכלל בית העסק, ועל שניהם להתחלק בו בשווה.

בהיות שניהם יראי השם המתנהגים בכל דבר כדת של תורה ועל פי הוראת השולחן ערוך והפוסקים, החליטו גם הפעם לשאול בדעת תורה. השלישו אפוא את ממון הרווח של אותה עסקה ביד שליש נאמן, ועלו ובאו אל לשכת הגזית של לפוסק הדור מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, כדי שיפסוק עם מי הצדק בדיון תורה מסובך זה.

לאחר שישב הגאון ושמע יפה את שני הצדדים ובירר היטב אותה הלכה לעומקה, הוציא את פסקו בבירור, שהכסף שייך אכן לשני השותפים בשווה, ועליהם להתחלק בו ככל שאר העסקאות, והם אכן סברו וקבלו.

ברם משניגשו אל השליש לקבל את כספם בחזרה, התפלאו לנוכח סירובו המוחלט להשיב את הממון, הוא טען בלהט שברור אצלו שהכסף שייך רק לאותו שותף שביצעו בשעותיו הפרטיות, ואין עסק זה נזקק לחשבון השותפות.

גם לאחר שסיפרו לפניו שכבר התדיינו בענין בבית דינו של רבי משה והוא שפסק על סדר החלוקה, התעקש אותו שלישי וטען שברור לו שיש כאן טעות. והיות שהמדובר היה בסכום גדול מאוד, החליט לעלות בעצמו אל ביתו של רבי משה.

כשהגיע השליש אל רבי משה העיז פניו בחוצפה גדולה, ודיבר כנגדו בדברים מבוזים ומשפילים, ואף צעק עליו בהרצובות לשונו הקשה. – אך רבי משה הצדיק, הידוע ומפורסם בגודל ענוותנותו, שתק והבליג כדרכו, לצעקותיו ולחוצפתו הקשה לא התייחס כלל... רק הסביר בהשקט ובשלווה את נימוקי פסקו, וציין בפניו את המראי מקומות בדברי הפוסקים, מנין שאב והעלה אותו פסק.

השליש שעדיין היה נתון כבעסו הגדול, אמר שאין בכוחו לעיין בדבר כעת, וברצונו וברצונו להעמיק בסוגיא זו בביתו. רשם לו אפוא רבי משה את המראי מקומות של דין זה, וסיכם בכמה שורות את הנימוקים שהביאוהו לאותו פסק, ושילח את האיש לנפשו.

ישב השליש על מדוכת הסוגיא כמה ימים, הכניס עצמו כל כולו בנבכי דין תורה זה, למד בעיון הדק היטב את כל המראי מקומות שרשם לו הגאון, העמיק בכל הצדדים והסברות. עד שלבסוף נוכח במסקנתו שאכן צודק רבי משה בפסקו, ורק הוא טעה בגדול.

לאחר כמה ימים התקשר השליש אל רבי משה ואמר בקצרה שאכן למד את כל אותה סוגיא, ומודה הוא שהצדק עם פסקו של רבי משה, ונתן להם את כל כספם שיתחלקו בו ביניהם בשותפות, כדת של תורה.

חלפו כמה חודשים, והנה בתחילת החורף לאחר חודש תשרי, הגיע אותו השליש שוב אל ביתו של רבי משה, והפעם בענין אחר לגמרי.

הוא סיפר שבחודשים האחרונים מתקשה הוא מאוד בענין הפרנסה, והנה הציעו לפניו משרת שו"ב [שוחט ובודק] במשחטה גדולה באחת הערים הרחוקות שבארצות הברית, אבל הם מתנים את קבלתו בכך שיביא 'המלצה' מן הגאון רבי משה פיינשטיין דווקא! – לפיכך בא עתה להיבחן אצל הרב הלכות שחיטה, וכדי לקבל מידו הורמנא להימנות כשוחט ובודק כשר וישר.

רבי משה קבלו בסבר פנים יפות, לא הזכיר ולא כלום מאותו מקרה מביש שהתרחש אך לפני חדשים ספורים בלבד... אף לא ברמז כל דהו, רק בחן אותו היטב בכל הלכות שחיטה לאורכם ולרוחכם, כדרך שהיה נוהג לבחון את שאר השוחטים, ומשמצאו בקי כראוי בהלכות שחיטה כתב לו המלצה לבבית, 'כתב קבלה' משובח, שאכן ראוי ומוכן הוא לאותה אצטלה, והאיש יצא לביתו ולעבודתו שמת וטוב לב.

בני הבית שזכרו היטב את צעקותיו וחוצפתו הנוראה כשהעיז את פניו כנגד הרב בטענות וביזיונות קשות, ניגשו אל הרב ושאלוהו בפליאה רבת, האם למחוצף נורא שכזה מגיע כתב קבלה?

וכיצד קבלו הרב כך בסבר פנים יפות, ולא גירשו תיכף מן הבית כלעומת שבא?

ענה להם רבי משה בתום לבבו, איך פארשטיי אייך ניט! [אינני מבין אתכם], הרי מאז אותו מקרה עבר עלינו היום הקדוש של יום הכיפורים, שבו מוחלים ישראל על כל העניינים שבין אדם לחבירו, גם לאיש זה מחלתי ביום הכיפורים בלב שלם על כל מה שפעל ועשה כנגדי! ואם כן הרי כל זה כבר מחוק לגמרי, כמי שלא היה מעולם.

ומהשתא שפיר ראוי הוא אותו גברא להורמנא, על פי בקיאותו היפה בהלכות השחיטה.

ואף אנו נלמד מכאן להוציא הלכה מתוך מעשה, בעמדנו עתה אחר עבור יום הכיפורים, ופותחים דף חדש של שנה חדשה ומחודשת, למחוק מלבבנו כל קנאה ושנאה ח"ו, ולא לגרור עמנו 'גרורות' ישנות של טינה ותרעומת ודומיהם משנים קדמוניות... כי אם בלב נקי וזך לצאת אל השנה החדשה בדף נקי ולבן, כאיש אחד בלב אחד.

בשבת בראשית (על-פי 'זכותא דאברהם' הובא בגל' ש"ה) עדיין שרתה אוירת החגים בחצר ה'חוזה' בלובלין. החסידים ביקשו לנצל כל רגע של שהייה במחיצת הצדיק, כדי לעכב את הירידה מהפסגות שאלהן הגביהו עוף בחודש תשרי אל שגרת החולין.

לבית המדרש נכנס יהודי, שחזותו העידה עליו כי אין הוא נמנה עם החסידים. עד מהרה התבררה זהותו. זה היה רבי צבי-הירש בנידהרט, ובכינויו המוכר – 'המגיד מואדיסלב'. הוא היה דרשן נודד, שעבר ממקום למקום והשמיע דרשות מעוררות לב. תמורת זאת קיבל פרוטות מעטות ושיגר אותן לבני משפחתו. דבר בואו ללובלין סיקרן את פרחי החסידים, ואלה התכנסו סביבו. "באתי להיות חסיד!", הצהיר בפתח דבריו. סיפורו הותיר אותם פעורי פה.

זה קרה כמה חודשים קודם לכן. 'המגיד' היה בעיצומו של מסע בקהילות ישראל. הוא התברך בשפה עשירה ומשופעת במשלים ודימויים, ודבריו חדרו ללבבות. בדרכו הציונית היטב לתאר את חומרת החטאים ואת העושים הכבדים הצפויים לרשעים. השומעים התעוררו בהרהורי תשובה, ומהקהל אף עלו התייפחויות.

יום אחד נשא את נאמו בעיר ללוב. בתום הדרשה פנה לפקוד את ביתו של רבי דוד מללוב, מתוך כבוד ונימוס. מייד עם כניסתו למקום הבחין בתכונה השוררת בו. מקורבי הרבי הסבירו לאורח כי בעוד זמן קצר ייצא הרבי לדרך.

"האם כבודו יעבור במסעו בעיירה וואדיסלב?", שאל האורח.

כשנענה בחיוב, פנה אל הצדיק בבקשה: "אנא מכבודכם, אולי תואילו להעביר את שלושת הרובלים שבידי אל משפחתי. בני ביתי משוועים למעט פרנסה. במחילה מכם, עשו עמי חסד זה".

"בוודאי!", נענה הרבי במאור פנים. הוא קיבל מידי האיש את הרובלים ואת כתובת ביתו, והבטיח למלא את השליחות.

בחצות הלילה בא הצדיק לוואדיסלב. רחובות העיר היו חשוכים ושקטים. הצדיק פנה אל בית קטן ונקש קלות על דלתו. מהבית לא נשמע הגה. ניסה הצדיק שנית, והפעם ביתר חוזקה. פתאום נשמע רחש קל מן הבית. הרבי הסב את פניו לעבר הקול, וראה חלון קטן הנפתח כדי סדק צר. זוג עיניים קטנות של ילדה הציצו בעדו.

הרבי הושיט לעבר הילדה את הכסף. "אביכם שלח את המטבעות האלה", אמר בנעימות, "שתהיי בריאה!". הילדה הושיטה יד ולקחה את הכסף, החלון נסגר, והצדיק המשיך בדרך.

כשהילדה קיבלה את הכסף ירדה ממיטתה והלכה אל אימה, העירה אותה משנתה והציגה לפניה את הכסף. צווחת השתאות נמלטה מפי האם. לא מהמשלוח הכספי. באותו רגע המטבעות לא היו חשובים כלל. היה עליה לצבוט את עצמה כדי להשתכנע שאין זה חלום: בתה המשותקת הולכת על רגליה.

עד מהרה נייערו כל בני הבית לחזות בפלא, והשמחה הייתה גדולה.

מילדותה אובחנה כבעלת מגבלה חמורה שמנעה ממנה לעמוד על רגליה. כדי להקל עליה הגביהו הוריה את מיטתה לגובה החלון, כדי שתוכל לראות את הרחוב ולהפיג את שעמומה.

"איך הצלחת?", שאלה האם, לאחר שהתאוששה קצת מתדהמתה.

"לא יודעת", השיבה הילדה בתמימות. "האיש שהביא את הכסף בירך אותי שאהיה בריאה, ובאותו רגע הרגשתי שאני יכולה לעמוד על רגליי וללכת".

השמועה הנרעשת נפוצה כאש ברחובות וואדיסלב. הילדה הקטנה הלכה ברחוב כאחד האדם, והכול צפו בפלא בהשתאות. היחיד שלא ידע על דבר הנס המופלא היה אביה, ה'מגיד', שהיה בעיצומו של מסע הנדודים.

רק בשלהי אלול, בתום העונה מלאת הביקוש לדרשותיו, שב לביתו, וכעת היה תורו להיחשף למופת המופלא. "איך קרה הדבר?", נזעק בהתרגשות. בני הבית סיפרו בהתלהבות על אליהו הנביא שפקד את ביתם באישון ליל והעניק את הברכה והישועה.

"האם אליהו הנביא נתן עוד משהו מלבד ברכה?", שאל האב.

"כן", מיהרה הילדה להשיב, "הוא העביר לי שלושה רובלים בעבור אימא".

ה'מגיד' נאלם דום. רגעים ארוכים עמד נרעש ומשתומם. "לא אליהו הנביא הושיע אותך, בתי, אלא הצדיק רבי דוד מללוב. סברתי שאך טובה אחת גמל עמי, והתברר כי הביא מזור למחלתך".

מוקף טבעת מתהדקת של חסידים, שהתעבתה מרגע לרגע, הוסיף ה'מגיד' לחלוק את סיפורו המרעיש באוזני תלמידי ה'חוזה'. "הנס הזה לא נתן לי מנוח. אכן, לא חוננתי על ברכי החסידות, אך מפלא כזה אי-אפשר להתעלם.

"הלכתי שוב לללוב, והפעם לא כ'מגיד' אלא כחסיד הבא אל רבו.

ואולם רבי דוד הורה לי לבוא לכאן, לחצר מורו ורבו, ה'חוזה'.

למחרת השבת נכנס ה'מגיד' אל ה'חוזה' ונעשה תלמידו המושבע.

לימים נודע רבי צבי-הירש כמחבר הספר 'עשרה למאה', ובנו הוא הצדיק הנודע רבי שמחה-בונם מפרשיסחה, שהאיר את שמי החסידות.

אם אין דרך־ארץ, אין תורה

איזוהי ה"דרך־ארץ" שמבלעדיה אי־אפשר לזכות בתורה?

תירץ הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל ("קובץ שיחות" עמודים: 62, 63):

"דרך־ארץ" – הכוונה היא לחיובי השכל, והם ההקדמה לתורה. בלי הקדמה זו אי־אפשר לזכות בתורה! וכפי שכותב רבי חיים ויטאל, שהסיבה לכך שהתורה איננה מְצוּנָה במפורש על עקירת מידות רעות נובעת מכך שהן מהוות את ההקדמה והבסיס לתורה. ציוויי התורה מתחילים מהנקודה שלאחר הכשרת המידות שבאדם. זאת אומרת, לאחר שהאדם שהכשיר עצמו ב"דרך־ארץ" וחי לאור שכלו המכיר בכיעור שבמידות הרעות ושולל אותן.

משל האבות - פרקי אבות ג ד / לוי, משה בן שמואל זאב / עמוד 211
הודפס מאוצר החכמה

אגב, בעניין המידות יש להביא יסוד עצום. אדם שאיננו מושלם במידות, הוא כ"כ נחות, עד אינו נמנה במניין של רוב ומיעוט! וכמו שמצאנו בירושלמי (מס' מו"ק) בעניין תנורו של עכנאי שנידוהו, והקשו מדוע לא קיבלו הכרעת הרוב, וכי לא דרש הפסוק 'אחרי רבים להטות'. וכיאר בירד' דבר נודא, כיון ששרפו בפניו את הבגדים שטיהר, לכן טען כי הם אינם בעלי מידות, ושוב כאלו אינם עולים לחשבון מניין רוב ומיעוט. והדבר מבהיל!

מוסף שבת קודש - תשפ"ו 06 - חיי שרה / יתד נאמן / עמוד 29
הודפס מאוצר החכמה

א מ"י פט"ו מלכות נל"ט
הלכה ה'
ב מ"י פט"ו מלכות יס"ד
המורה (הלכה ו')
ג מ"י פט"ו מלכות תלמוד
מורה הלכה י' (והלכה ו')
טושי"ט י"ד פתן נל"ט
מז:
ד מ"י פט"ו מלכה יד
טושי"ט י"ד פתן נל"ט
ספ"ק מז טושי"ט י"ד פתן
יא ספ"ק ו'
ה פ"א מ"י פט"ו טושי"ט
י"ד פתן נל"ט ספ"ק מז
ו מ"י פט"ו מלכה יד
טושי"ט י"ד פתן נל"ט
ספ"ק ג'
ז מ"י פט"ו מלכה יד
טושי"ט י"ד פתן נל"ט
ספ"ק מז:

ולית ר' אליעזר ידע
שאחרי רבים להטות.
ויועצו חצי הרבני

7

שלמה לוינשטיין <sl4130035@gmail.com>

א - א
message 1

7 באוקטובר 2025 בשעה 0:57

<bzs@ar.co.il> bzs
To: הרב לוינשטיין שליטא <sl4130035@gmail.com>**בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ** – אומר רש"י: אין המקרא הזה

אומר אלא דרשני, כמו שדרשוהו רבותינו בבראשית רבה בראשית בעבור ראשית, בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתו, תכלית כל הבריאה וכל העולמות זה בעבור התורה ובעבור

כלל ישראל, דרש הגר"א דיסקין שליט"א אנשים שרחוקים מתורה ומצוות באים בטענות שלומדי התורה פארזיטים, הם לא מביאים שום תועלת לעולם, הם יושבים ומחממים את הספסלים, נשענים על הסטנדר, לא עושים שום דבר, ומה ההסתכלות האמיתית? משל למה הדבר דומה – היתה מדינה שהחליטו לבנות עיר שהכל יהיה מתוכנן מראש, כל הכבישים, הבנינים, האינסטלציה, הכל הכל יהיה מתוכנן מראש לפרטי פרטים, הושיבו אדריכלים ומהנדסים במשך כמה חודשים בקארוונים ממוזגים שם באזור והכינו מפות ותרשימים מדויקים על כל פרט ופרט בעיר המפוארת שנבנית, הם ישבו באותו מקום מהבוקר ועד הלילה, אכלו שם את הארוחות וישנו שם בלילות, ובכל רגע פנוי הם שיפרו והוסיפו עוד ועוד פרטים לתכנון של העיר, היו שם כמה אנשים שהתפקיד שלהם היה לדאוג לתחזוק של אותם קארוונים, לנקות, לבשל, לסדר, כדי שהמהנדסים יוכלו לשבת ולארגן את התכנון שלהם, יום אחד אותם אנשים התפרצו על המהנדסים בצעקות נוראיות, אתם פארזיטים! יושבים לכם כל היום על השרטוטים שלכם, אין בכם שום תועלת! אנחנו מבשלים ומנקים ודואגים שהקארוונים יהיו ראויים למגורים, ואתם מבזבזים את הזמן על הניירות שלכם, סתם מחממים את הכיסאות ונשענים על השולחנות, אמרו להם האדריכלים והמהנדסים: שוטים שבעולם! בשביל מה אתם נמצאים פה? בשביל מה צריך לתחזק ולתפעל את המקום הזה? הכל בשביל שיוכלו לבנות את העיר, ואנחנו אלה שמתכננים ובונים את כל העיר כאן, אתם רק דואגים שנוכל לעשות את המטרה שבשבילה אנחנו פה.

והנמשל: כל מי שנמצא כאן בעולם לא נברא אלא לצוות לזה, תכלית הבריאה היא בשביל ישראל ובשביל התורה, הכל נברא כדי שיהודי יבוא לשיעור תורה וילמד דף גמרא, זה תכלית הבריאה, אפשר להסתובב בעולם ולראות שיש מטוסים, מסחר ותעשייה, הייטק, בכל העולם כולו, אמריקה, אירופה, רוסיה, הכל הכל נברא בשביל התורה ובשביל ישראל, הכל בשביל ד' אמות של הלכה, כולם נבראו בשביל לשמש את האדם השלם, אז מי כאן הפארזיט? בשביל מה נמצאים פה כולם?

מי שומר על מי?

ולחכמים האלו יש עוד טענה: אנחנו מגינים על המדינה, אנחנו נלחמים בשבילכם, מה התשובה על זה? אני מכיר יהודי חסידי מבני ברק שאחרי התחונה הוא הלך ללמוד מחשבים וגילו שיש לו כשרון נדיר לתחום, מיד הצבא גייס אותו והוא שירת שם הרבה שנים, אותו יהודי היה שוה לצבא יותר ממאה אלף חיילים, האמריקאים היו מוכנים לשלם בעבורו כל הון דעלמא, ובמלחמת שלום הגליל הוא הצליח לשתק את מערכת הגנ"מ של הסורים, הוא היה שליח ההשגחה להציל את כלל ישראל, ואותו יהודי מעולם לא עשה טירונות, הוא אף פעם לא לבש מדים, הוא יושב כל היום בחדר ממוזג עם הכפתורים שלו ומשחק בהם, החיילים הקרביים נמצאים בבונקרים בקור ובחום ונלחמים והוא יושב בחדר ממוזג, אבל הוא שוה למדינה פי מאות אלפים מהחיילים הקרביים, כך ועוד הרבה יותר מזה הם עמלי התורה, **עומדות היו רגלינו בשערי ירושלים** מי גרם לרגלינו להיות עומדים במלחמה שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה, עמלי התורה היקרים שלומדים כתובות ויבמות, שב ת ועירובין, קדשים וטהרות, הם אלו שמשפיעים על המלחמה יותר ממיליוני חיילים קרביים, זוהי האמת הפשוטה והנכונה שאנחנו צריכים להשריש אותה בליבנו.

בראשית ברא אלוקים (א, א). ידוע מבעלי המוסר שמי שרוצה להתחזק באמונה שילמד את עניני בריאת העולם ויכניס בלבו שדבר הראשון שד' הוא האלוקים וזהו בראשית דבר ראשון שברא אלוקים שהקב"ה הוא הבעל הבית ואנחנו עבדים לו ולא שהוא עובד אצלינו... ולכן על כל הבעיות יש להתחזק באמונת אלוקי עולם.

כתב מרן הגר"ח מוולאז'ין: "ובאמת הוא ענין גדול וסגולה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל דינים ורצונות אחרים שלא יוכלו לשלוט בו, ולא יעשו רושם כלל, כשהאדם קובע בלבו לאמר, הלא ה' הוא האלקים האמתי ואין עוד מלבדו, ומבטל בלבו ביטול גמור ואיוו משגיה כלל על שום כח או רצון בעולם, ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ב"ה, כן יספיק הוא ית' בידו, שממילא יתבטלו מעליו כל הכוחות והרצונות שבעולם".

"וזהו ענין 'עשה לך שרף', ואמרו בזמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדים את לבם היו מתרפאין (ר"ה כט.) רצונו לומר כשהסתכלו כלפי מעלה להנחש השורף והתכוננו כוחו הרע, עם כל זה בטלוהו מלבם ולא השגיהו על כוחו הנורא, ושעבדו לבם באמת לאביהם שבשמים בלבד היו מתרפאין" (נפש החיים).

בענין זה מסופר (הובא במרביצי תורה ומוסר), כשהגיע זמנו של מרן הגר"ח מבריסק להתייצב לעבודת הצבא הרוסי, נשקפה לו סכנה שיגייסו אותו לחילות הצאר וישלחוהו לחזית האש, יעץ לו אביו מרן הגר"ח להגות ולקיים את דבריו של זקנים הגר"ח מוולאז'ין בנפש החיים (שער ג פרק יב), כי בעת שהאדם קובע בליבו כי אין עוד מלבדו ית', ומבטל ביטול גמור כל כח ורצון אחר בעולם, כי אז שום כח ורצון אחר בעולם זולתו ית' אין להם שליטה עליו כלל. – הודות לעצה זו, סיפר לימים מרן הגר"ח, עלה בידו להשתחרר מידי הצבא הרוסי.

ונסיים בסיפור נפלא שהתרחש בדורנו: הגאון הצדיק **רבי דניאל פריש** זצ"ל מחבר ספר **מתוך מדבש** על הזוהר סבל מכאבי גב גדולים מאוד. הוא שמע על מטפל מפורסם מהמזרח הרחוק שמצליח להעלים את הכאבים ללא מגע יד, כנראה בעזרת כוח חשמלי טבעי הטמון בידו, ומקרינ על החולה. הרב קבע תור לטיפול, בזמן ההמתנה במקום הבחין מרחוק באופן הטיפול ובמטופלים, וחשש שהמטפל פועל בעזרת כוחות טומאה. לכן החליט לשנן את הסגולה הנ"ל של "אין עוד מלבדו" ללא הפסקה עד סיום הטיפול.

הרופא החל את הטיפול, התאמץ ולא הצליח, הוא הודיע לרב שקרתה תקלה

ומיד ינסה שוב. כשנכשל הניסיון השני התחיל לגלות סימני עצבנות, שוב הודיע על תקלה, ועל ניסיון שלישי ואחרון, לאחר שנכשל הניסיון השלישי, הודיע הרופא כי אינו יכול לעזור במקרה זה, הוא טען שאינו יודע מה קרה, ודבר כזה לא אירע לו מעולם.

אך הרב פריש ידע היטב מה קרה, המטפל מרפא על ידי כוחות טומאה, ודבקו של הרב באמונה שאין עוד מלבדו היא שלא נתנה לכוחות אלו להשפיע עליו.

ירא שבת. מובא בגליון פניני בית הלוי: המגיד המשרים הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א סיפר את הסיפור הנפלא הבא. יש בו כדי ללמדנו, כי על אף העובדה שעל האדם לעבור ניסיונות רבים, הרי ברגע שהוא מצליח ועומד בניסיון, עשוי הוא לראות, כי הרוויח מכך. דרשו רבותינו על הפסוק: "נתת ליראיך נס להתנוסס מפני קושט סלה" (תהילים ס, ו), שהפסוק מדבר על עניין הניסיונות. כאשר אדם שעומד בניסיון, הרי הוא מתעלה לדרגה גבוהה יותר. להלן הסיפור המעובד מדברי הרב: הסיפור אירע בשנת ה'תשע"ז והוא התפרסם בגיליון 'עונג שבת', אבל שמעתי זאת לפני כן, מיהודי אחד בערב שבת קודש פרשת במדבר, שהייתה צמודה לחג שבועות. מדובר באברך, שבתו הגיעה לפרקה וב"ה הוא סגר את התנאים עם האבא של החתן. אבל מבחינה כספית הוא היה דחוק ולכן הלך לאחד הגמ"חים לקבל הלוואה. הוא הגיע לביתו של בעל הגמ"ח אולם הלה לא היה בבית. מאחר שהיה לחוץ מאוד לקבל את ההלוואה, הוא הגיע לביתו של בעל הגמ"ח מספר פעמים. לצערו הרב בכל פעם שהגיע לבית של בעל הגמ"ח - הלה לא היה בביתו.

רק ביום שישי בצהריים מצא את בעל הגמ"ח בבית. בעל הגמ"ח הסכים לתת לו הלוואה של אלפיים דולר, בתנאי שיחתים שני ערבים. האברך, כמובן, מיהר והביא שני ערבים, שיחתמו עבורו, והוא קיבל לידיו אלפיים דולר, להם הוא נזקק. חשב האברך, מכיוון שהוא נמצא ביום שישי לפני חג השבועות.

כדאי שילך לכותל המערבי להתפלל מעמקי נשמתו, כדי שבורא עולם יפתח לו בעז"ה שערי ברכה, שכן כידוע הוצאות החתונה והעניינים הנלווים לכך מרובים - וזקוק הוא למזמן רב.

ממחשבה למעשה, הוא הלך לכותל, סמוך לקבלת שבת. הוא הכניס את ידו לכיס, באמצע העיר העתיקה וזכר - יש לו אלפיים דולר. עוד מספר דקות תיכנס שבת קודש ואלפיים דולר מונחים בכיסו. "מה עושים כעת?", תהה. "אולי טלטול מן הצד, בשינוי? מה עושים עם הכסף?" הוא חשב על כל מיני היתרים. אבל מיד אמר לעצמו: "אני הולך עכשיו לבקש מבורא עולם שייתן לי ישועות, ומה אני עושה? אני הולך כעת ומנסה למצוא היתרים שונים לעצמי?" הוא הלך לבית הראשון ברובע ונקש בדלת. יהודי אמריקאי זקן פתח את הדלת ושאל למבוקשתו. האברך אמר לו: "תשמע, יש לי אלפיים דולר במזומן. אני רוצה להפקיד אצלך את זה עד למוצאי חג שבועות. לא חשוב כרגע פתק הפקדה, מכיוון ששבת קודש תיכנס בעוד דקה". האמריקאי הביט באברך ושאל אותו: "מי מסתובב עם כל כך הרבה כסף ברחוב. האם אתה עשיר, שסכים כזה מונח במזומן אצלך?" השיב לו האברך: "איזה עשיר, רק עכשיו הבאתי את זה מהגמ"ח", וסיפר לו את מה שאירע עימו. האמריקאי לקח את הכסף מהאברך. השבת חלפה, והאברך התפלל מנחה של חג וערבית של מוצאי חג השבועות עם אותו אמריקאי. לאחר מכן הם הלכו ביחד לביתו.

הם הגיעו לבית. האמריקאי הגיש מעטפה ובה חבילת השטרות. משום מה נראה לו, כי החבילה עבה משמעותית מאותה חבילה, שהוא הפקיד בידו. הוא פתח את המעטפה והתחיל לספור את הכסף. הוא מזמן עבר את האלפיים דולר שהפקיד. הוא המשיך לספור ולספור. בסיכום הוא גילה, כי יש בחבילה ארבעת אלפים דולר!!! כפול ממה שהוא הפקיד. הוא הביט באמריקאי בתימהון ואמר לו: "אני לא מבין, הרי אני הפקדתי אצלך אלפיים דולר - ומהיכן נוספו עוד אלפיים דולר?"

אמר לו האמריקאי: "אני רוצה לספר לך סיפור. יש לי אח שגר באמריקה. היו לו אלפיים דולר מהמעשרות שלו והוא העביר אותם אלי. הוא ביקש ממני להעביר את המעשרות שלו לאברך תלמיד חכם, שדחוק במצבו. לא ידעתי, למי כדאי להביא.

אבל כשראיתי אותך מספר לי, שאתה מחתן את בתך וכדי לא לחלל שבת אתה רוצה להפקיד את הכסף אצלי למרות שאתה לא מכיר אותי ואולי חלילה איני נאמן ויכול לקחת את הכסף, שהלוויית מהגמ"ח, ואז מה תעשה?! אבל זה לא היווה שיקול עבורך. לכן, כשראיתי את מסירות הנפש, שעשית עבור שבת קודש, החלטתי לבחור בך ולתת לך את המעשרות שאחי נתן לי".

אותו אברך אמר לאחר המעשה: "אם הייתי חושב על ויתורים והיתרים, הייתי נשאר עם אלפיים דולר - ואולי גם זה לא... אבל מה עשיתי? פשוט בטחתי בקב"ה ועשיתי את מה שהוא רוצה. בלי ניסיונות להתחמק או להתיר את האסור ואת החמור..." לא בכדי רבותינו אמרו, כי המילה בראשית מורכבת מהמילים ירא-שבת.

אם היו נותנים לכולנו הזדמנות לאפס את החיים ולהתחיל מחדש כבריות חדשות, אין ספק שכולנו היו מסתערים על כך. הרי לכל אחד מאיתנו יש נקודות שהוא רוצה למחוק מההיסטוריה שלו, קשיים עימם הוא מתמודד, מצוקות שמלוות אותו לפעמים שנים ארוכות. החלום לפיו תינתן לנו הזדמנות ללחוץ 'מחק' על כל המצב הקיים, למחוק את העבר יחד עם ההווה, ופשוט להתחיל מחדש קוסם ומוצא חן בעיני כולנו... אין זה משנה אם הקשיים שלנו הם ניסיונות רוחניים, אתגרים ביראת שמים או מידות פחות טובות, קושי בהתמדת התורה או בכוונה בתפילה, או לחילופין - בעיות בריאות, חוסר נחת מילדינו, או מצוקה כלכלית.

מסתבר, שהעם היהודי זכה במתנה יקרה מפז, שכן מאפשרת לו לאפס את העבר ולחשב מסלול מחדש. המתנה הזו מגיעה אלינו פעם בשבוע, וככל שנתחבר אליה יותר - נזכה לקבל מברכתה יותר איפוס העבר, והרבה יותר כוחות להתחיל מחדש. למתנה הזו קוראים יום השבת.

זהו גילוי יקר ערך שגילה ה'אור החיים' הקדוש בפרשת בראשית, וכדאי להפנים אותו: העולם נברא על זמן שואל, צמוד לשעון חול קצוב. כל מה שיש בו, כל מה שמתרחש עלי חלד, כל מה שקורה בגלובוס - הכל עם תאריך תפוגה קצר מאוד - ששה ימים בלבד.

הקדוש ברוך הוא ברא עולם 'חד פעמי', עולם שמסוגל להחזיק 6 ימים בלבד, ולאחריהם - הוא אמור להתאפס ולחזור לתווך ובוהו. העובדה שהעולם קיים כבר קרוב ל-6000 שנה, היא רק בגלל יום השבת. יום השבת הוא הכור האטומי שנותן לעולם כח לעוד שבוע ימים. כשהעולם קרוב לקצה תפוגתו, מדי יום ששי לקראת ערב, מתנוצץ בו אור יום השבת, ונותן לו כח להחזיק מעמד עוד ששה ימים - עד השבת הבאה. מדי שבת העולם מקבל אנרגיה, מתודלק באופן מוגבל לעוד שבוע, ומחזיק מעמד הודות ליום השבת שנותן לו את הכח. והמתנה היקרה הזו ניתנה לנו, לעם ישראל. מדי שבת אנו יכולים להתחבר למתנה הנפלאה הזו, ובעצם - לתת לעולם האישי שלנו, על קשייו ואתגרי, להתאפס לחלוטין, ולפתוח בחיים חדשים בשבוע הבא עלינו לטובה.

בזוהר הקדוש מובא כי מיום השבת מתברכים ששת הימים, כלומר - מדי שבת יורדת השפעת הברכה לששת הימים שיבואו אחר כך, צריך רק להתחבר לברכה הזו, לכח השפע השמימי השבוע, כדי להתחיל מדי שבוע חיים חדשים ומבורכים.

כ"ט אלול

והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום
ורוח אלהים מרחפת על פני המים: ויאמר אלהים
יהי אור וגו': וירא אלהים את האור כי טוב

(א ב-ד)

אמר יוסף

רבי יוסף אלקלעי זצ"ל

מעשה של מי גדול יותר, של צדיקים או של
רשעים

מובא במדרש (ב"ר ב. ה), "והארץ היתה תהו
ובהו", אלו מעשיהם של רשעים.
ו"יאמר אלהים יהי אור", אלו מעשיהם של
צדיקים. אבל איני יודע באיזה מהם חפץ, אם
במעשי אלו אם במעשי אלו. כיון שאמר "וירא
אלהים את האור כי טוב", למדנו, שבמעשיהם
של צדיקים חפץ, ואינו חפץ במעשיהם של
רשעים.

ותמוה, וכי באי זה צד יש לומר שחפץ ה'
במעשיהם של הרשעים יותר
במעשיהם של הצדיקים.

והנה, בגמרא תענית (כב.) מספר, שהיה יהודי
אחד שהיה מגדל בלורית (פנור הגויים)
ולא היה לו ציצית בבגדו. שאל אותו רבי
ברוקא, מדוע אתה מתנהג כן. אמר, שעל ידי
כן הוא מציל את ישראל מהצרות. שכאשר

היה שומע מגדולי האמות שמנסים להרע
לישראל, היה הולך אליהם ויועץ להם לעשות
להפך, והיו שומעים לו, מפני שנראה גוי
במותם.

ובדרך זו יתבארו דברי המדרש, שמה שאמר
'אלו מעשיהם של רשעים', אין הפונה
לרשעים ממש, אלא למעשים של רשעים
שנעשים על ידי צדיקים. והינו, לאותם
שמתנהגים כמו רשעים, וכונתם לטובה. ומקום
יש לומר שחפץ ה' במעשיהם אף יותר
במעשיהם של צדיקים, כי הלא מסתכנים הם
יותר למען המצוות. ועל זה בא הפתוב ואמר
"וירא אלהים את האור כי טוב", כלומר שה'
חפץ יותר במעשיהם של הצדיקים. (באדיבות

'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

חנה לז' פוקסברג

[נחמיה ו' ו'] ואתה הוה [להם] למלך עליהם: יהי אור ויהי אור. ולא אמר ויהי כן, כמו שאמר ביתר הנבראות, כי המאורות לא נתלו עד יום רביעי, כי אז היתה היבשה נגלית והיה מקום להתהפכות נצוץ השמש, להבדיל בין היום ובין הלילה, וה' יתברך בין כך השכיל בשכלו מהות האורה בהשכלה אלהית. אשר אנחנו בשכלנו לא נוכל לדעת איך היה קודם תליית המאורות, לאשר מהם אנחנו הגשמיים משערים שעור היום והלילה, וחכמתו יתברך שערה באור המושכל בשלשה ימים ההם, למה"ד לאיש אסור בבית האסורים, תחת הארץ במערה שפלה לא יראה אור השמש, הנה הוא בשכלו ישער מדת הזמן, ויחלק במחשבתו חלק זמן ליום וחלק זמן ללילה, א"כ אור ג' הימים היה אור מושכל ולא מוחש, ולכן אמר ויהי אור ולא אמר ויהי כן, כמו שאמר בשאר הנבראות בששת ימי בראשית, שכאשר היה מציאותם פועל עומד ונמצא בחוש אמר ויהי כן, ולזה נאמר בכאן ויבדל אלהים בין האור שייחס אליו הדבר ית', ובמאורות ביום ד' אמר ולהבדיל בין היום ולא ייחסה אליו ית', ושים ענין עליו כי הוא דיוק חשוב, ולזה ג"כ יחסוהו חז"ל שהוא אור הגנוז לצדיקים, שגם הוא אי אפשר לשערו בחושים, כמו שדרשו על [ישעיה ס"ד ג'] עין לא ראתה אלהים זולתך:

מנחה בלולה - א / רפאפורט, אברהם מנחם בן יעקב הכהן / עמוד 19
הודפס מאוצר החכמה

וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד (א ה)

הָרִי בַשָּׁמַיִם

רַבִּי יִצְחָק בְּדִרְשֵׁי וצ"ל

הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן נִמְנָה בִּפְנֵי עֲצֻמוֹ לִפִּי שִׁנְכָרָאוּ

כּוּ מִן הָעֲלִיּוֹנִים וּמִן הַתַּחְתּוֹנִים

יְדוּעַ מַה שֶּׁמִּקְשִׁים הָיָה לוֹ לומר 'יוֹם רִאשׁוֹן',
כִּמּוֹ שֶׁאָמַר בְּשָׂאֵר הַיָּמִים יוֹם שֵׁנִי,
שְׁלִישִׁי, רְבִיעִי, יָעִין שֶׁם בְּרוּ"ל וּבִמְפָּרָשִׁים
ו"ל, אִישׁ לִפִּי חֲכָמָתוֹ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים.

לִי הַהֲדִיּוֹט נִרְאָה בְּמַה שֶּׁדִּרְשׁוּ רַבּוֹת (כ"ד יב
(ח), בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן בָּרָא מִן הָעֲלִיּוֹנִים וּמִן
הַתַּחְתּוֹנִים, בַּשְּׁנִי מִן הָעֲלִיּוֹנִים, בַּשְּׁלִישִׁי מִן
הַתַּחְתּוֹנִים, בְּרְבִיעִי מִן הָעֲלִיּוֹנִים, בַּחֲמִישִׁי מִן
הַתַּחְתּוֹנִים, בַּשְּׁשִׁי בָּא לִבְרֹאת אָדָם, אָמַר אִם
אֲנִי בּוֹרָא אוֹתוֹ מִן הָעֲלִיּוֹנִים עֲכָשׁוּ הָעֲלִיּוֹנִים
רַבִּים עַל הַתַּחְתּוֹנִים כּוֹ וְאֵין שְׁלוֹם בְּעוֹלָם,
אֲלָא הָרִי אֲנִי בּוֹרָא אוֹתוֹ מִן הָעֲלִיּוֹנִים וּמִן
הַתַּחְתּוֹנִים בְּשִׁבִּיל שְׁלוֹם כּוֹ, ע"כ.

נִמְצָא דְּבִיּוֹם רִאשׁוֹן יֵשׁ בּוֹ שְׁתֵּי בְרִיּוֹת מִן
הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, מַה שֶּׁאֵין בֶּן בְּשָׂאֵר
הַיָּמִים, הֵגֵם דְּבִיּוֹם שְׁשִׁי יֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן

הָאָרֶץ זֶה אָדָם הָרִאשׁוֹן, יֵשׁ לוֹמַר הַנִּשְׁמָה כְּבָר
הָיְתָה בְּרוּאָה מִיּוֹם רִאשׁוֹן כִּמּוֹ שֶׁדִּרְשׁוּ ו"ל
שֶׁם בְּמִדְרָשׁ (ח א) 'אַחֲזֹר לְכָל הַמַּעֲשִׂים כּוֹ',
'אַחֲזֹר' לְמַעֲשֵׂה יוֹם רִאשׁוֹן, 'וְקָרַם' לְמַעֲשֵׂה
יוֹם הָאַחֲרֹן, 'וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת' זֶה רוּחוֹ
שֶׁל מֶלֶךְ הַמַּשִּׁיחַ. אִם בֶּן כְּבָר נִבְרְאָת נִשְׁמָתוֹ,
אֲלָא שֶׁבִּיּוֹם שְׁשִׁי מְשׁוּם שְׁלוֹם נִתְּנָה בְּגוֹף
שִׁנְכָרָאוּ מִן הָאָרֶץ, לֹא שֶׁהַנִּשְׁמָה נִבְרְאָת בִּיּוֹם
שְׁשִׁי, דָּאִם לֹא בֶן הַמִּדְרָשִׁים קָשׁוּ אֶתְדַּרְבִּי,
דְּנִרְאָה שֶׁנִּשְׁמָה נִבְרְאָת בִּיּוֹם רִאשׁוֹן, וְכָאֵן נֶאֱמַר
שִׁנְכָרָאוּ מִן הָעֲלִיּוֹנִים וּמִן הַתַּחְתּוֹנִים דְּנִרְאָה
דְּבָרָא הַנִּשְׁמָה בִּיּוֹם זֶה, אֲלָא הַכּוֹנֵה לומר
שֶׁנִּתְּנָה בְּגוֹף אָדָם הָרִאשׁוֹן שִׁנְכָרָאוּ מִן הָאָדָמָה
מְשׁוּם שֶׁלֹּא יִתְקַנְאוּ הָעֲלִיּוֹנִים שִׁבְרָא מִן
הַתַּחְתּוֹנִים בְּרִיָּה יִתְרָה, לְזֶה שֶׁתֵּף הַנִּשְׁמָה
מִלְמַעְלָה.

אִם בֶּן בִּיּוֹם רִאשׁוֹן שִׁבְרָא מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן
הָאָרֶץ, אִם בֶּן אֵין לוֹ שִׁיכּוֹת בְּשָׂאֵר
הַיָּמִים לְהַמְנוֹת אַחֲרֵיהֶם שֶׁהוּא מִנֵּן בִּפְנֵי עֲצֻמוֹ
שִׁנְכָרָאוּ בּוֹ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, לְזֶה אָמַר
'יוֹם אֶחָד' הַמִּיָּחָד מִשָּׂאֵר הַיָּמִים.

משה אהרן פוקסמאור

רסו | קינות לתשעה באב מתיבתא

בַּלַּע בָּאוֹת עֲרֵבִית וְשַׁחֲרִית -
העלים את דבר החורבן באומרו (שם
פסוק ה) 'ויהי ערב ויהי בוקר'. גָּאָה
מִגִּיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית - ה' החזק
הודיע מתחילה את העתיד להיות
לבסוף. בָּנוּי וְחָרֵב וּבָנוּי בְּאַחֲרִית
- שעתיד המקדש להיבנות ולהיחרב
ולשוב ולהיבנות לבסוף. וּמַחֲבִי
קִלְקֵלְתוּ הַחֲרִית - וחרת בתורתו את חורבן הבית בעוונות:

הַחֲרִית אִישׁוֹן וְחֶשֶׁךְ מִיָּדַע -
חרת והודיע בתורתו את החשיכה
העתידה לבוא. וְקִדְמוֹנִים חֲזוֹהוּ
מִגִּדֵּעַ - הנביאים הראשונים צפו את
בית המקדש כשהוא מוכרת. אֲזַ
מְבִרִיאת העולם, לְרֹאשֵׁי הַדּוֹרוֹת
נִתּוּצוֹ [-חורבנו] נִדְעָ. עַד לֹא עָשׂוּ
קִרְנוֹתָיו גִּדֵּעַ - טרם נבנה כבר נודע
שעתידה גדולתו להיכרת:

מקורות והערות

שדרשו (ב"ר ב ז): ר"ש בן לקיש פתר קריא בגליות, 'והארץ היתה תהו' זה גלות בבל, שנאמר (יחזקאל כג) 'ראיתי את הארץ והנה תהו'. ועוד אמרו (ב"ר שם ס"ה): מתחלת ברייתו של עולם צפה הקב"ה בית המקדש בנוי וחרב ובנוי, 'בראשית ברא אלהים' (בראשית שם פסוק א) הרי בנוי, היאך מה דאת אמר (ישעיה נא טז) 'לנטוע שמים וליסוד ארץ' וגו', 'והארץ היתה תהו ובוהו' הרי חרב, היך מה דאת אמר 'ראיתי את הארץ והנה תהו ובוהו', 'ויאמר אלהים יהי אור' (בראשית שם פסוק ג) הרי בנוי ומשוכלל לעתיד לבא. י. והוא רמז שעתיד להחשיך בחורבן המקדש ולשוב ולהאיר בבנינו. יא. על פי לשה"כ (ישעיה מו י) 'מגיד מראשית אחרית ומקדם אשר לא נעשו'. יב. לשון חשיכה, כמו 'באישון לילה' (משלי ז ט). יג. ו'מיועד' היינו שהיה הדבר ידוע מכבר לקדמונים (ערוגת הבושם). ורבי אשר בן יוסף פירש לשון יסורים, כמו 'יידע בהם את אנשי סוכות' (שופטים ח טז). יד. במדרש (איכ"ר ב ח): 'גדע בחרי אף כל קרן ישראל' (איכה ב ג) [וכו'], קרנו של בית המקדש, דכתיב (תהלים כב כב) 'ומקרני רמים עניתי' [וכו'], וכולן היו נתונות בראשן של ישראל, וכיון שחטאו ניטלו מהן.

סגולה ליראת שמים

ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים (א, ו). וברש"י ביום הראשון עדיין לחים היו, וקרשו בשני מגערת הקדוש ברוך הוא באומרו יהי רקיע.

מטעם זה – אומר ה'חידושי הרי"ם' זי"ע – יבואר הא דנקרא יראת ה' בשם יראת שמים, אע"פ שצריך לירא מה' ולא מן השמים, שהכוונה שצריך האדם לשאוף שיהיה לו יראת שמים שהייתה לשמים כשאמר להם ה' יהי רקיע וזהו "יראת שמים" ודו"ק.

והאר"י הק' אמר שסגולה ליראת שמים להסתכל תמיד לשמים כמו דכתיב (תהלים ח) "כי אראה שמיד מעשי אצבעותיך וגו' מה אנוש כי תזכרנו".

והוסיף הרה"ק רבי עמנואל מפשעדבורז זי"ע לבאר את דבריו עפ"י דברי רש"י הנ"ל, שהשמים היו מרופפים בשעת הבריאה ונקרשו ע"י גערת הקב"ה כאדם שמאיים על חברו, וזה פירוש הסתכלות לשמים כי על ידי גערת הקב"ה וע"י הסתכלות שלו לשמים ישיג יראה הלזו וזהו "יראת שמים".

"שיח שרפי קודש" (בפרשתנו)

המבשר תורני - 0358 (בראשית) / המוסף התורני של עתון המבשר / עמוד 17
הודפס מאוצר החכמה

כולנו "מאמינים בני מאמינים", אך מהי הדרך לחזק את התחושה בלב - מעבר לאמונה במוח? - קווים מזהירים וחיים, כפי ששרטט בסוגיה זו 'איש האמונה' הגה"צ רבי אביגדור מילר זצוק"ל, מנהל רוחני דישיבת רבינו חיים ברלין בארה"ב ♦

♦ ש. וייס ♦

.....

פלוני יושב בפניה, מרוכז כולו. עיניו תקועות בחפץ כלשהו - אותו לא מצליח אלמוני לזהות ממקום עמדו. פלוני לא נע, ובהחלט ניכר שמשהו מעסיק אותו, מסעיר אותו. הוא לא בוחה בחפץ - הוא צופה בו.

אלמוני לא יכול להתאפק, מתקרב טיפה ומגלה שעל השולחן מונח... תפוח!

מה קורה פה? חושב לעצמו בשקט, מדיטציה עם תפוח?... פלוני ידיד טוב שלו, הוא בטח יספר לו.

"לא היית בוועד האחרון של 'רב אביגדור', אה?"

אלמוני יודע מיד שהכוונה שמורם ורכם המשותף, הגאון הצדיק רבי אביגדור מילר זצוק"ל, מנהל-רוחני דישיבת רבינו חיים ברלין, עסק בסוגיה הקשורה לתפוח!

♦ ♦ ♦

כי כל ימיו יגע רבי אביגדור להחדיר ב"אידישע קינדער" את מידת האמונה. אבל כשאומרים אמונה אפשר לחשוב שהכוונה למחשבה. להבילה וכו'. אך כאן תבע רבי

אביגדור, מדובר באמונה הכי פשוטה - שהיא ממש לא פשוטה! כלומר? להאמין בלב, לא רק במוח! להאמין בלב היינו שהאמונה תהיה חושית, שיהיה אפשר לטעום ממנה כמו מחתיכת שוקולד.

ואת השוקולד הזה ידע רבי אביגדור להטעים לתלמידיו!

מבשר התפוח אחזה אלוהה

למה אוכלים?!

תסתובבו בין אנשים ותציגו את השאלה הזו, תקבלו הרבה תשובות. כשם שפרצופיהם שונים, כך לסתותיהם שונות. לרבי אביגדור הייתה תשובה משלו:

עיקר תפקיד המאכל - להקנות דעת לאדם. העובדה שהמאכלים נותנים לאדם חיות והנאה, הם רק כגדר פרס נוסף... הוא אפילו הסמיך את היסוד הזה על דיוק בפסוקים של בריאת העולם.

והוא הלך והמחיש כיצד צריך יהודי לאכול. הוא מתבונן בגרעין הפרי. זרע קטנטן שמחוזה בנק של מיליוני פריטים הנצרכים לדור ההמשך של התפוחים. תארו לעצמכם, בו-אדם חותך תפוח ונופל משם שטר של

מוסף שבת קודש - תשפ"א - יתרו / יתד נאמן / עמוד 22
הודפס מאוצר החכמה

דולרים עם פתק קטן "זה בשביל לקנות עוד תפוחים"... הוא הרי היה מאוד משתומם!

לא בכדי מדגישה התורה כל-כך את נושא זרע הפרי "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וְאֶת כָּל הָעֵץ אֲשֶׁר בּוֹ פֵרִי עֵץ זֶרַע זֶרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאֶכְלָה" (בראשית א, כט). זה בגלל שזרע הפרי הוא מן הניסים הכי מרכזיים שיש על האדם ומהדברים הכי מרכזיים שיש על האדם האוכל להתכונן בו.

וכאשר נענעו תלמידים בראשיהם לאות הסכמה על היסוד המחודש, "סנט" בהם:

אל תסכימו למה שאני אומר בקלות - כי אז זה גם ייאבד מכם בקלות. אני מבקש מכם לעיין בדבר, ואם תגיעו גם אתם למסקנה הזו - תזכו בקניין נפלא שישפיע עליכם נפלא!

והוסיף והעמיק בשמעתתא דתפוח:

מדוע צבוע התפוח רק מצדו החיצוני ולא הפנימי? והוא מפרק לה: כי מה הם אותם צבעים נפלאים של התפוח, אם לא "שלט" שמכריז: בוא! תיהנה ממני! ושלט, מניחים רק כלפי הרחוב, ולא כלפי הבית...

ולמה רק לתפוח-עץ יש צבע מזהיר, ולא לתפוח-אדמה? כי אוי לנו אם תפוח-האדמה יפתה אותנו לאכול אותו לפני בישול. רק תפוח-עץ שמוכן לאכילה מיידית יכול להכריז תיהנו ממני!

ובחזרה לגרעין הפרי:

שימו לב לתופעה הבאה. גרעיני התפוח מרים מאוד, גרעיני השזיף קשים מאוד, אף יותר מהעץ שלהם. גרעיני אבטיח לעומתם יותר רכים, אך הם משוחים בחומר חלקלק מיוחד כך שהם חומקים מהאצבעות (לא מדובר במיץ אבטיח, כי מיץ הפרי איננו חלקלק). מה המכנה המשותף לשלושת הנתונים הנ"ל? כולם באו להרחיק את האדם מלהתעסק עם הגרעינים. מדוע? אותם יש לשמור להמשך השושלת!

וראיתי, הוסיף רבי אביגדור, שכיוונו לנימוק זה גם משרד החקלאות של המדינה... (ארה"ב).

נתבונן איך יצר הקב"ה את הפירות, באופן שיבטיח את קיומם. ולכן בכל פעם שתחלפו ליד חנות של פירות וירקות תתבוננו על המראה הנפלא, תשתוממו על הניסים והנפלאות שלהם ותחישו את טוב השם וגודל חסדו! לכן גם נבדאו הפירות והירקות בריבוי מינים צורות וגוונים, כי ריבוי האופנים מעורר את האדם להתבונן ולחוש!

גרעינים בכיס

תיגש למישהו מהמון-העם ותריצה באוזניו דרשה על התפוח, ספק רב אם יסכים להקשיב... וכבר אמר המסילת-ישרים שהחסידות האמיתי "רחוק מציור שכלנו". גם התבוננות זו בה אני עוסקים, המון-העם לא יקבל אותה ולא יתבונן בה, אך האמת היא שזה חלק מ"החסידות האמיתי". וכבר אמר דוד המלך ביהלים (צב, ו-ז) "מה גדלו מעשיך ד' מאד עמקו מחשבתך" אמנם "איש בער לא ידע וקסיל לא יבין את זאת".

אם כל האמור עד כה נשמע בעיני האדם כ"משהו נחמד", אך לא כחלק בלתי-נפרד מעבודת השם, בא רבי אביגדור ואמר כך:

שמעתי בסלבודקה [ראה מסגרת] שביאור תביעת הנביא "ויאמר ד' יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני ותהי יראתם אתי מצות אנשים מלמד" (ישעיהו כט, יג) הוא כך: אין הפירוש שהם לא כיוונו בפירוש המילות, חיסרון שכזה כלל לא היה שייך אצלם. אלא הפירוש שמילים הנאמרות בפני הקב"ה, תפקידם לעורר את האדם, לרומם אותו! להוציא אצלו מן הכוח אל הפועל את אצילות-הנפש הטמונה בקרבו! לעורר אצלו שמחה ודעת! הכרת השם!

ועל כך בא הנביא להתריע, שבחלקים אלו של התעוררות הנפש היה חיסרון.

אם-כן עד כמה מוטל עלינו להתאמץ להתבונן בחכמת הבריאה, להתעורר בהתפעלות עצומה וכך לגשת לעבודת השם. ואז האדם לא עובד את השם רק בשכלו, כגופו וכאיבריו, אלא גם כרגשותיו! בהרגשיו! בחושיו! שזהו מצד אחד יסוד בכל עבודת השם, ומאידך שלמות הנדרשת מעבדי השם!

שיחה או שינה בשבת

הגאון המפורסם ר' חיים מוואלאזין ז"ל, בא פעם אחת בצעירים בבית המדרש, וימצא בני הישיבה יושבים ומשיחים בדברי הבליים וגוומאות ויאמר להם הג' הנ"ל, מדוע תכלו עתוהיכם בהבל ורעות רוח? הלא טוב טוב היה לוא ישנתם וטוב לכם, כי נוטרוקין של שבת — „שינה בשבת תענוג". ויאמר אחד מן בני הישיבה, אולי נוטרוקין של שבת כזה, „שיחה 1). בשבת תענוג" ויענהו הג' הנ"ל, לב חכם לימינו בשין ימנית, ולב כסיל לשמאלו, בשין שמאלית.

אוצר פתגמים מחכמים / ברשטיין, משה חנוך בן אריה ליב / עמוד 18
הודפס מאוצר החכמה

מעשה:

בחתונה בה השתתף מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל, נדחפו סביבו המון לקבל את ברכתו וכו', אחד מהנוכחים דחף בברוטליות את חבריו, עד שהתייצב מול איש החמודות, בעל 'מנחת שלמה', וביקש ברכה.

"רב שלוימה ולמן" שהבחין בהתנהגותו החליט לחנך אותו ובירך אותו: "שתהיה בן-אדם"...

למעשה:

חולפות כמה שניות - ולאחר שכבר נתקיימה מצות תזכחה - בא אליו "רב שלוימה ולמן" בטרוניה:

"ולמה לא אמרת 'וכן למר'?"

(נשלח ע"י הרב"ג רבי יהושע בודוויאנסקי שליט"א)

מוסף שבת קודש - תשפ"א 31 - במדבר / יתד נאמן / עמוד 9
הודפס מאגזר החרמה

מעשה:

סיפר הגאון רבי אליהו שרים צוק"ל, מגדולי רבני תל-אביב:
מרן הגאון רבי אהרן כהן צוק"ל, ר"י חברון, היה יושב ולומד בחיכל
בית המדרש עד שעות הלילה המאוחרות - והיה מדבר עם כולם
בלימוד בענווה יתירה.

באותה תקופה היה נכנס לשיבה באופן קבוע עילוי מופלג, שהיה
משוכש בדעתו רח"ל. כולם היו משתמטים מחברתו, כיון שמחמת
חוסר דעתו הייתה התנהגותו מאוד רוחה.

אמנם רבי אהרן קידם אותו, והיה מדבר איתו בלימוד זמנים ארוכים
מתוך דיתחא דאורייתא. אך בכל פעם שהיה אומר רבי אהרן סברא
הפוכה ממנו, היה הלה מתנפל עליו בחידושים וגידופים נוראים שאין
הדעת - ואפילו הנייר - סובלם.

למרות זאת היה רבי אהרן טורח לפייס אותו, להרגיע אותו, ולשכנע
אותו בצדקת הסברות...

פעם-אחת, בשעה שאמר רבי אהרן פירכא לאותו אורח, הוא התייצב
מולו ו... ידק ידיקה נמרצת לתוך פניו של אהרן קדוש השם!

בתגובה נטל רבי אהרן את המטפחת, ניגב את המיאוס והחל לפייס
אותו: "אבל למה כל-כך נפגעת ממה שאמרתי עד כדי כך שידקת?
הרי לא התכוונתי לפגוע בך, וגם סברתך ישרה - רק רציתי שתיישב
לי איך הסברא שלך תסתדר עם גמרא פלונית?"... וכך המשיך רבי
אהרן לפייסו.

ברגע שהבחין הרב שרים במתרחש, קרע מיד 'קריעה' בבגדו ניכח
בוזיון התורה שנגלה לנגד עיניו. רבי אהרן הבחין בכך מזווית-עינו,
ובלא שהעילוי יבחין סנט בו על המעשה.

למעשה:

"אם הוא יבחין במה שעשית - הוא הרי יפגע!" נימק רבי אהרן...

מוסף שבת קודש - תשפ"א 30 - בהר בחקותי / יתד נאמן / עמוד 9
הודים מאוצר החרוזה

עוד פסיעה ועוד פסיעה, והנה הוא כבר ליד הכרזה. מאחוריה ממוקם כלוב גדול, אטום בצורה הרמטית, עם סורגי מתכת ענקיים, וכל זה מוכיח לכאורה שבתוך הכלוב מסתתרת לה החיה המסוכנת, שאינה נראית בינתיים...

מי החיה המסוכנת בעולם?

על הכרזה בשערי של אחד מגני-החיות הגדולים בעולם

מאת: הרב משה מיכאל צורן

ממוקם כלוב גדול, אטום בצורה הרמטית, עם סורגי מתכת ענקיים, וכל זה מוכיח לכאורה שבתוך הכלוב מסתתרת לה החיה המסוכנת, שאינה נראית בינתיים...

ואולי, כך חושבים כל מטיילי הגן, אולי מדובר באמת בחיה קטנטנה, אבל כזו האוגרת בתוכה סכנה עצומה ליקום כולו, ועוד מעט נראה אותה...

אבל אז הוא מבחין שמתחת לכרזה יש... ראי גדול, שבו משתקפת דמותו-שלו, של האיש המתבונן בכרזה ובכלוב. הוא עדיין לא קולט את הפוינט, אבל אז הוא מבחין שבחלקו התחתון של הראי כתוב לאמור: "אתה מסתכל עכשיו על החיה המסוכנת ביותר בעולם. היא, לבדה, מכל בעלי החיים שחיו אי-פעם, יכולה להשמיד (והשמידה) מינים שלמים של בעלי חיים. וגם כעת בכוחה למחות כל סימן חיים מעל פני האדמה".

עכשיו כבר הכל ברור ונהיר - - -

דווקא באמריקה, בארץ המותרות, ודווקא בגן-החיות הענק הזה, החליטו להביא לידי ביטוי את הידיעה הכל-כך קריטית הזו שהאדם הוא-הוא החיה המסוכנת ביותר בעולם! יוזמי הכרזה לא הסתפקו בעצם הקביעה הדרמטית, אלא הוסיפו ופירשו, ופירטו, שהאדם לבדו בכוחו למחות כל סימן-חיים מעל פני האדמה. הכרזה הזו אמנם נתלתה באמריקה, אבל הם לא גילו את אמריקה... תורת ישראל, התורה הקדושה, כבר קבעה זאת בימי בריאת העולם. 'והוא יהיה פרא אדם' וכו'.

כך שהאמריקנים שכחו להוסיף שם משפט אחד, והוא, שהאדם היא החיה המסוכנת ביותר בעולם, אלא אם כן הוא צועד בדרך התורה, תורת ישראל, ומקיים את מצוותיה ומשפטיה, ואז הוא הופך מהחיה המסוכנת ביותר ליצור האצילי והנסיכי ביותר בעולם כולו.

כאשר שמענו בפעם הראשונה את הפרטים המובאים בקטע זה, לא יכולנו להאמין שהם נכונים... ומדוע? - כי איך יתכן שלא שמענו עד היום אף דרשן/מרצה/ שיזכיר את הדבר בדרשותיו ובהרצאותיו?

הרי המסר העולה מפרטי הדברים דלהלן הוא כה חד וברור, ואיך קורה שמחזה הנפרס לעיני הציבור באחד מגני החיות הגדולים בעולם כולו, והצמוד למקום מגוריהם של קהילות חרדיות באמריקה, לא הגיע עד היום לאוזני הציבור?

אבל, כשקיבלנו את התמונות לידינו, הבנו שגם בימי הטכנולוגיה התקשורתית הנפוצה כל-כך בימינו, עדיין יש דברים שלא מתפרסמים, עד העיתוי שנקבע להם מן שמיא...

רק כך נוכל להבין, ולקלוט, את מה שסיפר לנו הרב"ג רבי מתתיהו גודלבסקי, מנכ"ל מוסדות 'קרן הילד', בדבר השלט המופיעה בשערי גן-החיות הענק 'ברונקס'. המדובר בגן-חיות השוכן בצפון-מערב רובע 'ברונקס' בעיר ניו יורק, דרומית לגן הבוטני.

גן חיות זה הוא כאמור אחד הגדולים ביותר מסוגו בעולם, ומתפרס על פני שטח של יותר מ-1,070 דונמים, שבהם זורם גם נהר ברונקס. הגן הוקם לפני כ-130 שנה, ונקרא "הגן הזואולוגי של ניו יורק". מיליוני אנשים כבר ביקרו בו במהלך השנים.

בשערי גן-החיות מופיעה כרזה באנגלית האומרת כך:

"The most dangerous animal in the world" ובתרגום לעברית: "החיה המסוכנת ביותר בעולם". כל מי שנכנס לגן, בטוח שבמהלך סיורו במקום הוא אמור להיתקל בחיה המסוכנת ביותר בעולם, ובדמיונו מצטיינות דמויות של חיות כמו טיגריס גדול-ממדים, אריה טורף, אולי גם תנין ענק הפוער את מלתעותיו. הדמיונות, כידוע, אינם נעצרים בשומקום...

הוא הולך והולך, עובר מכלוב לכלוב, ובינתיים הכל שגרתי. אף חיה אינה ראויה בשלב זה להתעטר בתואר המפוקפק 'החיה המסוכנת ביותר בעולם'. והנה הוא מגיע כבר אל סופו של גן-החיות, ששטחו מגיע כאמור לכ-1,070 דונם.

ומרחוק הוא מבחין בכרזה הגדולה שהיתה תלויה בשער. אבל, איפה החיה המסוכנת? מי היא זו ואי זו היא? הוא לא מבחין בכלוב אימתני, או בביתן רב-ממדים המכיל חיות-טרף לא-מוכרת, והאמורה ליטול את התואר של החיה המסוכנת ביותר בעולם.

עוד פסיעה ועוד פסיעה, והנה הוא כבר ליד הכרזה. מאחוריה

הנה אצל פוקסמונה

הצדקות של הצדיקים בכל דור
סיפור שנשלח למערכת על ידי יהודי חשוב מהדרום.

בבחרותי זכיתי להסתופף באהלה של תורה - ישיבת 'כפר חסידים', ובפרט בצילו של זקן המשגיחים הצדיק הנשגב רבי רב יפה שליט"א.

ערב יום הכיפורים, נכנסתי בקודש פנימה למשגיח שליט"א לדבר עמו בעניין רוחני מסוים, אך כשנכנסתי ראיתי כשהוא בדרך לצאת לבית הטבילה - לזכך גופו הקדוש בזיכור אחר וזיכור לפני היום הקדוש והנורא. המשגיח הציע שאתלווה אליו בדרכו, ואני קפצתי על הדבר כמוצא שלל רב! העלנו נושאים שונים, ובאחד מהם התבטא רבינו: "הרי הדבר מפורש כבר במשנה ברורה".

היה זה במוצאי היום הקדוש, כשליבנו עדיין ספוג בקדושה מיוחדת מהשהייה במחיצת רבינו שליט"א, שמראהו כמראה פני מלאך!

בעוד אנו כבר הברלנו ושברנו הצום, וכבר עסקנו באריות החפצים האחרונים - לפני פרידה לבין הזמנים - מרן המשגיח עדיין עמד במקומו בהיכל הישיבה, כשבסך עוברים לפניו כבני מרון רבים מבני הישיבה ובני המקום לברך ולהתברך בברכת השנים,

והוא הקדוש כביכול אינו אדם ישיש שמאחוריו צום, עומד ועומד ובחיוך קדוש הנסוך על פניו - מברך כל אחד בפרטות.

סיימו העם לעבור מפניו, והוא שליט"א שעון על תלמיד קרוב מהלך בחולשה לעבר ביתו.

הנה כבר עבר הכביש והחל לטפס בגרם המדרגות המוליך לאזור מגוריו, אך לפתע שינה את טעמו והסתובב חזרה עד פתח בית המדרש. שם ביקש מהתלמיד שהתלווה אליו "תקרא בבקשה ל...!"

כששמעתי הדבר, רצתי כל עוד נפשי בי כשבליבי תימהון!

הגעתי כמעט ללא אוויר, וביראת כבוד שאלתי "המשגיח חיפש אחרי". ואז המשגיח אמר משפט שלא ישכח מזכרוני לעולם. לא המשפט הסעירני אלא פניו החלושות של רבינו אחרי צום ארוך שהעידו שחשוב לו כעת לומר לי זאת: "דיברנו בערב היום הקדוש, ואמרתי לך שהדבר מפורש במשנה ברורה - אז שייך שזה לא נכון, הדבר לא מפורש אלא כך משמע מדברי המשנ"ב. כל טוב בחור יקר". ושוב פנה רבינו, בכוחות אחרונים, לעבר ביתו. הבטתי אחריו ולמול עיני צץ הפסוק "תתן אמת ליעקב".

מוסף שבת קודש - תשע"ה 05 - לך לך / יתד נאמן / עמוד 5
הודפס מאוצר החכמה

סיפר הרה"ק מתולדות אהרן זיע"א: הגאון
 רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א, רבה של ירושלים,
 בשנות זקנותו היה שוהה בבניין בית היתומים
 'דיסקין' הסמוך לשכונת גביית שאול שבפאתי
 ירושלים. באחד הימים הרגיש רבי יוסף חיים
 שכוחותיו נחלשים והולכים, וביקש לחזור לדירת
 מגוריו שבעיר העתיקה, באומרו, שהנה הוא זקן
 לימים ואינו יודע יום קיצו, ולכן הוא אינו
 רוצה להטריח את החברה קדישא שישאו אותו
 מהלך רב כזה מגבעת שאול עד להר הזיתים.
 מעדיף הוא שהדרך תהיה קצרה יותר, מהעיר
 העתיקה הסמוכה להר הזיתים. אחד הנוכחים
 ששמע את דברי רבי יוסף חיים התפלא על
 דברים נכוחים אלו. אך רבי יוסף חיים שהבחין
 בתמיהתו נענה והשיב לו בשפה ברורה: דע
 לך כי מיום שנעשיתי בן ארבעים שנה, אינו
 עובר אפילו יום אחד שלא ייחדתי זמן מיוחד
 בו אני מתבונן וחושב או מדבר לעצמי מיום
 המיתה ועושה את חשבון נפשי. והוסיף הרה"ק
 מתולדות אהרן ואמר על עצמו: הנה אני איני
 יכול לומר על עצמי כזאת, אבל מאז שאני
 מכיר עצמי לא עבר עלי יום מבלי שאתבונן
 בזה ואני מתאר לעצמי איך לאחר אריכות
 ימי ושנותי באים ולוקחים אותי, מורידים אותי
 על הארץ מכוסה בטלית, ועושים את כל סדר
 ההלויה, ואחר כך מכסים אותי בעפר (זכור
 לאברהם' ח"ד עמוד שמג)

~~150~~

150

150

150-150

מהלך אל פוקסבאך

סיפר רבי גד'ל את אשר ראה בעיניו, בשנות ילדותו, בביתו של האדמו"ר הפלאי רבי אהרן מקוונצין: פעם אחת הגיעו שני יהודים אל הרבי כדי לדון בפניו בדיון תורה על סכום כסף גדול, בתחילה היה עליהם להמתין, כי הרבי היה מסוגר בחדרו הפנימי וכלל לא ידעו האם הוא יופיע לדון בעניינם. המתין השניים בחדר קודש עד שבסופו של דבר הופיע הרבי, התיישב בראש השולחן והורה לשניים לשבת משני צדדיו, זה מול זה.

פתח הרבי ואמר: "ראשית כל, ברצוני שתתנו לי 'דמי פסקין' כל אחד מהם הוציא חמישים רובל ונתן לרבי. הרבי קרא למשמש וסאלח: "האם בבית כנסת פלוני יש די עצים להסקה?" משענה בחיוב, נתן הרבי למשמש את הכסף והורה לו שיקנה לחם וגבינה ויניח באותו בית כנסת כדי שהעניים יוכלו לאכול.

כעת הגיע השלב בו הצדדים השמיעו את טענותיהם. לאחר שהקשיב לשניהם בדריכות, הרבי נענה ואמר: "הפסק שלי הוא שאני לא אפסוק בזה! המריבה היא על כסף, וכסף אינו דבר חשוב מכדי שיתגרסו יריבו על כך!" הם הושלך בחדר והרבי הרים את קולו ואמר שוב: "שוב! שיהודים יריבו על כסף?!" כל הנוכחים נבחרו מפניו ובעלי הדין כבר התחרטו על שבאו לשם.

לאחר מכן פנה אליהם הרבי והחל לדבר איתם בשפה רכה: "אין זה כדאי להתקוטט על כסף, וכסף תעשו אם תשלימו זה עם זה". לשמע דברי הרבי הושיטו בעלי הדין את ידיהם זה לזה לשלום, אך ברפיון ובהיסוס, והרבי בראותו זאת נזעק: "האם לזו היתה כוונתו? ששני כשרים נפרדים יגעו זה בזה? הרי גם באיטליה יש תחריכות בשם שנוגעות זו בזו. התכוונתי לפיוס אמיתי מכל הלב!"

לשמע הדברים החלו בעלי הדין לפיוס זה את זה, עד שלפתע נגער אחד מהנוכחים בחדר והחל לרקוד, כשבעלי הדין מצטרפים אליו כשמחה ובאהבה, וכך הסתיים הדין תורה.

היה רבי גד'ל אומר שהמחזה נותר חקוק בליבו לשנים הרבה, ואכן רבי גד'ל היה עוסק רבות בהבאת שלום בין אדם לחברו, כשהוא תמיד משתדל לצמצם את חילוקי הדעות וההבדלים בין הניצים ולמצוא את המאחד והמקשר ביניהם. הוא היה אומר: "הבאת שלום" משמעותה היא שהשלום כבר קיים ונמצא, אלא שיש צורך רק להביאו הנה...

"איש מלווה"

כ'שטיבל' החסידי שכלוד' היה שולחן מיוחד בו נוהגים היו הגבירים ובעלי הממון לקבוע את מקום ישיבתם. מהיות וכמשך שעות היום לא היו הגבירים נוכחים במקום, היו הקבצנים ויושבים שם בהרחבה ודעתם טובה עליהם.

אירע מקרה ואחד הנגידים הגיע לשטיבל בשעה מוקדמת שלא כהרגלו, ואותם קבצנים שישבו שם מיהרו לפנות את המקום. לאחר מכן ישבו הקבצנים יחד וחשבו חשבוננו של עולם: "מה היה לנו שנחרדנו כל כך מאותו עשיר עד שמיהרנו לפנות את השולחן לכבודו? האם אי פעם קיבלנו ממנו משהו? האם הוא נתן לנו או עתיד לתת לנו כסף או מתנות?!"

נענה אחד מהם, פיקח ושנון, ואמר בטוב טעם: שלמה המלך, החכם מכל האדם, אומר בספר משלי (כב ז): "ועבד לזה לאיש מלווה". והרי לישנא דקרא אומר דרשני: מדוע לא נאמר בקיצור וברמיזות: עבד לזה למלווה? מה הוא זה "איש מלווה"? אלא תדעו שיש שתי קטגוריות בעולם: יש אנשים שהם מסוג "לווה", כיון שגם אם עדיין הם לא לוו, הם מועמדים להיות "לווים". ויש אנשים שהם מסוג "מלווה", כיון שיש ביכולתם להלוות כסף.

אמר איפוא שלמה המלך: אדם שהוא מסוג "לווה" הרי הוא עבד אל "איש מלווה". אין כל חילוק אם הוא אכן לווה ממנו או לא, עצם הדבר שהוא מסוג "לווה" והוא מסוג "מלווה", כבר גורם לו להיות עבד אליו ולחוש בפניו ביטול והכנעה.

[המשיכו תלמידיו של רבי גד'ל ואמרו: אם כך, מדוע אצל הלווה לא כתוב "איש לווה", כי אם "לווה", ואילו אצל המלווה כתוב "איש מלווה"? אלא, לפי שהזקה על העני שהוא כבר הפך מההוגדרה של "איש לווה" למציאות של "לווה". כך גם חזקה על העשיר שהוא משאיר את הממון אצלו, והוא רק בבחינת "איש מלווה", ולא שנתן את החלוואה...]

היה רבי גד'ל מספר על חיי הרוח בפולין, בה גם אנשים עניים מרודים היו עם שמחת חיים מופלגת, ולא נתנו לעניות הקשה להשפיע עליהם. רבי גד'ל עצמו ידע לחנך את תלמידיו היטב לכך: היה זה בשנים בהן כיהן כמחנך בת"ת 'דרכי נועם' בלודז', ורבי גד'ל יחד עם תלמידיו הלכו לקיים מצוות 'ביקור חולים' בביתו של אחד הילדים שהיה עני ודל. עם כניסתם לבית, היו ילדים עשירים שהביטו בה ובהשתוממות על העניות המופלגת, והילד החולה התבייש ממבטי חבריו.

הרגיעו רבי גד'ל ואמר לו: "וכי נרמה לך שהילדים הללו מרחמים עליך? טעות בידך. מרחמים הם על אביהם. מתפללים הם וחושבים לעצמם, אם ניתן להיות כה יפה בפשטות כזאת, על מה ולמה נאליך אביהם לעבור כה קשה כדי להחזיק בית מפואר..."

ודגישות מיוחדת היתה לרבי גד'ל על כנון רא: היה זה ביום מהימים לאחר תפילת שחרית, כשאחד המתפללים הגיע ובידו 'תיקון' לכבוד יום ה'יאראצייט' של אביו ע"ה. התקרבות היתה עשירה במיוחד: עוגיות מסוג חדש ומשובח מאוד, ובקבוק יין שרף יקר. ישבו המתפללים והיטיבו ליבם. תוך כדי כך כנסם יהודי כדי לאסוף כסף לצדקה, ואחד מהנוכחים הציע לו להתיישב ולטעום יחד עם כולם.

האיש התהדרר לרגע כחושב מה לעשות. טעם מהי"ש, נטל אחת מהעוגיות, עטפה במפתית והכניסה לכיסו. שוב התהדרר, נטל עוגייה נוספת ועוד אחת - וגם אותן הכניס לכיסו. היה שם אברך צעיר שלחש לחברו: "ראה את ה'שנורר' הזה שלוקח עוד ועוד עוגיות ומכניס לכיסו".

אותו יהודי לא שמע את הלחישה, אבל רבי גד'ל שמע גם שמע, וכשהוא הלך, פנה ואמר לו בצער: "הייתכן לבזוז כך ליהודי?!" לו חכמת הכנת שאותו יהודי העדיף לשמור את העוגייה המוצעת לו עבור ילדו שבוודאי יושק בעוגייה כזאת ואין לו אפשרות לקנות זאת, אלא שלאחר מכן תשוב: "הלא שלושה ילדים בבית, וכל אחד בוודאי ירצה עוגייה אחת", ולכן נטל עבור כולם..."

"ואילו אתה כבר בלעת כמה וכמה עוגיות כדי שבעך, ולא זו בלבד אלא שכבר בידרת היכן ניתן להשיג עוגיות כאלה, כדי להכטיח לעצמך שגם מחר ומחרתיים יהיו לך עוגיות כאלה, ואילו על יהודי זה אתה מלגלג?!"

(רשימה זו מבוססת על צמד הספרים 'מסילות גד' ו'כמהיצת רבי גד'ל', בהם נאסף חומר רב ערך מתורתו ומתולדות חייו של איש החינוך הדגול הרה"ח רבי גד אייזנר זצ"ל, שבתו היחידה נהרגה בשנות הועם, ותולדותיו הם מעשים הטובים עם בניו אלו התלמידים שכונן וקומם את קומתם הרוחנית).

לשם אלה פוקסמאור

מעשה מרגש מסופר על הגאון הגדול רבי דוד פיינשטיין זצ"ל. לאחר פטירת אביו הגדול, רבה של ארה"ב - רבי משה פיינשטיין זצ"ל, קיבל הוא את תפקיד ההנהגה ומילא את מקום אביו בראשות ישיבת 'תפארת ירושלים' במנהטן, והיה חבר מועצת גדולי התורה באמריקה. בכל יום היתה לו קבלת קהל. אנשים הגיעו ממרחקים על מנת להתייעץ ולהתברך. האם יודעים אתם היכן נערכה קבלת הקהל? לא בבית; לא בבית הכנסת, גם לא בישיבה. היא נערכה במקום הכי לא צפוי והכי 'לא מתאים'... בתוך חנות פיצה!!! וזאת בשל מעשה שהיה: באחד הימים הגיע לביתו של הגאון יהודי שבבעלותו חנות פיצה ותינה בפניו את צערו: "אני מוכר פיצה כשרה, אך הלקוחות היהודים שלי מעטים. ישנם עוד יהודים רבים באזור, אך לא כולם באים לקנות אצלי, ואם לא יהיה שינוי - איאלץ לבטל את הכשרות כדי לחסוך בעלויות, ולא - אפשוט את הרגל. יעזור לי הרב, ויאמר לי מה עלי לעשות". רבי דוד פיינשטיין, הממלא את מקום אביו כרב של כל יהודי ארה"ב, יכול היה לשמוע את דבריו מוכר הפיצה ולעודד אותו שיתחזק ויתפלל לה', אך הוא החליט לנהוג אחרת. הוא הודיע לבעל הפיצה: "מהיום אני קובע את קבלת הקהל בפיצרייה שלך! כל האנשים שיבואו לדבר איתי, יתיישבו עמי בפינה בחנות, ותך כדי כך הריח הטוב בוודאי 'יקרא להם' והם יקנו להם משולש פיצה או מגש שלם, ואולי כך תצליח להשתקם ולא תסגור את השירות שלך!" לא יאומן. הרב הראשי של ארה"ב מקבל קהל בתוך פיצרייה קטנה, לו רק בשביל לעזור ליהודי פשוט שלא יסיר את הכשרות ויוכל להתפרנס בכבוד! הוא לא חס על כבודו כרב הראשי וראש הישיבה, אלא הוא חשב מה יעשה נחת רוח להקב"ה ויסייע ליהודי יקר... **מעשה מדהים נוסף** מסופר על רבי דוד פיינשטיין זצ"ל: במסעדה בשרית בארה"ב ישנה תמונה גדולה בכניסה למסעדה, בה נראה רבי דוד פיינשטיין סועד במקום עם קשיש יהודי ומדבר אתו. בעל המסעדה מתפאר בתמונה זו המוכיחה כי זכה לארח במסעדתו את הצדיק, וכך מושך סועדים יהודים לבוא למקום... תלמידיו של רבי דוד, אשר נתקלו בתמונה זו התפלאו עד מאד: מה לגדול הדור, רבי דוד, ולשהות במסעדה? ומיהו אותו זקן שרבי דוד סעד עמו? לאחר בירורים רבים התברר להם הדבר: רבי דוד הכיר את אותו יהודי קשיש. אשתו של הקשיש נפטרה והוא נותר ערירי בעולם. וביום ההולדת הראשון של הקשיש לאחר פטירת רעייתו, הבין רבי דוד כי אותו יהודי יהיה שרוי בצער רב באותו יום, ולכן החליט רבי דוד לעשות מעשה: הוא נסע במשך שעה וחצי אל ביתו של הקשיש, הפתיע אותו בביקור לרגל יום הולדתו ואיחל לו 'מזל טוב', כשהוא משוחח אתו, משמח אותו ומעביר עמו חוויות. לאחר כמה דקות של שיחה, הציע רבי דוד לקשיש ללכת יחד למסעדה קרובה, ולסעוד שם לרגל יום הולדתו... גדול הדור ורבנן של בני ארה"ב, העסוק כל היום בפסיקה ובלימוד תורה, מקדיש שעות של נסיעה כדי לשמח אדם גלמוד ביום הולדתו, והולך אתו למסעדה בשרית... הם הגיעו יחד אל מסעדה יהודית שהיתה באזור והתיישבו לסעוד יחד לכבוד יום ההולדת. בעל המסעדה עמד המום למול המחזה, והתרגש עד למאד לראות את גדול הדור אצלו במסעדה. הוא צילם את הרב והקשיש סועדים יחד במסעדה שלו, ותלה את התמונה בכניסה למסעדה, בכדי למשוך יהודיים... רבי דוד יצא מהמסעדה כשהוא שמח על כך שעשה חסד עם אותו יהודי קשיש, ואף עם בעל המסעדה הבשרית הכשרה, שכן כעת יבואו אליו יותר לקוחות שיחזקו את הכשר מסעדתו. איזו גדלות מדהימה! (טוב לחסות בה)

משה אהרן פוקסברג

סיפור הרב אהרן טריסיג שליט"א: בחדר סגור הסתגרו באותה העת שלוש ענקי הרוח שהנהיגו את יהדות ארה"ב: הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, והגאון רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל. שעה ארוכה דנו גדולי הדור בשאלות מכובדות, תוך כדי שמבחוץ מחכים רבנים ועסקנים נודעים שהמתינו להכרעות.

לפתע, בעיצומה של הישיבה, התנצל רבי משה בפני חבריו ופנה לצאת. הוא ביקש את סליחתם כי יש לו תחונה חשובה שהוא חייב ללכת אליה, ולפיכך לא יודל להמשיך בדיון. הוא מיהר לרכבו של תלמידו שהמתין לו, וביקש להגיע לאולם פלוני.

התלמיד הופתע והתעניין: "תחונה? האם זה בן משפחה?" כשענה רבי משה בשלילה, תיאר לעצמו התלמיד שמדובר באחד מצאצאי שומעי עצתו של רבי משה, כמקובל. הן בכל יום יוצא רבי משה לתחנות. נכנס, מאחז מול טוב, ויוצא. לפעמים אף כמה תחנות בלילה אחד.

כשהגיעו לאולם, התרגשות האורחים גאתה לפסגות: פוסק הדור, מנהיג היהדות החרדית הגיע! הכל נקבעו להתברך מפיו של רבי משה, וגם המחנות - אבי החותן - נועק מיד לקבל את הרב בכבוד מלכים. רבי משה לחץ את ידיו בברכת 'מזל טוב' לבבית, והסביר בקצרה שהגיע מצד הכלה. "זכיתם באוצר יקר מאוד, כלה נאה וחסודה, דעו להעריכה!" - הוסיף ואמר למחותן בחיוך רחב, תוך התנצלות שאיחר לבוא בשל אסיפת רבנים דחופה.

שלא כמנהגו, התעכב רבי משה זמן רב בשמחה והרעף ברכות על כולם, ולאחר מכן אף קם ודיקד עם החתן בהתלהבות, כשכל הקהל מצטרף. לבסוף, נפרד רבי משה מהחתן באיחולים לבביים, תוך שהוא מוסיף ומשבח את הכלה באוזניו, ופנה לצאת.

רגע לפני שיצא, ביקש שיקראו גם את הכלה לירכתי האולם, בדרך גם אותה ב'מזל טוב', והוסיף ברכות מקרב הלב, ואף התנצל שנית על האיחור לשמחה. הוא הוסיף ואמר כי הבחין שמשפחת החתן היא משפחה לתפארת, ולכן אין לו ספק כי הקשר יהיה לבנין עדי עד וכו'.

כששבו לרכב, סח התלמיד: "אינני מבין, הרב עזב אסיפת רבנים דחופה למרות שאין זו שמחה משפחתית, והרב אף התעכב שם זמן רב ובידך את הכלה, מה היה כאן? מי הבעל הזכות הזה?" נענה רבי משה בחיוך: "אספר לך..."

ימים ספורים קודם לכן, על דלתו של רבי משה, נקשה נערה צעירה וזרה, חיוורת ומבושלת. מיד בכניסתה פרצה בכי, וביקשה לשוחח עם הרב. כשנכנסה, סיפרה שהיא בת למשפחה ענייה מירושלים, ובהרבה מאמצים - שודכה לבחור המתגורר בארה"ב, ונקבע שהחתונה תתקיים שם. בני המשפחה ניסו להשיג מימון לטיסות, אך העוני והזלות לא הותירו להם תקציב אלא לכרטיס טיסה אחד - לכלה בלבד.

"אני כאן לבד, לבד!" - התייפחה הנערה בחדרו של הרב פיינשטיין, "אין לי אף אחד בעולם. אני כבר חוזת איך חתונתי תיראה, כשכולם יחשבו שאני נערה עזובה חסרת משפחה, ללא שום קרובים בחתונתי", אמרה הנערה בבכי.

"אולי יואיל הרב להגיע לשמחת חתונתי, והרי כל ישראל קרובים ובני איש אחד אנחנו, בבקשה יציג עצמו הרב כקרוב משפחתי, וקרוב משפחה כמו הרב - נכסה על חסרונם של כל קרובי המשפחה!"

הרב בענותנותו לא עשה מזה ענין. "בוודאי, אשמח לבוא!" - הגיב במאור פנים, ורשם לפניו את התאריך ושם האולם. "אל דאגה, אני אגיע!" - הבטיח רבי משה לכלה, שעתה נידעה לנוכח הסכמתו.

לאחר ההסבר של רבי משה לתלמיד, בכל זאת הוקשה לו: "ניחא שהרב השתתף כה ארוכות בשמחה, אך מדוע נצרך לחרוג ממנהגו ולתת ברכה לכלה באופן אישי - דבר שהרב לא נוהג לעשות גם בשמחות קרובי משפחתו?"

ענה רבי משה: "והלא זה פשוט: לאחר התחנה כשתשמע הכלה שהייתי והשתתפתי, בוודאי היא תשמח עד מאוד. אך עד אז, לאורך שעות החתונה, יעיק עליה ליבה על השאלה האם אכן באתי וגרמתי לה להרגיש חשובה וכו'. לפיכך פשוט שאחריו ממנהגי ואפנה לברכה, למען תהיה שמחה בו במקום, בזמן שעת שמחתה".

הנדה על פסח - חלק ב' חזקת פסח פסח (השבת)

משה לזן פוקסרואר

להפרעה בלימודי", הוא המשיך ללמוד ולהתעלות
בישיבה בזכות אותה שמיכה...

לימים, הפך אותו בחור לגדול הדור, שרבים יונקים
מתורתו. הלא הוא מרן הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך
זצ"ל.

הסיפור טרם הסתיים. בשנת תשל"ו, ביום חורפי וגשום
במיוחד, כשהקור היה גדול, פנה הרב שך זצ"ל לנכדו
שיזמין ידד עם רכב עבורו ללוויה בבית החיים הישן
שבחיפה. כל הניסיונות לשכנעו שיום זה לא נוח ליציאה
מבחינת מזג האוויר עלו בתוהו. נכדו של הרב ציפה,
שאם כבוד הרב כה הטריח עצמו, ודאי מדובר בלוויה
של אדם גדול ויהיה שם קהל רב. להפתעתו, הלוויה
הייתה של אלמנה גלמודה ובודדה. את מיטתה ליוו
בקושי כמניין אנשים.

הרב שך עמד בגשם משך כל זמן הלוויה, ולאחר סתימת
הגולל אמר קדיש. בחזרתם לעבר המכונית, עצר הרב
מלכת ונשאר על עומדו, בעוד הגשם יורד בשטף והרוח
הקרה מנשבת בכל עוז. לא הועילו כל שכנועי הנכד
להזיזו ממקומו. לאחר דקות ארוכות המשיך הרב לכיוון
הרכב, ונכנס לרכב כשכולו ספוג ונוטף מים.

במשך כל הנסיעה חזרה לבני ברק, שמר הרב על
שתיקה ולא ענה לשאלות הנכד. בהגיעם לבית הרב,
ולאחר שהחליף את בגדיו הרטובים וחימם עצמו, נענה
לבקשת הנכד והסביר את מעשיו: "היתה זו אישה
שהצילה את חיי, בזכותה נותרתי בישיבה... משך
שנים עקבתי אחריה, וכשנודע לי על פטירתה הרגשתי
חובה גדולה ללכת ללווייתה".

לשאלת הנכד, מדוע לאחר הלוויה השתתה הרב בגשם
השוטף דקות ארוכות, השיב הרב: "רציתי להרגיש
ולזכור את הקור והסבל הנורא, שהיו מנת חלקי באותם
ימים קשים, כדי שאוכל להעריך את הכרת הטוב אשר חב
אני לאשה זו..."

את כוחו וגדולתו של המכיר טובה לשני, ניתן ללמוד מן
הסיפור הבא, המובא בספר 'בדידי הוי עובדא'.

מעשה שהיה בבחור צעיר כבן שלוש עשרה, שלמד
בישיבה לבחורים מצוינים באירופה. בחור זה היה
הצעיר שבחבורה. בני הישיבה למדו בבית הכנסת,
ואכלו אצל בעלי בתים אשר נהגו להזמין לסעוד על
שולחנם. מידי יום סעדו הבחורים במקום אחר. לעיתים,
לא הוזמנו הבחורים לשום בית ונותו רעבים. מקום
הלינה היה בבית הכנסת. הבחורים הוותיקים 'תפסו'
להם מקום לינה על הספסלים, ואילו הנער הצעיר נאלץ
לישון על הרצפה, מחוסר מקום.

בקיץ עוד היה הדבר נסבל, אולם בלילות החורף,
כשהקור היה עז וסופות שלגים השתוללו בחוץ, המצב
היה קשה מאד, ממש בלתי נסבל. אף במשך היום סבל
הבחור, היות וכמעט כל הלילה נדדה שנתו מעיניו,
התקשה להישאר ערני במשך שעות לימודו ביום.

יום אחד קיבל הנער מכתב מדודו, אחי אמו, שהיה
נפח ומסגר. דודו ביקש להזמין לבוא אליו וללמוד
מקצוע. מאחר ולא היו לדוד ילדים, הבטיח לאחיינו כי
אם ילמד את המקצוע ויכנס לעסקיו - כל רכושו יוענק
לו לאחר מותו. מלחמה פנימית קשה התחוללה בנפש
הנער, ולבסוף החליט לקבל את הצעת דודו ולעזוב את
הישיבה, אך החליט כי יעשה זאת רק למהרת היום. "זה
יהיה הלילה האחרון בו אלון על הרצפה הקפואה", חשב
הבחור בליבו.

ויהי בחצות הלילה, הופיעה לפתע אשה בפתח בית
הכנסת. הבחור היחיד שנותר ער באותו לילה היה הנער
הצעיר שכאמור התקשה להירדם. האישה ניגשה אל
הבחור וסיפרה: "זה עתה קמתי מהשבעה על בעלי.
נותרתי לבדי גלמודה, בלי ילדים. בעלי היה בעל בית
חרושת לשמיכות, והואיל ונשארו מספר שמיכות
בביתנו, אני מעוניינת לתת אותן לבחור ישיבה..."

"מאז, סיפר אותו בחור, השינה הפסיקה להיות סיבה

מנהל אגף פוקסברואר

שלם

פזמ

באחד משיעוריו, שאל רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל את תלמידיו: "אמרו נא, לדעתכם, מיהו בעל החיים המוכשר ביותר בבריאה?" אחד התלמידים אמר שלדעתו האריה, כי הוא מלך החיות. הרב אברמסקי אישר שאכן האריה הוא החזק ביותר על פני האדמה, אך אינו המוכשר ביותר, שכן אינו יודע לעוף או לשחות...

תלמיד אחר העלה את שמו של הנשר, כמלך העופות, ושוב נמצא החיסרון: שהנשר על פני האדמה חלש הוא מחיות הארץ, ואף לשחות אינו יכול.

הלויתן ששמו הועלה כמי ששולט ללא מיצרים במרחבי הים, נדחה מסיבה פשוטה: על פני האדמה הרי הוא מוטל כאבן אדירה שאין לה הופכין ואינו יכול אף לשרוד גם אם לא יתקיפוהו. קל וחומר שאינו יכול לעופף.

התלמידים הבינו שהרב אברמסקי חותר לכיוון מסוים ושאלו לדי-עתו: 'מיהו בעל החיים המוכשר ביותר'?

הרב אברמסקי נענה שהדבר פשוט מאוד: ה'ברווז'.

הוא יודע גם לשחות, גם ללכת ביבשה וגם לעוף. הרי שיוצא שהוא המוכשר ביותר.

מפני כבודו של הרב כבשו התלמידים את צחוקם, אך גיחוכים חרישיים נשמעו פה ושם. הרב אברמסקי לא נעלב ושאל: האם יש משהו לא נכון במה שאמרתי? מישוהו מכם יכול להי-סביר מה לא בסדר בתואר 'המוכשר ביותר' שהענקתי לברווז?

אחד התלמידים התנדב לומר בשם כולם: הברווז אכן יודע לבצע את שלושת התחומים הללו. אולם הוא אינו המוכשר ביותר, משום שבכל תחום הוא יודע רק 'קצת'. קצת לשי-חות, קצת לעוף, קצת לדדות.

פני הרב אברמסקי האירו והוא הגיע לתכלית של הצגת השאי-לה: "זה מה שרציתי ללמד אתכם: ישנם שיושבים בבית המדרש ולומדים 'קצת מכל דבר', בהנחה שככה הם ידעו הרבה ויהיו מוכשרים.

"אלא שכפי שהאריה הוא הטוב ביותר בתחומו, וכן הנשר וחל-ויתן, כך גם צריך יהודי לבחור לו מקצוע בתורה. תחום שאותו הוא מציב לו כיעד להיות בו הטוב ביותר. כי אם לא כן, הרי הוא כאותו ברווז שיועד גם וגם וגם, אבל הכל מודים ש'זה לא זה'..."

"אף שאין ספק שמוטל על יהודי ללמוד את כל חלקי התורה, אבל תחום אחד עליו לבחור לעצמו ובו להעמיק במירב ומיטב הכוחות", סיים הרב את מוסרו.

הסיפור הזה מבטא בצורה קולעת את המסר שרציתי להביע בבמה המוכרת הזו.

הכל מהכל = כלום מהכל

חושבני שהמתח בין בקיאות לבין העיון נובע הרבה פעמים מכך שאיננו מוכנים להתמקד במטרות מסוימות, ב"רכישת מקצוע" בתורה. אנחנו רוצים לטעום הכל מהכל, ולכן נאלצים לברור בין רכישת בקיאות בכל התורה או טעימות של עיון והעמקה ממרחבי התורה.

האמת היא, שבדור הקודם היו מצויים מאד תלמידי חכמים שהיו "מומחים לעניין מסויים", אותו הם נשמו, איתו הם ישנו וקמו, אכלו ושתו... לא היתה שם שאלה של "עיון" או "בקיאות", כי הם הפכו את הסוגיא מכל צד ופינה, בעיון ובבקיאות...

דוגמא קטנה: הגאון רבי רפאל רייכמן זצ"ל היה המומחה של ירו-שלים לענייני ארבעת המינים. הוא ידע את הסוגיות ישר והפוך, דיעות הראשונים חכי נדירות היו מוכרות לו היטב, הוא בירר את הנושא גם מבחינה למדנית וגם מבחינה פרקטית. זה היה ה"בייבי" שלו. [היו לו עוד כמה "בייביים" שכאלו... אבל באתי רק לתת דוגמא].

אי אפשר לתפוס הכל מהכל, בבת אחת. לא בעיון ולא בבקיאות. רק כאשר מתמקדים ומתאהבים במקצוע אחד, אפשר לרכוש אותו בקניין נצח ואז להסתער על עוד אחד ועוד אחד.

סיפור

שזכה לפירסום רב אחרי פטירתו של ראש ישיבת מיר רבי נתן צבי פינקל זצ"ל והיה לשיחת רבים וללימוד מוסר השכל: באוניברסיטה אמריקנית מפורסמת החליטו לבדוק בצורה מדעית את השאלה שמעסיקה את כל העולם החומרני, הלא יהודי, והלא תורני: "מהו המתכון להיות עשיר?" והחוקרים החלו לגתח את הנתונים. מרבית הנתונים היו דומים. אבל נתון אחד בלט בשונותו. אצל כל העשירים. הוקדש חלק ניכר מזמנם למלחמות במתחרים. רק אחד מבין העשירים לא ניהל מאבק כלשהו נגד אף אחד החוקרים החליטו לבדוק את הדרך הם פנו אל האיש, ובקשו לראינו: "מדוע אינך נלחם במתחרים ואין לך אויבים. כאשר הדבר הזה מאפיין את כל העשירים האחרים?" שאלו החוקרים. אספר לכם סיפור. לפני כמה שנים ערכתי עם כמה ממנהלי, סדרת סיורים שנועדו להכיר בפנינו את אורח החיים במקומות שונים בעולם, זאת במטרה להתאים את מוצרינו לאוכלוסיות מגוונות. אחת המדינות שבין ביקרתי היתה ישראל. טיילנו בכל הארץ ונהנינו. ביום האחרון אמר לנו המדריך שהוא עומד לקחת אותנו למקום המרתק ביותר בישראל. לטעמו. ציפינו לסיור באתר ארכיאולוגי מרהיב, אך במקום זה נסענו לשכונה ישנה וצפופה בירושלים, סביבה לא מרשימה בלשון המעטה. המיניבוס שלנו עצר לפני בניין גדול ורוחש פעילות, שמאות צעירים נכנסים ויוצאים ממנו כל הזמן. המדריך פתח ושאל: "אמרו לי בבקשה, מה אמור להיות גודלו של מוסד חינוכי בן ששת אלפים תלמידים?" ערכנו חישובים מהירים של אולמי הרצאות. חרדי מיחשוב, שטח, משרדי הנהלה וכדומה, והגענו למסקנה שיש צורך של שטח בן 150,000 מ"ר. "וכמה אנשי צוות לדעתכם אמורים לעבוד במוסד כזה?" הוסיף המדריך לשאול. תשובותינו נעו בין שלשת מאות וחמישים לארבע מאות איש. "ובכן". אמר המדריך. "ברוכים הבאים לישיבת 'מיר'."

המלך

בישיבה הזאת לומדים כששת אלפים תלמידים ושטחה הוא כ" 2,000 מ"ר בלבד. לכל תלמיד מוקצה חצי מטר מרובע. את צוות הישיבה מאיישים כעשרים אנשים בלבד, ויש לה מנהל אחד ויחיד האחראי על הכל: מקבלת תלמידים, דרך קביעת החומר הלימודי ועד לניהול התקציב. היינו המומים. המדריך ערך לנו סיור בישיבה, אולמות הלימוד היו מלאים עד אפס מקום. הלומדים היו שקועים כל כך בלימודם, עד שאפילו לא הבחינו בנו. עברנו קומה אחרי קומה, ובכל פינה אפשרית או בלתי אפשרית, ישבו אנשים ולמדו. זה היה מחזה מדהים ומחשמל שהותיר אותנו ללא מילים. בכל סיורנו בעולם לא ראינו מחזה כה מרתק. בתום הסיור נקבעה לנו פגישה עם ראש הישיבה בכבודו ובעצמו, "אבל אל תיבהלו! ממצבו הגופני". אמר לנו המדריך, "האיש סובל ממחלות רבות". נכנסנו לבית פשוט המרוהט ברהיטים בסיסיים ביותר. ליד שולחן הסלון ישב ראש הישיבה, הרב נתן צבי פינקל. הוא דיבר אך בקושי, אבל קיבל אותנו במאור פנים. אחד מחברי אור אומץ ושאל: "כבוד הרב. כולנו פה מנהלים חברות ומפעלים. ואיננו מעליזים להבין כיצד מוסד כמו שלכם מתנהל? מה הסוד פה?" ראש הישיבה חייך והשיב בשאלה: "ידידי היקרים. התדעו מה ההבדל בין אדם לבין בהמה? כשבהמה רוצה משהו, המשיך הרב "היא תנסה להשיג זאת גם אם תדרוך בדרך על כל מי שנמצא סביבה. האדם, לעומת זאת, מסוגל לוותר על רצונותיו כדי לא להזיק לזולתו. יתרה מזו: האדם יכול אפילו לגרוע הנאת מעצמו כדי להיטיב לחברו. כאן בישיבה חיים בני אדם. וכאשר כל אחד חושב כיצד גם השני יכול לחיות לצידו, לאף אחד אין בעיה". סיים אותו עשיר: "הדברים ננעצו לליבי כמו סבין". מאותו יום החלטתי לא להצר את צעדיו של שום אדם - והאמינו לי, לא הפסדתי מכך מאומה. סך הכל זכיתי להפוך בחזרה לבן אדם!" (בכל נפשך)

הוציא לזן פוקסברואר

אחד מתלמידיו של רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל בא פעם להזמין
לשמחת בר המצווה של אחד מבניו. שמח הרב לקראתו, ברכו מקרב ליבו
אך התנצל שאין באפשרותו להשתתף בשמחה, מפני שבאותו ערב עליו
להשתתף באירועים נוספים שכבר הוזמן אליהם.

מה גדולה הייתה הפתעתם של האב ובנו לגלות כי הרב לבסוף אכן טרח
ובא להשתתף בשמחה. לפליאת האב הסביר הרב: "אחרי שיצאת מביתי
נזכרתי, שבעבר השתתפתי בשמחות בר המצווה של בניך האחרים,
ואמרתי בלבי: ודאי יצטער בןך מדוע דווקא בשמחתו נעדרתי, ולכן
עשיתי מאמץ מיוחד כדי למנוע ממנו צער, ובאתי לשמחו ביום חגו".

(שבת טיש)

הוצה לזן פוקסברוק

אירע פעם שבשעת קריאת התורה אצל האדמו"ר רבי יואל מסאטמר זי"ע נמצא פסול בספר תורה. רבי יואל התבונן בתוך הספר כמה פעמים, כמסתפק אם הספר פסול אם לאו. אחד הגבאים שעמד לידו שאל: "וכי יש ספק בדבר פסילת ספר התורה?" השיב לו רבי יואל: "הסופר שכתב את ספר התורה נמצא פה בבית המדרש, ובוודאי תביא לו עגמת נפש וחלישות הדעת שנמצא פסול בספר שכתב. לכן עושה אני עצמי כמסתפק, כדי שלא לגרום חלישות הדעת לסופר" (בוצינא קדישא במחיצתם)

סיפר רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל על רבי ברוך תאומים פרנקל זצ"ל בעל ה"ברוך טעם" שעמד לגמור שידוך לבנו, והנה כמה רגעים קודם שבאו המחותנים, לסדר את עניני הממונות, נודע לו על שואב המים של העיירה שנחלה במחלה קשה, שמחמתה שוב לא יוכל לפרנס את ביתו, והדבר נגע מאד לליבו, עד שנפלו פניו מצער. כשבאו המחותנים וראו את פניו נפולות, שאלוהו, מדוע אינו שמח בשמחת בנו, העומד לבוא בברית האירוסין? סיפר להם רבי ברוך, על ענין השמועה שבאה אליו, על שואב המים, כששמעו זאת, תמהו בפניו, על שלוקח כל כך לליבו, את צרתו של שואב מים פשוט. מששמע זאת רבי ברוך החליט על אתר שלא לקיים את השידוך, כי מאחר ואלו הם המידות של ההורים, שאינם מבינים, לשאת בצער שואב המים, שוב אינו רוצה להשתדך עמהם. (משלחן רבי אליהו ברוך פינקל)

רוצה ללך פוקסברג

שלם

p3/c

15-1c

מסופר על רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל שהיה ידוע כגאון במידות ובחסד. שעלה פעם לאוטובוס והיה שם רק מקום אחד ריק, ליד יהודי שאינו בריא בנפשו שתפס מקום וחצי, והודיע לרבי אברהם שיש כאן רק חצי מקום, ואמר לו רבי אברהם מיד, זה בסדר לי מספיק רבע מקום. ואותו אדם התחיל לפטפט כל מיני פטפוטי סרק, ורבי אברהם שומע ומחמיא לדבריו. אח"כ נגשו כמה אנשים ואמרו לרבי אברהם שאין זה כבוד התורה, וחפצים שיחליף עמם מקום, ולא הסכים רבי אברהם בשום אופן. וכאשר ראה רבי אברהם שהלה מרבה בדיבוריו יתר על המידה, אמר לו שהוא מאד עייף והוא הולך לישון ואם יש לו משהו מאד מאד חשוב שיעירונו. ובסיום הנסיעה חבקו רבי אברהם, ואמר לו בנעימות "כל כך נהניתי לשבת לידך!" (אגן הסהר)

מנחם אלן פוקסברג

מספר שפעם אחת רבי נחום זועהיל, שהיה צדיק וחכם גאון גדול, הזמן יום אחד לאיזו חתנה בליטה, חתנה של אחד מהמשפחה. רבי נחום הגיע לחתנה ואחרי שהיתה שמחה גדולה ורקודים, הזמינו את הרבנים לדרש ולהגיד כמה מלים של ברכה וחזיק.

הזמינו חכם אחד והוא דרש, ולאחר מכן היה צריך לדרש רבי נחום זועהיל. אבל רבי נחום מיד בסיום הדרשה של הרב, יצא החוצה ונעלם. אף אחד לא ידע לאן הוא הלך, יש כאלה שאמרו אולי לא הרגיש טוב, חלק אמרו שאולי הלך להתפנות והוא כבר חוזר. כל אחד טען מה שטען, אבל רבי נחום לא חזר. ואף אחד לא הבין למה נהג כך.

רק למחרת הבינה המשפחה שלו היטב מה קרה. התברר שרבי נחום לא רצה לדרש. שהיה ידוע לכל שפיו מפיק מרגליות. שהיה חכם מאוד, בעל לשון חלקה ומדבר יפה מאוד. וידע רבי נחום שברגע שהוא יתחיל לדבר, והוא ידבר בצורה יפה - זה יגרם כביכול בושה לאותו חכם שדרש לפניו כן. שאותו חכם שהיה לפניו לא כל כך דרש ברמה גבוהה, וגם הדבור היה קצת קשה, ולכן הוא לא רצה חלילה וחס לגרם לו בושה.

רבי נחום אמר לעצמו: אני אעשה מצוה וחלילה אגרם בושה לשני? לכן עדיף לא לומר דברי תורה, והעקר שלא לגרם צער ובושה לשני. וכן היה.

בני המשפחה הסתכלו אחד על השני והיו תמהים על הדבר, עד כדי כך להתחשב באחר? חשבו כבר שקרה משהו. אבל הם הבינו מה זה ארחות חיים. אפשר לעשות מצוות, אפשר לעשות דברים טובים, אבל צריך לזכר שזה לא יהיה על חשבון השני, וכל שכן אם זה דבר שפוגע באחר, או בדבר שיכול לגרם לו לחלישות הדעת, או להקטין אותו. אלא אדרבה, האדם צריך להשתמש בגדלה שלו ולגדל אנשים אחרים שיהיו מיוחדים וטובים.

קורה שלפעמים אדם בא לדבר במקום מסים והוא מדבר קצת יותר יפה מהשני. אם הוא בא על מנת לדבר ולהגיד משהו בפשטות, זה בסדר. אבל פעמים מחמיאים לרב שדורש טוב ומשונים אותו לרב אחר, ואומרים לו: עכשו אתה תדרש יפה ויבינו אותך יותר טוב. וזה יכול חלילה לתפס את האדם ולגרם לגאווה.

וזה יכול להיות גם בדברים גשמיים, למשל אדם שיש לו עסק עם אנשים ורוצה להראות שיש לו דברים יותר מיוחדים מכל השאר, ולפעמים זה בא על חשבון השני, להראות כמה הוא יותר טוב מהשני.

על כן צריך לדעת שאנחנו לא נמצאים בתחרות, ואדם צריך לעבד את הקב"ה בתמימות ולעשות רצונו כרצונו. והכל מתוך בשר פנים, בפניעה, בשמחה ואמונה. שאין לה דרך יותר יפה מזאת שאדם נוהג בדרך הפוכה - מגדל אנשים אפלו מעליו, ומזה האדם יגדל הרבה יותר.

יונה לז' פוקסבאור

א-כ

עלה אצ

לחלק
לילה סוף

שבת היא מלזעוק

בעיצומה של סעודת ליל שבת, נכנסה לביתם של הרב והרבנית אשה שבורת לב. נעמדה בפתח החדר הגדול, ופרצה בקולות מעומק ליבה השבור. היא הגבירה את המינן, והוסיפה להתריס מול הרב, בדיבורים 'לא יפים' בלשון המעטה. בני הבית כמובן הפסיקו את מאכלם ושתקו, מרוב הלם. הם לא התכוננו לכזו סיטואציה

מביכה, אשה לא מוכרת צועקת על אבא שלהם.
 היא המשיכה בצעקות שבר: לא היה לי יום טוב בחיים ואתם לא מסיעים לי, עם הילדים
 והבעל שלי ה"צדיק".
 ר' נסים עשה פעולה חריגה לא צפויה.
 הוא נעמד בפתאומיות.
 היא נבהלה והשתתקה.
 הכריז בנחרצות ובקול רם: **"אינני מוכן לשמוע שום מילה נוספת!"**. הפסיק שניה קצרה
 והמשיך: **"עד שתיטלי ידיים ותשב לאכול סעודת שבת, רק אח"כ תאמרי כל מה שיש
 לומר"**.

שקט פתאומי. שקט נחרץ - השתרר בבית.
 הרב אמר לרבנית בלחש "היא יכולה לאכול בחדר צדדי. ושתאכל חלה ודגים, ואחר כך
 אשמע אותה".
 ידיה של הצועקת רעדו מחולשה. כי לדפוק בבית הרב, בעיצומה של סעודת שבת להידחק
 פנימה ולצעוק, לוקח מאשה יהודייה אנרגיות רבות מאד.
 הרבנית לקחה אותה יד ביד, בחיבה. צעדה איתה לחדר הסמוך. האשה נטלה ידיים. הרבנית
 ישבה לידה והגישה לה מהחלות ומהדגים.
 השאירה אותה קצת זמן לאכול עם עצמה (כך יהיה לה נעים יותר).
 אחרי כמה דקות הגישה לה ליפתן מתוק.
 הגברת ברכה 'ברכת המזון'. אחר כך עמדה מכאבה, נכנסה שוב לחדר הגדול והפטירה 'גוט
 שבת', ואמרה לרב: אדבר עם הרב באריכות אחרי שבת. ויצאה את הבית.
 נקל לשער, כי בחוץ, בכתה על מר גורלה, שהגיעה עד כדי כך.
 [ר' נסים הכיר את המצב הקשה של הבית שם, ולכן הבין מיד, כי הגברת הכינה את כל
 השבת, עבדה קשה בלי להכניס אוכל לפיה, ובכזה מצב של רעבון ועבודה מתישה חשכו
 עיניה וגאו רגשותיה, ועליה להכניס משהו לפה, כדי להירגע ולהתאושש, לכן עשה את הכל
 כדי שתאלץ לאכול ורק אחר כך שתדבר, בהיגיון ובישוב הדעת את אשר על ליבה].

לידע ולהודיע:

כי העולם, לא נבנה באמצעות הנדסה, או פיסיקה גרעינית ושאר חכמות או כוחות טבע, אלא
'עולם חסד יבנה'. ולאחר מכן, הוא תלוי כל הזמן ועומד על בלימה: "על מי שבולם פיו"... על
 מי שלא נפגע ממריבה נגדו, אינו חושב על הגידופין שלה, אלא על מה שטמון מאחורי
 הגידופין, על מה שקשה לה. הוא לא מחזיר ריב, אלא משיב רחמים וחסדים.

ר' נסים מבקש מגבת

חבר בית דין צדק - רבי פנחס שריבר זצ"ל, היה שתקן כמעט כמו רבי נסים, פעמים בודדות
 שסיפר לבני משפחתו על הנעשה בבית הדין, מה שידוע לנו, רק על פעם אחת (ופעם נוספת

בעקיפין, ראה בפרק ר' נסים מסתכל עליך).

ויהי היום. רבי פנחס חזר מבית הדין וסיפר לבני הבית: **משהו מיוחד**.

"היום, היה משהו מיוחד בבית הדין!"

מה היה?

בשלב מסוים של 'דין התורה' אחד מבעלי הדין נשאל שאלה מסוימת ואחריה עוד שאלה, הנשאל השתומם מהשאלות המפתיעות והמביכות אותו, והבין כי ר' נסים מתקדם אחריו בחכמה שלב אחרי שלב, ותיכף הוא מסיר את הלוט מעל פניו, והנה, הוא ניצוד בתוך חכתו של ר' נסים...

מרוב הלם, איבד בעל הדין את העשתונות, תפס את כוס המים שעמדה על השולחן, העיף את תכולתה על פניו של ר' נסים.

רבי פנחס סיפר את הנ"ל, והציג שאלה לילדים:

ומה אתם חושבים שר' נסים עשה? – שאל רבי פנחס את הילדים.

הילדים לא ידעו מה להשיב.

"נו, מה עשה ר' נסים?" – שאל אבא בשנית.

הילדים שתקו.

"אז אני אומר לכם".

"ר' נסים שאל: האם יש מגבת?"

הביאו לו מגבת, קינח את הרטיבות מפניו [את הבגדים שנרטבו, לא יכול היה לייבש].

ודין התורה המשיך להתנהל, בשלווה, כאילו לא אירע דבר. ע"כ.

בעל הדין קיים בו בהידור **מרטיב פני חברו ברבים**, אבל לא **מלבין פני חברו ברבים**, כי צבע

פניו נשאר כמקודם, כאילו שפכו מים על בובה שעומדת בצידו בית הדין.³⁵

'בלימה', לימד אותנו ר' נסים, גם היא נובעת מחסד ומרחמים על בריותיו של מקום.

---

³⁵ אמרו תלמידי חכמים מבניו של רבי פנחס זצ"ל כי מוכרח להיות שר' נסים ריחם על מצוקתו של האיש האומלל, שהגיע ל"שפל מדרגה", ולא הקפיד כלום, עד שיכול היה להמשיך את הדין ללא קמצוץ של קפידא. כי **אם היה לו קפידא, היה אסור לו להמשיך בדין**. כמבואר בשו"ע חושן משפט סימן ז' "אסור לאדם לדון למי ששונאו אע"פ שאינו אויב לו ולא מבקש רעתו" וכיצד הגיע לכך? פשוט מאד.

רופא המטפל בחולה, והנה בעיצומו של ניתוח, הרגל של המנותח מתרוממת ובוועטת בפניו של הרופא, האם יש לרופא קפידא עליו? מה יש לכעוס ולהקפיד? גם במקרה דנן, כך. פשוט בתכלית.

מסופר (הביאו מו"ר ב'ענף עץ אבות') על הגאון הגדול ר' עקיבא איגר זצוק"ל, אשר היה חריף וגאון עצום, עד כדי כך שהגאון מליסא (בעל ה'חווות דעת') היה אומר אודותיו: 'עד שאני בא לפתח ביתו של הגאון ר' עקיבא איגר, אני חושב את עצמי ללמדן'. אבל אחרי שאני בא אליו ורואה את גודל מעלתו, הריני בטל כנגדו, לרוב בקיאותו, חריפותו וגאונותו העצומה בכל הש"ס והפוסקים'.

והנה פעם אחת נסע הגאון ר' עקיבא איגר לבקר את אימו, ובדרכו עבר בעיר 'ניקלשבורג', ועצרו שם ר' עקיבא איגר ואנשיו לנוח במקום איזה זמן מועט עד שיצברו כח וימשיכו הלאה בנסיעתם.

בזמן שהותו שם, ביקר ר' עקיבא איגר את רבה של ניקלשבורג וכל צ'כיה, המרא דאתרא, הגאון הגדול רבי 'מרדכי בנעט' (בעל ספר 'מגן אבות' על הלכות שבת, ועוד ספרים חשובים, אשר קיבל תורה מבעל 'הנודע ביהודה'), ומשהגיע אליו היו משתעשעים יחדיו בדברי תורתנו הקדושה. אמנם ר' מרדכי בנעט קיבל קצת תחושת 'אכזבה'. וזאת משום שהיה רגיל שמדברים על ר' עקיבא איגר בצורה 'נוראית', ואילו הוא לא מצא בר' עקיבא איגר איזו גדולה מיוחדת. אולם, זה היה מחמת שר' עקיבא איגר היה משפיל את עצמו מחמת ענותנותו, ולא היה מראה את חריפותו וגודל כוחו ועוצמתו בתורה.

לקראת יום השבת, 'המרא דאתרא' ר' מרדכי בנעט רצה לכבד את ר' עקיבא איגר, וביקש ממנו שידרוש להם בדרשה המרכזית של יום השבת. ר' עקיבא איגר לא רצה לסרב ל'מרא דאתרא', ולכן נענה לבקשתו ואמר לו שיעשה כבקשתו לדרוש להם.

והנה מגיע יום השבת ור' עקיבא איגר מגיע לדרשה המרכזית, ומתחיל לדרוש בהלכה לכל העם שבאו והתאספו. באמצע מהלך הדרשה, לפתע מפסיקו המהר"ם בנעט בהקשותו עליו קושיה על המהלך שאמר, וקושייתו של המהר"ם סתרה את כל מהלכו של ר' עקיבא איגר ואת כל ההלכה שביסס ובנה לאורך כל הדרשה, וכעת נמצאו כל דבריו של ר' עקיבא איגר שאינם נכונים. ואם אכן קושיית המהר"ם עליו נכונה, כל השיעור של רע"א יורד לטמיון ולא שייך עוד להמשיך את המהלך שהתחיל, ובזאת תיפסק דרשתו. שקט מוחלט השתרר באולם, והיו עיני כולם נשואות לגרע"א שהיה עומד על הבימה וחושב וחושב... ואכן, הנהן רע"א בראשו לדבריו של המהר"ם - שבאמת הם צודקים, והפסיק ר' עקיבא איגר את דרשתו, וכל המהלך של ר' עקיבא איגר נסתר מקושיית המהר"ם בנעט. ובזאת הסתיימה לה הדרשה.

לאחר השבת, ביקר רע"א בביתו של המהר"ם בנעט לקראת צאתו, והתנצל המהר"ם בפניו על שקטע לו את דרשתו בהקשותו עליו. נענה הגרע"א בהכנעה ובענוה יתירה ואמר לו: 'בהקשר לקושייתך, נראה שאולי אפשר לחלק, וענה לו הגאון תשובה עמוקה המשולבת בגאונות וחריפות נוראיים להפליא, והוכיח למהר"ם בנעט שדברי ההלכה שאמר בדרשה הנה הנם חיים וקיימים, ואין בהם נפתל ועקש, וכל קושייתו עליו אינה קושייה כלל.

המהר"ם בנעט עמד נדהם! ואמר לגרע"א: 'אם כך אתה מתרץ לי בדברים כל כך ברורים ונכונים, מדוע לא השבת לי כך בדרשה המרכזית?' ענה לו הגרע"א בענותנותו: 'הלא כבודו הוא ה'מרא דאתרא', ואני באתי כאן רק לימים ספורים ומחר כבר לא אהיה כאן, ועל כן, היה עדיף לי לקראת כמנוצח בקושייתך עלי, מאשר להשיבך תשובה אשר תתפרש בעיני כל העם כ'נצחון' על 'המרא דאתרא' שלהם, ובזה חלילה יוכל כבודך להתבזות בעיניהם'.

שמע המהר"ם בנעט ועמד נדהם. מיד כינס את כל בני העיר, וסיפר להם את כל הענין ואת התירוץ החריף והנפלא שהשיבו על מה שהקשה עליו, וכן את גודל צדקותו וענותנותו של רע"א. וסיים המהר"ם בנעט את דבריו: 'ועתה נוכחתי לראות כי צדקו דברי האומרים שהגאון הנ"ל עצום ורב, ובקיאותו וחריפותו בתורה הם אכן להפליא שאין לתאר ולשער, ובנוסף נוכחתי לראות את הענוה והשפלות שנהג בהם, ולא בחינם זכה לכל זה להיות כה גדול ועצום בתורה'...

ויה"ר שנזכה ללמוד ממעשיהם אלו של רבותינו הקדושים, ונזכה להדבק במידת השפלות ההכנעה והענוה, ונזכה שתהיה יראתו על פנינו לבלתי נחטא כל הימים, אבי"ר.

מנחם לוי פוקסברג

בהיותו אברך צעיר לימים, חשקה נפשו של הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל להכיר את צדיקי הדור וללמוד מדרכם. כיוון שהגיע לאוזנו שמעו של הצדיק רבי לייב חסיד זצ"ל - מדמויות ההוד של עיירת 'קלם' מלפנים - החליט להיכנס לבקרו.

נקש בדלת, ותיכף שמע מתוך הבית מישהו ממהר לכיוון הדלת. משזו נפתחה ניצבה שם דמותו של רבי לייב, שבמתיקות תפסו בשתי ידיו ומשך אותו פנימה...

הניח יד על שכמו, והחל מתהלך אתו בבית אנה ואנה בעורו "ממטיר" עליו שאלות: "מה נשמע? מה שלום הילדים? איך מתפרנסים?"

עשרים רגעים ארוכים כנצח נמשכה השיחה הלבבית הזו, בעור במוחו של רבי שלום מתגנבת לה המחשבה: רגע, כיצד זיהה אותי? מעניין מאיפה הוא בכלל מכיר אותי?

למעשה:

" — — — זכעת תאמרו לי בבקשה, מי אתם? מבקש רבי לייב חסיד לברר את זהות האורח, רגע לפני שיעזוב את ביתו..."

מוסף שבת קודש - תשע"ז 28 - תרע"ז / יתד נאמן / עמוד 7
הודעת מאמר התורה

(שלח)
פ"א

מעשה:

במשך תקופה סירב הגאון הגדול רבי חיים פנחס שיינברג וצוק"ל להסתפר.
והתלמידים - המה ראו כן תמהו: הרי הוא לא שרוי חלילה באבלות, אז מה קרה?

למעשה:

לימים נפתרה התעלומה:

תקופה לפני-כן הוא קם לרגע מכיסאו, וכאשר התיישב בחזרה - נפל ארצה, כשהוא סופג מכה חזקה בראשו. השם ישמור ויציל.
מסתבר, שברגע שהוא קם מהכיסא, חשב תלמיד אחד שככוונתו לצאת החוצה ולכן מיהר לסלק את הכיסא.
כאשר נפל, קלט מיד ראש ישיבת תורה אור שלבטח אותו תלמיד מרגיש רע מהמקרה החמור, ולכן מיהר לפייס אותו במשפטי ניחומים, ואף הוסיף בחיך שלא משנה מה קורה בחלק החיצוני של הראש - העיקר מה קורה בתוך הראש...
זו הייתה הסיבה שמיאן להסתפר כי אז תתגלה המכה, ואותו תלמיד יתבייש...

(נשלח ע"י הרב"ג ד.ו. שליט"א)

מוסף שבת קודש - תשפ"א 45 - כי תצא / יתד נאמן / עמוד 9
הודפס מאוצר החכמה

בעת שעלה כ"ק האדמו"ר מבאהוש זי"ע לארץ
הקודש היה דר בדרום ת"א ברחוב וולפסון, והחליטו
גבאי בית המדרש, להביא חזן לתפילת ימים נוראים,
איש חסיד תלמיד חכם וירא שמים מרבים, שפרקו
נאה, וקיבלו את הסכמת הרבי זי"ע. לאחר שהסתיימה
התפילה ביום א' דראש השנה, התברר שהבחירה לא
היתה מוצלחת במיוחד, וגם המתפללים, לא כולם היו
מרוצים.

לאחר התפילה נכנסו הגבאים לקודש פנימה אל
הרבי, ושאלתם בפיהם, היות והחזן איננו עונה על
המצופה ממנו, אפשר אולי להסביר לו, כמובן בצורה
נאותה ובעדינות, על מנת שלא יפגע ח"ו, שלמחר
יום ב' דר"ה, יתפלל-אחר תחתיו. ענה להם רבינו
נחרצות: 'חס ושלום, יהודי זה הוזמן לכאן על מנת
להתפלל כשליח צבור בימים הנוראים - כפי שסוכם
עמו כך יהיה'.

לאחר ראש השנה, בעשרת ימי תשובה, נסע
החזן למקומו, ואז נכנסו הגבאים פעם נוספת לרבי
ואמרו לפניו, בהיות והלה שוהה כעת בביתו, אשר
זו ההזדמנות להודיעו בצורה מכובדת ונאותה, שאין
צורך שיחזור לקראת יום הכפורים ומשכורתו לא
תגרע. עתה ענה הרבי בחריפות באמרו: לבאהוש
לא באים על מנת לשמוע חזנים, לבאהוש באים כדי
ללמוד מדות. החזן יתפלל פה אי"ה ביום הקדוש

הבעל"ט, וכן בשמחת תורה, בדיוק כפי שסוכם אתו
מלכתחילה, וכפל הרבי זי"ע שנית אומר: להודיע
ולהודע לכאן באים כדי ללמוד מידות."

הנה אצל פוקסברג

תלמידים מספרים על הליכותיו של מרן הגאון רבי
משה פיינשטיין זצוק"ל:

סיפר תלמיד ישיבת סטאטען איילאנד: היות שחדרי
השינה בישיבה היו בקומה השלישית ובית המדרש בקומה
ראשונה, ביקש ממני הראש ישיבה הג"ר ראובן פיינשטיין
בערב יו"כ להביא שתי מיטות לקומה ראשונה אחת בשביל
מרן זצ"ל והאחת בשבילי שאשמשנו. והנה מצד היראה ממרן
זצ"ל לא הצלחתי להרדם, וראיתי שבשעה רבע לארבע קם
מרן זצ"ל, ומיד קפצתי ממיטתי ושאלתי את מרן זצ"ל אם צריך
הוא דבר. אמר לי מרן זצ"ל, "אני רואה שהשעה מוקדמת ואני
חוזר לישון". כששמעתי דברים אלו חזרתי למיטתי ונרדמתי
מיד מרוב עייפותי שהייתי ער רוב הלילה, וכשראה מרן זצ"ל
שאני באמת ישן יצא ממיטתו והלך לבית המדרש ללמוד עד
התפילה. ואני נתעוררתי רק מקול הבחורים הנכנסים לתפילה.
כשנכנסתי לבית המדרש אמר לי מרן זצ"ל, "ברוך ה' שבפעם
השניה הלכתי יותר בשקט כדי שלא להעיר אותך".

סיפר הרב משה מאנדלבוים שליט"א רב בליקוואד
בשם הרב שלמה איידלמאן שיחי, שאחר יו"כ רצו תלמידי
ישיבת סטאטען איילאנד לעשות ריקוד. אמר להם מרן זצ"ל
"גיי עס, נאך דעם קענסדו טאנסען א גאנסע נאכט" (לכו
לאכול ואח"כ תוכלו לרקוד כל הלילה).

(מתוך דרכי משה)

משה אלזן פאקסברואר

היה זה ערב יום הכיפורים. הסבא מנובהדרוק' ר' יוסף יוזל הורוכיץ זצוק"ל נקלע בדרכו לעיירה קטנה. לקראת הלילה, בפרוס היום הקדוש, הגיע ר' יוזל לבית הכנסת, והנהגה הבחין באחד המתפללים, שמראהו כשל בן תורה, אלא שלרגליו נעל נעלים.

נעלים ביום הכיפורים? ! נחרד ר' יוזל, ומיד פנה אל האיש בתוכחה גלויה - מפני מה אינך מוריד את מנעליך כפי הדין?

"מפני שאין לי גרביים" - השיב היהודי במבוכה - "ומתבייש אני לעמוד ברגליים חשופות".

לשמע התשובה, לא הסס ר' יוזל, ומיהר לפשוט את גרביו ולמסרם לאיש, ואילו הוא עצמו התהלך יחף במשך כל יום הכיפורים. לאחר מעשה, נודע הדבר למקורכין של ר' יוזל, ושאלוהו בתמיהה - וכי עדיף יהודי זה ממך, וכדי למנוע ממנו בושה, היית צריך אתה להתבזות?

אכן כן - השיב ר' יוזל והוסיף - הן יהודי זה מתגורר באותה עירה, ואילו היו רואים אותו מכריו שם ללא גרביים, היה מתבייש מהם מאוד. לעומת זאת, אני הייתי איש זר במקום, אורח ליום אחד, ועל כן לא הייתה לי סיבה להצטער ממה שחושבים עלי שם.

(דעות המוסר, לקוטים וסיפורים נפלאים)

הוצא לזן פוקסברג

עם סיום מלחמת העולם השנייה עלה רבי אברהם ישראל
 ארנברג לארץ. וכך סיפר, במהלך נסיעתנו הגענו בערב שבת
 לעיר הנמל ונציה שבאיטליה, וכעבור כמה שעות נכנסה
 שבת. בבוקר יום השבת באו רוכלים איטלקים עם
 מרכולתם, סחורה משובחת שאין להשיגה בארץ ישראל.
 הסחורה המשובחת היתה תפוחי עץ. אנשים שכחו שהיום
 שבת, וקנו מהכסף שהיה להם עשרות ארגזים של תפוחים.
 וידעו שיכולים למכור זאת בארץ ישראל ברווח נאה. אך
 אני עצרתי את עצמי, שהרי שבת היום. וכל הנוסעים ניגשו
 אלי מתוך רחמים, אולי אני רוצה שילוו לי כסף שאוכל
 לקנות ארגזי תפוחים. הודתי להם מכל הלב, והסברתי
 להם בעדינות שהיום יום שבת קודש. בסוף מחמת תקלה,
 האוניה התעכבה עוד יום. ביום ראשון עדיין היינו בנמל,
 אותם רוכלים חשו לנמל שוב עם ארגזי תפוחים, ירדתי עם
 מעט הדולרים שהיו ברשותי ונכונה לי הפתעה, הקונים היו
 מועטים, שכן כולם כילו את כספם ביום השבת, ולפיכך
 מחיר התפוחים ירדו, היה לי זמן לבחור את התפוחים
 הטובים. לאט לאט בחרתי את הטובים ביותר, מילאתי את
 תאי בכמה ארגזים, ביום שישי אחה"צ הגענו לנמל חיפה.
 ביום ראשון הופיעו סוחרים שחפצו לקנות מהעולים
 החדשים את הניתן לקנות. המטענים הוצאו מבטן האוניה,
 כשהוצאו התפוחים חשכו עיני בעליהן, מקצתן רקובין,
 מקצתן נראו כצלויים באש, לא היה אף תפוח אחד ראוי
 לאכילה, ונאלצו לזרוק את כל התכולה לים. לעומת זאת
 התפוחים שלי, היו תאוה לעינים, טובים וטריים, מכרתי
 אותם ברווח טוב, ובכסף שקיבלתי סייעו לי ולבני ביתי
 בישובינו בארץ ישראל.

הוצא אל פוקסמאר

לבשי בגדי תפארתך לבישת בגדי שבת

לבוש מלכות

המגיד המפורסם הגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל חידד בספרו 'נפש שמשון' (שבת קדוש מז) את השנאות בגדי שבת לבגדי כהנה בדרך מיוחדת משלו:

בגדי האדם אינם רק מעטה חיצוני לגופו, אלא מבטאים את פנימיותו ומהותו. מסכה זו מתהלכים המלכים ובניהם בבגדי אצלה נאים ומפארים המיוחדים רק להם ומגלים לעין כלם כי בני מלכים הם.

ובבית המקדש בשעת עבודת הקרבנות נצטוו הכהנים ללבוש בגדים מיוחדים לצורך עבודתם. כיון שבשעה זו עליהם להיות מרכזים בעבודתם הקדושה ולעשות שליחות של הבורא, ובכך דומים הם למלאכים שאף הם לבושי בדים בהיותם מסורים לעשות רצון יוצרם.

מאותה סבה, מתעסק היהודי במלאכתו הפשוטה כל ימות השבוע, וכשכאה השבת עושה על גופו בגדי מלכות נאים ומתקדשים, היות שביום השבת מתעלית מהותו של האדם ומזדקקת בקדושת הבורא.

וספר הרב פינקוס על ימי ילדותו בויליאמסבורג: "שכן היה לנו, שמלאכתו היתה פשוטה שבפשוטות, אולם בהגיע שבת קדש, ראיתיו שהוא חובש על ראשו שטיימל הדור ומתעטף במעיל עם פרטים מדהיבים, ועם זקנו המגדל נתן היה לחשב שהוא רבי קדוש היות ששנה את צורתו לגמרי".

אמנם כך היא המציאות: בשבת נחשב האדם יהודי קדוש ומודם מעם, שכן יום השבת מקדש לעבודת הבורא בקדושה ובטהרה, וביום זה גם האיש הפשוט אינו מתעניין בשום דבר אחר, אינו עסוק בשיחות טלפוניות, אינו עוסק בענייני פרנסה ואינו עושה מלאכה, אלא תורתו אמנרתו, וכל זמנו מקדש לעבודת הבורא כאחד הצדיקים.

לא יצלח

כאמור סגלה מיוחדת ונפלאה יש בבגדי השבת, שבביתם לחצץ בפני גזרות רעות הבהות על האדם הלובשם, ולשמרו מכל מרעין בישין.

אמנם יש לדעת את שכתב הגאון רבי צבי הירש קידטנר זצ"ל בספרו 'קב הישר' (פרק מז) שבינו שמעלתם וקדושתם של בגדי השבת כה גדולה, מנסה היצר להתדבק באדם הלובשם ולסובב את נשמתו, וצריך שמירה יתרה לבלי לתן לו מעללו, ומשום כך אמר האריז"ל שצריך האדם לומר בשעת לבישת בגדי שבת את הפסוק 'כל בלי יוצר עליך לא יצלח'.

ומספר שפעם נפגשו הרב הקדוש רבי אברהם שמתה מבארניב והמקבל הקדוש רבי חיים שאול הכהן דוויק זכותם תגן עלינו, ברחובות ירושלים בערב שבת שאל רבי חיים שאול: "אולי ידוע לומר המקור לדברי האריז"ל ופנ"ח שער השבת, שבאשר לובשים את בגדי השבת יש לומר את הפסוק 'כל בלי יוצר עליך לא יצלח' (ישעיה נד יז)?"

ענה הרב מבארניב, שהמקור הוא בדברי המדרש, שבאשר קרא בלק לבלעם לקלל את ישראל, ענה לו בלעם: "איך אוכל לקללם אם הם לובשים בגדי שבת ויום טוב?" מוכח כי לבישת בגדי שבת היא תריס בפני הפגיעות, ולכן נאה לומר בשעת הלבישה פסוק המסמל הגנה מפני האויבים.

והדברים מובאים ב'לקוט שמעוני' (בלק רמז תשסז), שבמאמר בלעם 'מי מנה עפר יעקב' (במדבר כג) התכוון לשבח את התלמידים הלובשים בגדי שבת ולאחר מכן מתאבקים בעפר לשמע תורה מרבים, ובשכר זה יזכו ישראל שתקום השכינה מעפר, כאמור: 'התעורר מעפר קומי' (ישעיה נב ב) ותבוא הנאולה.

על פי זה נראה לדרוש ולומר, שכיון שמקור אמירת הפסוק 'כל בלי יוצר עליך

לא יצלח' הוא בדבריו של בלעם, שאמר שאינו יכול לקלל מי ששובש בגדי שבת ומתאבק בעפר רגלי החכמים, לכן הורחב נעמי לרות 'ושמת שמלתך', ללבש בגדי שבת, היות שרות היא נכדה של בלק מלך מואב, ובשכר ארבעים ושינים קרבנות של בלק היא באה לעולם.

וביון שלבלק נחחדש על ידי בלעם שבגלל בגדי השבת של בני ישראל המתהלכים באבק בבואם לשמע את החכמים אי אפשר לקלל את ישראל, אמרה לה נעמי שראוי אף לה, שהיא נכדתו, ללבש בגדי שבת ולהתאבק ברגליו של בעז שהוא תלמיד חכם.

וכך מובא מהרב הקדוש רבי פינקוס מקורין זי"ע (נפת צופים עמ' 42), שהפליג בסגלתם של בגדי השבת ואמר שמי שזוכה ללבשן נצול מכל רע, וכל בחינת הרע בורח ממנו, והלבושים הללו הם בחינת אורות מקיפים הנותנים שמירה גדולה לאדם.

רואה ואינו נראה

כאן המקום להביא ספור נפלא המלמד את סגלתם המיוחדת של בגדי השבת ומקיד על הפסוק 'ורחצת וסכת ושמת שמלתך עליך וירדת הגן אל תודעי לאיש'.

בשניה הרב הקדוש רבי שלום מבעלזא זי"ע סמוך על שלחן חותנו, רבי יששכר בער מסקאהל, גזרו השלטונות על כל הצעירים היהודים להתייצב לעבודת הצבא. באותה תקופה הסתתרו רבים מבחורי ישראל במקומות מחבוא ומסתור עד יעבר זעם.

פעם באו לביתו של רבי שלום ואמרו לו שאנשי הצבא עוברים בעת מבית לבית ומחפשים אחר משתמשים מהצבא.

קם רבי שלום במהירות ממקומו, רחץ את פניו ולבש את בגדי השבת שלו, אחר יצא אל גנת הבית, התישב בין האילנות והשיחים ושקע בלמוד. לא חלפו דקות מספר ואל הבית התפרצו החילים והחלו לחפש אחריו בכל פנה. משלא מצאוהו, יצאו אל החצר בה ישב...

באותו רגע החל להתפשט ברחבי הגנה ריח נפלא ומתקתק, הפרות העסיסיות נתנו את ריחם והעצים התנועעו חרישית לרוח היום. הכוח המשכר הסיח את דעתם של החילים שהחלו לקטף מפרות הגן ולמלא את כסיהם. לבסוף הסתלקו בלעגמת שבא.

משחלפה הסכנה פנה החותן, רבי יששכר בער, לחתנו רבי שלום, ושאל אותו בתמיהה: "כיצד זה לא חששת להכניס עצמך לסכנה שכזו?"

השיב רבי שלום: "ברגע בו שמעתי על הסכנה הממשמשת, עלה לנגד עיני מקרא מפרש: 'ורחצת וסכת ושמת שמלתך עליך וירדת הגן אל תודעי לאיש', ופרש רש"י: 'וסכת' - אלו המצוות, 'ושמת שמלתך עליך' - אלו בגדי שבת, מכאן שאם רוחצים ולובשים בגדי שבת ועוסקים בתורה ובמצוות, יכולים להגיע לדרגת 'אל תודעי לאיש', ולהפך לדואה ואינו נראה..."

החזיר לו חותנו רבי יששכר בער: "גם במתי צין בעת פסוק לנכח הנס שארע כאן: 'דאה ריח בני בריח שדה' (בראשית כו כג) ריח התורה שבך גרם לריח השדה להתפשט בגנה כדי שהמחפשים לא יבחינו בך..."

מעשה זה ספר נכדו של רבי שלום, הרב הקדוש רבי יששכר דב מבעלזא זי"ע, שהוסיף על כך את הפסוק 'דודי ירד לגנו לערוגות הבשם לרעות בגנים וללקט שושנים' (ש"ש כג), שראשי תבותיו 'לרעות בגנים וללקט שושנים' מרכיבים את המלה 'לבוש', וכבר כתב רבנו השל"ה הקדוש שבגדים העשויים על פי ההלכה הרי הם כלבוש נוסף לנשמה.

מעתה נתן לדרש את הפסוק 'דודי ירד לגנו' - בשעה שירד זקני לגנת הבית כשהוא לבוש בגדי שבת שנעשו על פי ההלכה, 'לרעות הבשם' - שהן אותיות 'ישם גבו בעל תורה', שישקע בלו בלמוד התורה ובכך גרם שלא יבחינו בו אלא אך 'לרעות בגנים', ולא תודע להם כי אם 'ללקט שושנים'...

משה אהרן פוקסברג

כיסא חשמלי

יש לי מכר, יהודי נחמד מאוד, קובע עתים לתורה. בשבת הוא מגיע ל'זיץ' בבית הכנסת, בליל שישי הוא משתתף בשיעור 'אור החיים', ובין לבין הוא נוסע מדי פעם לקברי צדיקים וכדו'. בקיצור, אדם שעובד לפרנסתו, ומשתדל שלא להידרדר ברוחניות.

יום אחד הוא הגיע לבית הכנסת, והתיישב בשולחנות האחוריים, מתחת לעזרת הנשים. בית הכנסת הזה עבר קצת שיפוץ והרחבות, ולכן אותו חלק אינו מרוהט כראוי. שמו שם שולחנות וספסלים רעועים, עד שחליפתו של אחד המתפללים נתקלה במסמר שבלט מרגלו של ספסל. הוא הקים קול רעש גדול במחאה על הריהוט הלקוי, והגבאי נאלץ להחליף את הריהוט במשהו מתקדם יותר.

כסף לריהוט חדש לא היה, ולכן קנה הגבאי ארבעה שולחנות מתקפלים, עם כיסאות פלסטיק לבנים, סטנדרטיים, שיהיה לבינתיים...

באותו יום הגיע המכר שלי לבית הכנסת, התיישב על אחד הכיסאות החדשים, פתח גמרא והתחיל ללמוד. בקושי עברו שתי דקות, פתאום הוא קפץ ממקומו כנשון נחש, כמעט נפל על הרצפה... ברגע הראשון נבהלתי מאוד, אבל הוא התיישר, לקח את הגמרא, עבר כמה שורות קדימה והתיישב על אחד מספסלי בית המדרש, והמשיך ללמוד כאילו לא אירע דבר.

הייתי סקרן, אבל הוא היה באמצע ללמוד ולא רציתי להפריע. למחרת פגשתי אותו שוב, ושאלתי לפרש ההתנהגות המוזרה שלו אתמול: "הכיסא היה רטוב? השולחן היה מלוכלך? ראית שם מקק? למה קפצת??"

התשובה שלו הפתיעה אותי: "פתאום שמתי לב שאני יושב למרבה הצער על כיסא שמיוצר על ידי חברה שמחללת שבת! את הכיסא הזה ייצרו יהודים תוך כדי חילול שבת. איך אני יכול לשבת עליו??"

"הבנתי שאתה לא קונה כיסאות של חברה מחללת שבת", אמרתי לו, "אכן רבים מקפידים על זה, אבל למה קפצת? הרי אין איסור לשבת על כיסא כזה? זה הרי לא איזה 'איסור הנאה' שיש לאו בכל רגע שאתה יושב עליו. אל תקנה כיסאות כאלו ושלום על ישראל... גם אני לא קונה מהחברה הזאת שום דבר, אבל למה לקפוץ?"

ואז הוא סיפר לי סיפור שהותיר אותי פעור פה... "כשהייתי ילד בן 12", הוא מספר, "נסענו פעם כל המשפחה ללונה פארק גדול, שהודיע שהוא מקדיש מספר ימים במיוחד למגזר החרדי, הפעילות תהיה בהפרדה ובאווירה חרדית..."

"באותם ימים לא היתה מודעות גבוהה כל כך לעניין הזה של אטרקציות שומרות שבת, לא היה פרסום ולא היתה תעמולה בעניין. ההורים שלי לא העלו על דעתם שיש בעיה בהגעה ללונה פארק הספציפי הזה, כי מעולם לא שמעו על כך שהוא מחלל שבת. 'אמא שלי הזמינה טנדר, אבא שלי הכין כסף, גם לנהג וגם עבור כרטיסי הכניסה ללונה פארק, האחיות הגדולות שלי הכינו כריכים וקנו ממתקים, היתה חגיגה של ממש."

"כשהגענו ללונה פארק ירדנו בעליצות מהטנדר, ניגשנו אל הקופה ואבא שלי שילם טבין ותקילין על 12 כרטיסים. לא עשו הנחה לקבוצות, ולא התחשבו במשפחות ברוכות ילדים, המחיר היה גבוה מאוד, והורי לא היו עשירים בכלל, אבל הם החליטו להעניק לעשרת ילדיהם את המתנה המיוחדת הזאת, ולא התלוננו על המחיר שהיה גבוה יותר ממה שהם חשבו לשלם."

"כרטיסי הכניסה כבר היו בידינו, כל ילד קיבל כרטיס, והנה אחי הקטן מתחיל לקרוא את הכתוב על הכרטיס כולל האותיות הקטנות, ומגיע לשעות הפתיחה: 'ימים א-ו: 17:00 - 08:00. בשבתות ובחגים: 19:00 - 11:00'."

"אח שלי צחק בקול גדול: 'בשבת הם מסיימים להתפלל עוד לפני 8:00 בבוקר, הקיבוצניקים... אנחנו בשעה הזאת עוד לא מתחילים להתפלל בכלל!'"

"הוא לא הבין את המשמעות, ולא קישר את פתיחת הפארק לחילול שבת..."

"אבל אבא שלי כן קישר, הוא כמעט נפל מהרגליים! אני לא אשכח את הבעת הפנים של אבי מורי באותם רגעים. הוא היה נראה כמי שחרב עליו עולמו..."

"פרנסתי מחללי שבת", הוא מלמל בינו ובין עצמו בעודו מחזיק את ראשו בין ידי, "פרנסתי מחללי שבת. ה' ירחם... פרנסתי מחללי שבת. סייעתי בידי עובדי עבירה... הוא התיישב בכבדות על ספסל שהיה ליד שער הכניסה, וראיתי שאך בקושי הוא מצליח לעצור את דמעותיו."

"אמא שלי החווירה גם היא. היא הרחיקה אותנו קצת, נתנה לאבא לעכל את הצער ולהירגע מעט."

"לאחר מכן היא ניגשה אלינו, וניסתה לברר בעדינות מה הוא מתכוון לעשות, האם הוא רוצה לבקש בחזרה את הכסף, האם עלינו לחזור הביתה או שאנחנו יכולים בכל זאת להיכנס אל הפארק."

"אני טענתי באוזני אחיי, שאין סיבה שלא ניכנס. אבא כבר ממילא שילם את הכסף, הם לא נחזירו לו שום דבר בחזרה, והם לא ירדו חוץ כלום מזה שניכנס לפארק, אחרי שכבר שילמנו זה לא משנה בכלל... 'אבא שלי הרים את העיניים ואמר: הוא צודק. שמוליק צודק, את הכסף הם כבר קיבלו. עכשיו זה כבר לא משנה להם אם ניכנס לפארק או לא..."

"אמא כיתפה את התיק על כתפיה, התחלנו לצעוד לעבר שער הכניסה, אבל שם, בשער, אבא שלי שוב נעמד על מקומו: 'אני לא מסוגל להיכנס!', הוא אמר. 'המקום הזה עושה לי בחילה, אני מצטער ילדים, אני אחכה לכם בחוץ, אתם תיכנסו היום בלעדיי...'"

"אחי הגדול הודיע שגם הוא לא נכנס, הוא יישאר עם אבא בחוץ. אחת האחיות הצהירה גם היא שהיא לא מוכנה להיכנס לפארק של מחללי שבת, וכך הצטרפו כל האחים לאט לאט, וגם אני בכללם."

"באותו רגע, החזיק אבא בידיים שלי ושל אחי, והחל לרקוד איתנו: 'שמחו במלכותך שומרי שבת...' ראיתי כמה אנשים שנכנסים לפארק במבט מושפל, הם התביישו בכך שהם לא עומדים בניסיון הזה. אחרים הצטרפו אלינו לריקוד, וישבו על עקבותיהם. גם אנחנו חזרנו אל הטנדר, הוא לקח אותנו לאחד היערות בסביבה, שם אכלנו את האוכל שהיינו אמורים לאכול בלונה פארק, לאחר מכן שיחקנו שם בין העצים ונהנינו מאוד."

"אותו מאורע חרט בי רושם עצום", סיפר לי ר' שמואל, "מאז יש לי רתיעה אדירה מכל מגע עם עסק שמחלל שבת. אני לא מסוגל לשבת על כיסא שאולי ייצרו אותו בשבת, אני לא מסוגל להניח על השולחן שלי בקבוק יין שאולי ייצרו אותו בשבת, ואם אני נמצא באירוע ויש שם כזה בקבוק, זה מגרד לי בכל הגוף, אני פשוט לא יכול לשאת את המחשבה שאנשים חיים כך בשוויון נפש, עם העובדה שהם נהנים וצורכים מוצרים שבאו לעולם תוך כדי חילול שבת."

לעשות את השבת * עניני שבת קודש

הרגיש-שכתי

"החלפתי שמלותי לכבוד השבת" (אנא מלך)

גדולי ישראל זי"ע לא השקיעו את הראש והתעסקו לא בכינוך ולא במאכלים, אך כאשר הגיעה שבת התקדשו בעיניהם הן הכנדים והן המאכלים וזכו למקום של כבוד (גליון ארוממך - נלקט מספר 'כמעלות השבת'):

היו מגדולי ישראל שהקפידו ללבוש בשבת רק בגדים שמיוחדים לשבת, וזה כלל את כל הכנדים כולם. כך נהג גם מרן החת"ס זצוק"ל שאף היה לו זוג כפפות מיוחדות לשבת.

מנהג יפה היה לגאון רבי אברהם דוד רבינוביץ תאומים זצוק"ל - האדר"ת - שכל בגד חדש שקנה, הקפיד ללבוש אותו תחילה לשבת, גם אם היה הכנר מיועד לימי חול.

בעניונו המרודה לא היה לגאון רבי זלמן בהר"ן זצוק"ל - מגדולי ירושלים - זוג נעליים שבתיות. אך מידי יום שישי טרח להחליף את השרוכים בנעליים הרגילות, לשרוכים מיוחדים לכבוד שבת קודש!

מרן הסטייפלר זצוק"ל הקפיד שלא להותיר ממאכלי השבת, כדי שלא לבזות אותם. גם כאשר היה חולה, עם חום גבוה, התאמץ ביותר לאכול את כל מה שהגישו בפניו בלי להותיר.

כשאירע פעם ששכחו להכניס לטשולנט את אחת התוספות הרגילות שהיו נוהגים בכיתו, ביקש שיגישו לו מאכל דומה לכבוד שבת. הוא גם הקפיד לאכול דגים, כשר ויין גם בסעודה שלישית.

לגאון רבי חיים אריה ארלנגר זצוק"ל היה חדר מיוחד לכבוד שבת. בהרכה בתים קוראים לסלון "חדר של שבת", אך בפועל הוא משמש "בשבת כבחול", אצלו, החדר הזה אכן היה סגור ברוב הזמן בימי השבוע. היו לו גם חפצים בהם השתמש רק לכבוד שבת - כמו נטלה מיוחדת לנטילת ידיים - והיה מצוין עליהם לכבוד שבת.

לגאון רבי שלמה זלמן בלוך זצוק"ל היה כיסא מיוחד, עם כר קטן, עליו ישב רק בשבת. בהזדמנות, כאשר התחיל ללמוד "הלכות שבת" ברמב"ם, אמר לתלמיד שעמו למד, שאם ישב בשעת הלימוד הזה על הכיסא המיוחד, יהיה כזה גם מכבוד שבת...

פעם השתתף בחתונה אליה הגיע לכוש בגדי-שבת. לאחר שיצא מהאולם הוריד מיד את המעיל העליון, ולאחר כמה פסיעות הסיר גם את הכובע, כדי שלא ללבוש בגדי שבת סתם כיום חול...

כיוצא בזה, אף הגאון רבי שלום בן ציון פלמן זצוק"ל, נוהג היה לשבת כל ימות השבוע על כסא פשוט בסלון הבית, ולשבת ייחד כסא מיוחד, בעל ריפוד (ראה תמונות).

הגר"צ פלמן זצוק"ל בלימוד בערב שבת בביתו, יושב על הכסא הפשוט. מימין, נראים שני הכסאות

ידוע לנו על אחד מגדולי הת"ח שכדורנו שליט"א אשר מעיד על עצמו שהוא מרגיש את ה'נשמה יתירה' בחוש. וכל זאת למה? בימות השבוע הוא לא מסוגל להכניס לפה את המאכל הכבד שנקרא טשולנט - ואילו בשבת קודש הוא אוכל מזה לא רק בסעודה השנייה, כי אם גם בסעודה שלישית... וכלשון רש"י בביצה (טז.) "נשמה יתירה - רוחב לב למנוחה ולשמחה, ולהיות פתוח לרווחה, ויאכל וישתה ואין נפשו קצרה עליו!"

יִשְׁמָחוּ בַּמִּלְכוּתָךְ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת:

שני אבות לילדים שחיהם היו בסכנה ממשיה, התחזקו בשמחת וסגולת השבת ונושעו בצורה פלאית:

במעקה הברזל הקודר והחל לרקוד עמו, פשוט כן! בהתרגשות ובשמחה עמד ורקד במרפסת בית החולים, ושר את השיר: 'ישמחו במלכותך שומרי שבת', כשהוא מחזיר לעצמו וללבו שהוא שמח באמת, הוא לא מוטרד בכלל, שמחת השבת אופפת אותו מכל פיוון ומניסה מלבו כל דאגה ואנחה!

יתירה מכך: לאורך כל השבת הוא לא התעניין אפילו מה אומרים הרופאים. הם נכנסו ויצאו, טיפלו את שטיפלו, והאב לא שאל ולא התעניין, רק השגיח בעין פקוחה ולבו מלא אמונה וביטחון במקדש השבת. הוא סירב לתת לכל בדל של דאגה או מתח לחדור ללבו השרוי בשמחת השבת, ונתן דרור לרגשותיו המרוממים למרות התנאים הקשים בהם הוא נמצא!

רק ביום ראשון שאל את הרופאים מה שלום בנו, והם השיבו לו את התשובה הפלאית הבאה: 'למעשה, עד שבת בצהריים מצבו הלך והידרדר, ולרגעים היה נראה שעוד דקות הוא כבר לא איתנו. אתה לא שאלת אז לא סיפרנו, ביקשנו שלא להקדים את בשורת האיוב... אלא שמשבת בצהריים חל מהפך, והיום בבוקר החלה התייצבות מרשימה בכל המדדים, פלאי פלאים!' ואכן כן, תוך כמה ימים התינוק הזעיר הצליח להתגבר על הזיהום שבדמו, ולשבת הבאה כבר שוחרר לביתו, מעשה ניסים ממש!

את הסיפור הזה סיפר האב המאושר בעת ריקודו בחצר ציון הרשב"י בעיצומו של יום חול רגיל: 'ישמחו במלכותך שומרי שבת'. הוא נסע מירונה לרגל שמחת החאלאקה של בנו זה, ולא שחך להודות לה' על חסדו הגדול שהילד חי וקיים, והוא זוכה לגלח מחלפות ראשו ולעטרו בכיפה, בפאות ובציצית. הוא זכר היטב שהילד הזה נחשב כחסר סיכוי לחיות, אבל הריקוד 'ישמחו במלכותך שומרי שבת' באותה שבת מתוחה שהפכה לבטוחה - השיב אותו לחיים!

אחים יקרים! סיפור נפלא זה, אותו קיבלנו מהרה"ג רבי ישראל שלמה שליט"א - מחבר הספר 'ישמחו במלכותך', מעיד על הכוח העצום של שמחת השבת. האב המאושר של הילד הניצול ואביה של הילדה שניצלה מדלקת קרום המוח מוכיחים עד כמה השבת היא מקור הברכה והישועה, הניסים והנפלאות, כאשר בזכות שמחת השבת והדבקות בה בלי לתת לדאגות לחצות את מפתן הלב ביום השבת - זכו לניסים גלויים!

הבה נתחבר גם אנחנו לשמחת השבת, הבה נחקוק אותה בליבנו. לא ניתן לכל מתח או דאגה להפריענו משמחת השבת, נשיר ונשמח עמה ברנן ובגילה בכל לב, וככל שנפתח את ליבנו לשמחת השבת, ככל שליבנו ייצא בריקוד מענג 'ישמחו במלכותך שומרי שבת' - כך נזכה שבורא עולם מקדש השבת יפתח לנו את אוצרו הטוב, נזכה שיקויים בנו 'עם מקדשי שביעי כולם ישבעו ויתענגו מטובך!'

(פניני פרשת השבוע)

הסיפור הבא התחיל ביום שישי אלול אחד, בחדר המיון של בית החולים הירושלמי 'שערי צדק'. אמבולנס 'טיפול נמרץ' הבהיל למקום תינוק זעיר, עולל שנימול באותו יום בשעות הבוקר, ובשעות אחר הצהריים החל לאבד צבע וניכר עליו שהוא בסכנה. הרופאים סברו כי אולי חלילה הסתכן עקב הבריית, אולם הבדיקות גילו כי התינוק סובל מזיהום חמור בדם, המסכן את חייו.

תוך כמה שעות היה התינוק מחובר לאינספור צינורות ועירויים שעקבו אחר מצבו הבריאותי ושמרו עליו מורדם ומונשם. הרופאים הכינו את ההורים לבשורה הקשה ביותר, באומנם כי נראה שאין סיכוי להתייצבות, ובתוך כמה שעות הנורא מכל יקרה. האם היולדת שבה לביתה לפני כניסת השבת, ואילו האב המודאג נותר בבית החולים, נאחז בשביבי תקווה...

עם כניסת השבת פנה האב לבית הכנסת שבמרכז הרפואי, כשאחותו המתח והדאגה ניכרים היטב על פניו. שם הוא פגש יהודי לא מוכר שהתעניין בעובר עליו, וכשהוא שמע את הסיפור המלא - הוא ביקש מהאב להאזין לסיפורו האישי, כי אולי יש לו עצת זהב עבורו. וכך סיפר היהודי הלז:

לפני כמה שנים אירע המקרה. בתו הובהלה לבית החולים ביום שישי, בחשד שהיא סובלת מדלקת 'קרום המוח'. כשהגיעה לבית החולים הרופאים סברו שאין לה סיכוי לצאת מזה בחיים, ואמרו להורים שאולי - במקרה הטוב - היא תישאר 'צמח' או במקרה הכי טוב - ילדה חיה ונושמת, אולם משותקת למחצה, שליש ולרביע, ה' ירחם...

על הרקע הזה נכנס יום השבת, ואותו יהודי נכנס לבית הכנסת כשהוא מוטרד ומודאג ממצבה של בתו. 'כל זאת' - כך סיפר - 'עד שהתחלנו להגיד: 'מזמור שיר ליום השבת', אז הרגשתי פתאום את המילים: 'טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון, להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות' - מטלטלות אותי בעוצמה רבה. הרגשתי שיום השבת כאן, זה הזמן להאמין בה' בכל לב, להודות לו, לומר לו, לשכוח מכל הדאגות ולייחל לחסדו באמונה תמימה ומלאה!'

כך סיפר אותו יהודי מה שעבר עליו באותה שבת, והוסיף: 'למעשה, כל אותה השבת הסחתי את דעתי מכל המקרה. נכון, שהייתי לצד מיטת בתי ועקבתי אחר הנעשה סביבה, אבל לא אפשרתי לעצמי להיות מתוח או מודאג, התחזקתי בשמחת השבת ובאמונה תמימה במקדש השבת, ש'שבת היא מלזעוק', והלא 'יומן קרה' - חתם האיש את סיפורו - 'ביום ראשון בצהריים, בבת אחת, הילדה פשוט הבריאה. תוך יומיים שוחררנו מבית החולים עם ילדה בריאה לחלוטין!'

האב המודאג והמתוח לשלום בנו ששרוי בסכנת חיים, החליט לאמץ את השיטה למרות שאינה קלה... לאחר התפילה יצא למרפסת בית החולים, תפס

הנה אצל פוקסברואר

בחסות החשיכה, אשר שררה בשכונה בכלל, ובאותה החצר בפרט, לא מצאו התלמידים כל קושי, להתייצב מאחורי חלונות הצריף, ולחזות בנעשה מסביב לשולחן השבת של היהודי.

במרכזה של הדלות, אשר בצבצה מכל פינה בצריף המפוחם, ניצב ארגז במקום שולחן. לעברו, פסע עתה בעל הבית בהרחבת הדעת של ממש, תוך שהוא משמיע אל החלל בקול רם ובנימה מפוזמת, ברכת 'שבתא טבא' כפולה ומשולשת. אי משם, השיבה בעלת הבית 'שבתא טבא' לעומתו, כשגם קולה שלה, רווי חדוה ורון אין קץ. לאחר שפיזם 'שלוש עליכם' ושאר זמירות ופיוטים, הנאמרים לפני הקידוש, פתח בעל הבית והכריז בעליצות מדושנת עונג: **'הגישו'** נא הלום את היין העתיק והטוב, ונקדש לכבוד שבת!"

בזריזות מופתית, התקרבה בעלת הבית אל השולחן, נטלה את שתי לחמניות הקיבר שמונחות היו על השולחן, בסמוך לפמוטות הטיט שהכילו את הנרות, וקירבתן לפני בעל הבית.

'אה!' יין עתיק ומבושם להפליא! - קרא היהודי בהתפעלות - 'לכבוד שבת המלכה!...' **הוא** נטל את ידיו, ופתח לקדש בקול עורג על שני לחמי העוני שלפניו, כשזיו איקוניו מבהיק באור יקרות, שלא מעלמא הדין. לאחר שסיים, בצע את אחת הלחמניות ואכלו הימנה כזית, וכל אותה העת אין פיו חדל להלל את טעמו המופלא של יין הַרְקָח המשומר, שנפל לו בנעימים...

לאחר שכילו לאכול את הפת, נשמע שוב קולו המתרוקן של בעל הבית:

'נו!' ועתה הגישי נא את הדגים המובחרים, לכבוד שבת המלכה!"

סיפר רבי מרדכי גרליץ שליט"א (אמוני עם סגולה, חלק ד - עמוד ריז), וז"ל: באחת השבתות, התארח קדוש ישראל, רבי ישראל בעל שם טוב, עם סיעה מתלמידיו הקדושים באחת מקהילות ישראל, כדי להביא ליושביה את דבר ה' ואת נועם אורו. בליל שבת לאחר התפילה, כאשר אך סיימו המתפללים לעבור על פני קדשו ולברכו ב'שבתא טבא', קרא אליו הבעל שם טוב את סגל תלמידיו ונס להם בלאט:

'יש' את נפשי לזכותכם במחזה מאלף, אשר תוכלו להפיק ממנו, בסייעתא דשמיא, תועלת מרובה להשגת קדושת השבת. אך דא עקא, שחוששני שמא לא תוכלו להתאפק, נמלאו שחוק פיכם ממראה עיניכם אשר תראו. מבקשני, איפוא, כי תבטיחוני תחילה להתגבר על עצמכם בכל היכולת ולא להעלות על שפתותיכם אפילו חיוך אחד מיותר!"

'מקבלים' אנו על עצמנו את הדבר - השיבו התלמידים, כשהם אחוזים בחבלי צפיה ודריכות.

בחשאי, הצביע להם הבעל שם טוב על אחד היהודים אשר ניצב על סף בית הכנסת בדרכו החוצה.

'צאו' בעקבותיו של יהודי זה, והשקיפו אל עבר שולחן השבת שלו! כדאי הוא ללמוד ממנו 'עונג שבת' מהו!..."

חרש צעדו התלמידים בעקבותיו של היהודי המתרחק, תוך שהם מבחינים כי לפניהם אדם קשיש דל ואביון, אשר קומתו שחוחה ולבושיו בלואים. אמנם, צעדיו המתרוננים העידו על שמחת עולם השוכנת בקרבו והמפיחה בו רוח חיים. כאשר הגיע האיש לשכונת עוני מוזנחת בקצה העיר, פנה אל עבר חצר עלובה, אשר במרכזה הזדקר צריף מט ליפול, ששימש לו כבית. מבעד לחלונות הצריף הפרוצים לרווחה, בקע אורן הקלוש של נרות שבת קטנים.

המשך

בצלחת חרס, הוגש אל השולחן קומץ של פולים, אשר נתחלק בין שני הסועדים... פניו

של היהודי זרחו מאושר ומשביעות רצון. ניתן היה לדמות ללא כל ספק, כי מתענג הוא, אכן, מלוא נשמתו, על טעמים הנפלא של דגים משובחים, אשר הוגשו לפניו לכבוד שבת קודש...

לאחר שסיים לאכול את ה'דגים', פצח היהודי בשיר מזמור לכבוד השבת, וקול נגינתו עלה ממחשכי הצריף, והתפשט על פני הרחוב כולו. לאחר הזמירות, ציוה להגיש את המרק.

שוב הוגשה אל השולחן אותה צלחת חרס גופה, כשבתוכה, קומץ פולים נוסף... 'טעמו' המגרה של ה'מרק' השמן והמהביל, הביא את היהודי אל סף זחיחות הדעת, וכמעט שלא יצא מכליו מרוב עונג ושביעות רצון. את הזמירות שלאחר מכן, שורר בקול אדיר ובהתפשטות הגשמיות, כשאך בקושי מחזיק הוא מעמד על מקום מושבו.

לאחר שאכל גם את קומץ הפולים השלישי, אשר הוגש לפניו בתור 'בשר', שוב לא יכול היה היהודי להכיל את שמחת השבת שיקדה בקרבו, ותוך שהוא מדלג ממקומו אל טבור הצריף, יצא במחול משחקים סוער...

כאן, לא יכלו עוד התלמידים להתאפק, ונתחייכו בעל כרחם. ריקודו הסוער עד כלות הנפש ואפיסת הכחות, של היהודי הקשיש והעני, במרכזה של בקת העוני, החורקת תחתיה לפי קצב ריקודיו, הוציא אותם מ'שלוותם', ולמרות אזהרת רבם, נבצר מהם לכלוא את חיוכיהם...

כאשר שבו התלמידים אל הבעל שם טוב, לאחר שסיימו לצפות במחזה המופלא, נענה הבעל שם טוב ואמר להם:

'שיגרת' אתכם ללמוד מאותו עני, כיצד יש לשמוח את שמחת השבת דייקא, ולא את שמחת מאכליה. כיצד יש לחוש את

עונג השבת עצמה, ולא רק את עונג מטעמיה - עונג שבת אמיתי, מעין עולם הבא, כאשר זכה לחוש היהודי הזה אשר ראיתם!

אך דא עקא, שלא עמדתם בדיבורכם, וחייכתם. אלמלא כן, זוכים הייתם אף אתם, לבוא עתה לאותה המדרגה!....

ונביא עוד שני סיפורים בענין התפילה...

הגה"ק רבי יעקב יצחק - החוזה מלובלין - התפרסם בעולם בכח קדושתו ותורתו וצדקותו ובמדרגות הרוחניות הגבוהות להן זכה.

בצילו הסתופפו אלפי חסידים בעלי מדרגות גבוהות ונישאות. ואחד מהם היה הגה"ק רבי פייבוש מהובניב, איש פלא היה, אש להבה, יוקד כולו בלהב אהבת ה' ויראתו, ובפרט בעת תפילתו היתה נדלקת בקרבו בערה גדולה ונוראה, ובהתפשטות הגשמיות היה רץ ממקום למקום, ומילות התפילה היו יוצאים מפיו זכות ומבריקות, מאירות כיהלומים.

אמנם כאשר היה מגיע להסתופף בצילו הקדוש של רבו החוזה מלובלין היה מתאפק בכל יכולתו מכך מפני אימת רבו הקדוש, הגם שלבו היה בוער כאש ונפשו יצאה בדברו, הצליח להתאפק.

פעם אחת בעת אשר שהה בבית המדרש, ניגש אליו החוזה וכיבד אותו להיות החזן בתפילת שחרית. רבי פייבוש ניגש לעמוד והחל בתפילה בנחת במתון ובשלוה.

והנה כאשר הגיע למילים: 'כולם אהובים כולם ברורים', התחיל לזמרו בניגון כנהוג. מיד נתמלא בהתלהבות ודביקות נפלאה לה' יתברך... אור בהיר התגלה והאיר... שמחה עצומה פעמה בלבו... ומתוך התפשטות הגשמיות החל רץ בכל בית המדרש, כשהוא מזמר את תיבות התפילה בניגון וזמר ערב ומתוק.

המשך

כל המתפללים הביטו עליו בהשתוממות ובתמהון, וגם החוזה שעמד במקומו ופניו מכוסות בטלית הסיט את טליתו והביט ברבי פייבוש... ורבי פייבוש? לא ראה שמביטים עליו מרוב דביקותו... וכשגמר לנגן ולזמר התעשת וחזר למקומו ליד התיבה...

התפילה הסתיימה והחוזה פנה לתלמידיו ואמר להם: דעו לכם, בעת שרבי פייבוש מהובניב זימר כולם אהובים, אמר ה' יתברך לפמליא של מעלה, לכו למטה וראו יכולת בשר ודם ותתביישו בעצמכם!...

וכך היה, ירדו למטה ונתקפו בבושה גדולה ועצומה... (תפארת הצדיקים - עמוד 25, לגאון רבי שלמה גבריאל רוזנטאל זיע"א).

אותם צדיקים זכו להרגיש שובע נפשי מהתפילה! ובענין זה מסופר (היכל הברכה - דברים כח, כט).

כידוע היה הצדיק הקדוש רבי משה לייב מסאסוב עוסק הרבה בענין פדיון שבויים, ולצורך כך היה מכתת את רגליו ממקום למקום.

פעם אחת הוא שמע שאיזה פריץ השליך יהודי לכלא בגלל חוב ממוני. רבי משה לייב קם ונסע לאותו פריץ, כשהגיע אמרו לו שימתין עד שהפריץ יהיה פנוי.

מקום ההמתנה היה ליד המטבח, ובעוד הוא ממתין החלו להוציא מהמטבח קערות מהבילות של אוכל...

רבי משה לייב שהיה כדרכו בקודש בצום, הריח את האוכל, ועלה הריח בנפשו עד שאחזו בולמוס - עיגולים שחורים, חדר מסתובב, שפתים קרות, חדר נטול צבע... והסתכן בנפשו מאוד...

ואז, כשראה שהוא נמצא בסכנת חיים, העלה בזכרונו את מתיקות נועם השבת, והחל לשיר 'נשמת כל חי' של שבת קודש...

ומעוצם אור המתיקות העילאה שחש, התפשט מגשמיותו, ונעשה כצורה בלי חומר... ומשם, ממרומי ההוי"ה שאליו הגיע ונדבק, התעורר בתחושת רחמים על השר שאין לו 'נשמת כל חי'...

וברשותכם נביא עוד סיפור והפעם מענין התורה...

סיפר רבי יעקב אריה אריאל שליט"א (קול חוצב - עמוד 143), וז"ל:

רק לפני רגעים ספורים הבזיק לפניו האור הגדול בסוגיא הנלמדת, רבי שלום שבדרון ראה עין בעין את הפשט בסוגיא, ונוכח לדעת, שבדברי הגאון המהרש"ם בביאור הסוגיא יש חידוש עצום.

הלילה היה עבה וחשוך - כדרכו. השמחה פילסה לה דרך בתוך החשיכה אל הרחוב. רבי שלום יוצא בשמחה אל החצר ומשם אל הרחוב העולה ומתפתל לעבר בית גיסו הגדול רבי שלמה זלמן אויערבאך. רבי שלום שבדרון צועד בעליזות...

חידוש אדיר! התלהב רבי שלום בלבו. חידוש נפלא! לבו ומוחו אמרו שמחה וששון - שמחת התורה - והוא פסע בזריזות במעלה הרחוב...

רבי שלום שבדרון לא היה מסוגל להשאר בבית, לבד, עם החידוש. הוא הלך 'ליפעטער' (כינוי המשפחתי האהוב של רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א) הוא היה מוכרח לספר לו גופא דעובדא: את הצדדים בסוגיא שהעכירו את לבו ואת סוף הדרך איך הבריקה הארה מול העיניים - בעקבות חידוש נדיר של סבו המהרש"ם. (אחרים מספרים שכמה שעות קודם לכן דנו שני הגדולים יחד בקושיא הם דנו בה יחד אך לא מצאו לה פתרון - רבי שלום וגיסו הגדול רש"י לא הצליחו להגיע לסוף דעתו של המהרש"ם ועתה - ב"ה!).

רבי שלום עלה בגרם המדרגות המובילות לבית גיסו, רגליו הסתבכו זו בזו מרוב

המשך

חידוש!! שאל רבי שלום. אמת שזה גיוואלדיג
(נפלא!!) הרי זה פלא פלאים! אם כך, נצא
בריקוד קטן... ביקש רבי שלום.

רבי שלמה זלמן, שהיה אפוף בחבלי החידוש
ועטוף בסערת רוחו של המהרש"ם
הצעיר, לא חשב אם לסרב להצעה, או לתת
לה יד (תיתי משמע) והידים נשלבו זה בזה
בריקוד של מצוה, סיבוב ועוד סיבוב. שלשה,
ארבעה סיבובים קצרים. אשרי הרואה.

עובדה זו הינה בבואת חייו וסוד חיותו של
רבי שלום - סערת התורה ואהבתה...
בריקודים אלו הוא היה מעל כל בני גילו. את
כל החדוה שזרמה בדמו הוא נתן בשביל
התורה, שמחת חייו התבטאה ברגע של חידוש!
חידוש בתורה או ביראה היה מוציא אותו
מכליו... רבי שלום יכל להיסחף בריקוד בכל
מקום שהוא: בבית, ברחוב, בישיבה ובכולל.

כשהגיע החידוש, נפרצו הסכרים, האויר
רעש וגעש, רבי שלום צהל ושמח
כנער צעיר ביום אירוסיו. הוא הסתער על כל
'קנייטש' חדש, כמי שאחזו בולמוס. ומכאן
סוד שמחת החגים המפורסמת של רבי שלום
שבדרון. ואידך זיל גמור...

שמחה כך - עד שמצא את עצמו על יד הדלת.
אצבעותיו נקשו בעליצות בלי שהבחין שבעצם
רוב הדירה חשוכה, מי יודע - אולי כבר הלכו
לישון. אך רבי שלום לא הבחין בכלום.

הדלת נפתחה: את אבא אתם מחפשים, אוי,
אבא נכנס ממש מקודם לחדר, ונשכב
על המיטה, אבא עוד לא נרדם, אבל הוא כבר
סיים ללמוד והלך לשכב, אמר בנו של הגרש"ז.

רבי שלום לא ויתר: אם אבא לא נרדם,
הרשו לי לשמח אותו, תנו לי להיכנס פנימה...

והוא נכנס! פסע לעבר החדר, נעמד במרחק
מה מדלת הכניסה והכריז: רבי שלמה!
רבי שלמה! משתלם לקום, שוה לקום. ורבי
שלמה זלמן קם לקראת גיסו.

ההתלהטות בערה שם. פיו של רבי שלום
החל קולח בשיחה של תורה,
הוא אמר את החידוש כשגיצים של אש
תורנית מעופפים סביבו הוא דיבר עם עינים
עצומות, בדביקות עצומה.

רבי שלמה זלמן נעמד גם הוא עמידה
מחודדת מלאת התפעמות והיישיר מבט
צמוק מלא שמחה אל רבי שלום. נו, נכון שזה

חנה זלמן פוקסברג

ק' כ"ט

ק' - כ"ט

כבר כשהיה בן 15, ממניעים שאינם ברורים לו לגמרי עד היום הזה, ליאור קדמי החליט שהוא שומר שבת. זו לא הייתה החלטה מובנת מאליה. בבית בו גדל הלכו לבית כנסת בליל

שבת, עשו קידוש ולא הדליקו אש בשבת- אבל מעבר לכך, המשיכו בשגרת החולין. יצאו לטיולים, נסעו במכונית, והפעילו מכשירי חשמל כרגיל. ההורים לא שמרו שבת כהלכתה. גם שתי אחיותיו צעדו אחר הוריהן. אבל בעיני ליאור - לא היה נראה הגיוני להימנע בשבת מהבערת אש, אבל כן לעשות את כל הדברים האחרים האסורים.

אם כבר שבת - אז עד הסוף. וכך, בגיל 15, השבת היא יום השיא החברתי של השבוע, וכל החברים יוצאים לבלויים, רח"ל, ליאור כיבה את הטלפון, נשאר בבית, והעביר את השעות הפנויות ביד מתוך עלון פרשת שבוע. זה גם היה המפגש הראשון שלו עם לימוד תורה. הוא לא ויתר על שמירת השבת, למרות הלחץ החברתי והמבטים המופתעים של מי ממכריו שנתקל בכך לראשונה. גם לא כששירת בצבא, וגם לא כשעשה את השבת בפניות שונות ומשונות ברחבי הגלובוס.

באותם הימים הוא הסתובב בתספורות ובבגדים שלא בדיוק תאמו את החזות האופיינית של יהודי שומר תורה ומצוות. "זה היה פלא גדול, כי בתקופה הראשונה של שמירת השבת די השתעממתי, ובכל זאת החזקתי מעמד", מספר ליאור.

"בהמשך ניצלתי את הזמן הפנוי בשבת ללימוד תורה - אז היה כאן סוג של 'מצווה גוררת מצווה'... גם במקומות ההזויים ביותר, ובשיא האקשן של הטיולים. עם שקיעת החמה - הייתי עוצר במקום, ומודיע שמכאן אינני זו. לא הועילו צרות של החברים, הבזז או הלעג שלהם שמירת השבת הייתה חזקה מכל.

"אני זוכר את עצמי מדפס לעצמי את עלוני השבת שחילקו פעילי התשובה באזור תיירות אקוטי בדרום אמריקה, ומנצל את השבת ללימוד תורה בלב הג'ונגלים. באותם הימים לא הבנתי מהי בדיוק השבת על כל הלכותיה, אבל חשבתי לעצמי שאם היא חלק מעשרת הדיברות-אני מוכרח לשמור אותה".

ליאור נולד וגדל בשכונת פסגת זאב הירושלמית, בן יחיד בין שתי אחיות. אחרי השירות הצבאי התחיל ללמוד תואר במנהל עסקים. אבל אז קיבל טלפונים מחברים המשוטטים בכל העולם, והשתכנע שמוטב לחרוש את הרי נפאל מאשר לשבור את הראש במבחני סטטיסטיקה. הוא נטל פסק זמן מהלימודים, וטס להודו. הנופים המרהיבים הממו את חושי, ועוררו בו חשק עז לגלות עולמות חדשים.

ליאור שב ארצה לביקור מולדת קצר, ומייד לאחר מכן חזר לשהות ממושכת במזרח הרחוק. לפני הטיסה לארץ, חבר נתן לו דיסק של שיעורי תורה. הוא הקשיב לדיסק רק אחרי שובו ארצה, ופרץ בבכי. דבריו של הרב עוררו נימים סמויים

נגד הזרם!

ליאור קדמי שמר שבת כשאיש בסביבתו לא עשה זאת, והתמיד בכך גם בפניות הנידחות ביותר של הגלובוס | מפגש בתזמון מושלם עם פעילי 'ערכים', העלה אותו ואת משפחתו על דרך המלך...

אחר שבוע עד שנעשה חלק מהנוף הקבוע של המשתתפים.

"ובסמינר כבר היית?" זרק לו יום אחד פעיל ערכים. לירן נרתע. 'סמינר' נשמע לו עדיין כמו סוג של שטיפת מוח, משהו שמועד לפנאטים בלבד. בכל פעם היה ממציא תירוץ יצירתי אחר כדי להתחמק באלגנטיות מההצעה. לזכותו של פעיל ערכים ייאמר, שהוא היה יצירתי לא פחות במאמציו לשכנע את לירן, שהסמינר איננו מפחיד כמו שחשב.

אך מי שגרם לו לבסוף לשנות את דעתו, היה חבר שעבד איתו בשעתו במכירת מוצרי קוסמוטיקה בחו"ל. יום אחד הציע הלה ללירן: "מה דעתך להצטרף אלי לסמינר רווקים?"

ליאור הופתע. הבחור היה מוכר לו כאדם רחוק מאוד מכל מה שנודף ממנו שמץ יהדות. אם הוא בכל זאת הולך לסמינר, כנראה שהשד אינו נורא כל כך.

"לא סתם אומרים שהסמינר הוא כמו מעמד הר סיני", אומר ליאור. "אני זוכר זאת בבירור עד היום. הסמינר היה מאוד שכלי, אבל גם מאוד מרגש. אני זוכר את הסמינר במושגים של אורות - חזרתי ממנו מאוד מואר. ועם הכנה ברורה שכל יהודי חייב לעבור את הדבר הזה, לפחות פעם בחיים".

עוד בסמינר ביקש ליאור להתחיל להניח תפילין, והוא עוד זוכר את פעיל ערכים הבודק אם התפילין מונחות לו נכון על הראש, למרות רעמת השיער הארוכה שלראשו.

באותה תקופה עבר ליאור לגור ביחידת מגורים פרטית בשכונת רמות, והוא ביקש את עזרתו של פעיל ערכים שיכוון אותו למסגרת מתאימה, בה יוכל ללמוד תורה באופן מסודר ורציני. כך נוצר הקשר שלו עם הרב גלעד כליף ועם הרב דוד שטרית, איתם הוא בקשר עד היום.

בהמשך הוא זכה למצוא את זיווגו, בחורה מבית חרדי. היום יש להם בלי עין הרע חמישה ילדים הלומדים כולם במוסדות חרדיים. לירן חולק את יומו בין עבודה במשרד ממשלתי, לבין לימוד ככולל בשעות הערב. לאחרונה הוא החל למסור שיעורים לנערים מתחזקים כמושב אבן ספיר. "יש כאן סגירת מעגל. ממצב שאחרים קירבו אותי, אני נמצא ברוך ה' במצב בו אני יכול להשפיע תורה על אחרים. מדובר בחברה חמודים. אומנם רחוקים לעת עתה, אבל כאלה שרוצים לבוא ולשמוע".

וישנם עוד מעגלים משפחתיים נוספים שנסגרים. אחרי חמש שנות שכונו, הצליח לירן להביא גם את הוריו לסמינר. "מרום התלהבות מעבודת הקודש של תנועת 'ערכים', אמא שלי נעשתה תורמת קבועה לארגון". הוא מספר בחיוך. "היום כל המשפחה שלנו שומרי שבת. אבי מורי נעשה גבאי של בית כנסת, והיום יש לנו חברותא קבועה פעם בשבוע, שבה אנחנו לומדים יחד. מי היה מאמין?"

"אנחנו חייבים המון הכרת הטוב לערכים", מסכם לירן. "חייבים להם את החיים שלנו בעולם הזה, ואת החיים שלנו לעולם הבא. גם בדמיון הפרוע ביותר לא הייתי מעלה בדעתי שהמשפחה כולה תעבור כזו למקפץ רוחני". הוא חותם בקול נרגש.

בנשמתו. ואף על פי כן, בהזדמנות הראשונה העמים ליאור שוב את התרמיל הגדול, ויצא בשלישית לכתת את רגליו ביערות קולומביה והאמזונס.

אחרי שובו לארץ, הרגיש תחושת מיצוי. "אמרתי לעצמי - די עם הנסיעות. הגיע הזמן שתבנה את חיך כאן", הוא מספר. "לא ידעתי עדיין איך וכיצד אבנה את חיי, אבל ההרגשה הייתה שאני צריך למצוא בסיס רוחני יציב יותר". בסייעתא דשמיא מופלאה, בדיוק באותו הזמן החלו פעילי 'ערכים' לארגן הרצאות וחוגי בית בשכונה.

ליאור נתקל במוזעת פרסום להרצאתו של הרב משה קינן, אותו הכיר כבר מדרשות שהרכ היה מוסר לעיתים בבית הכנסת בשכונה בליל שבת. איכשהו מצא את עצמו מגיע לשיעורים, שבוע

הנה זמן פוקספואר

X

גם לאחר שמנהל החנות למכר מוצרי-בוחות ממוקמת ליד הכניסה ל"תל השומר", החליט לשמור שבת ולא לפתוח את שעריו חנות ביום השבת, הוא לא היה חייב להציב את השלט על חנותו. 'אני כן עשיתי זאת, כי כך גאותי כיהודי', אומר אוראל נח, מנהל החנות, ומתאר את עוצמת הנסיון שלו מאחר שהחנות שמסביבו פתוחות בשבת. מיותר יהיה כבר לקרוא לכל שומרי המצוות המגיעים ל"תל השומר" להיכנס אך ורק לחנות זו.

לפעמים אנו עומדים ומשתאים לנוכח גבורתו וגדלות-נפשו של יהודי. ולא מדובר במי שגדל על ברכיהם של תלמידי חכמים, וגם לא חסה יותר מדי בצל-קורותו של בית המדרש. אבל די בעצם היותו יהודי, בן לאביו שבשמים, כדי להביאו למדרגות גבוהות, ולעמידה בנסיונות קשים. קחו למשל את אוראל נח, מנהל 'חנות הנוחות' הממוקמת באחד האזורים היוקרתיים ביותר בבוש דן, מתחת לאחד מבנייני המגורים שנבנו במטרים האחרונים שלפני הכניסה לבית החולים 'תל השומר' ברמת גן.

אי אפשר שלא לראות את השלט הענק 'פתוח 6:24' המוצב על חנותו של אוראל. השלט צועק אליך, גם ממרחק... והראיה, הרב משה רובינשטיין שעבר שם במקרה, הבחין בשלט כשנסע בצדו השני של הכביש, ודיווח לנו על כך, והציע שנקפץ לשם, כדי לכבד את האיש המכבד את השבת.

עשינו כדבריו, ומה נאמר ומה נדבר? - מסביב, חילולי שבת בהיקף שאי אפשר לתאר. חלק גדול מן החנויות, ובהן גם כוז המוכרת בשר-ד'א רח"ל, פתוחות בשבת, ומי שמכיר את מהלך העניינים יודע שלכל אורך יום המנוחה המקודשת של העם היהודי פוקדים המונים-המונים את 'תל השומר'.

השלט על החנות

כדי לבקר את בני משיפוחיהם, ולכן קהל הקוראות הנצפה כאן בשבת-קודש הוא לפחות פי 3 מאשר בימי חול.

הנסיון מתעצם בפעילים

אבל את אוראל נח, זה לא מעניין בכלל. 'אני עומד אמנם בפני נסיון גדול, לראות את כל בעלי החנויות שאינם עומדים בפיתוי ופיתחים את עסקיהם בשבת כדי להגדיל את רווחיהם פי כמה וכמה, אבל אני החלטתי שקדושתו של יום השבת חשובה לי יותר מכל דבר אחר, ולא אפתח את החנות שלי ביום השבת, הוא אומר. הנסיון שלו מתעצם בכפלים לאחר שהלקוחות הקבועים שלו, וגם הספקים למיניהם, מתקשרים אליו ומגדלים לו שיפתח את החנות בשבת, אבל הוא בשל: 'אני יהודי, ויהודי לא עובד בשבת', הוא אומר לכולם, ולוחש באוזניהם לאמר:

אף אחד לא יספר לי שהוא מגדיל את רווחיו בגלל המכירות שלו בשבת; שלא יספרו לי סיפורים. רק מי ששומר שבת - מרוויח. ואמנם לפעמים הרווחים לא באים מיד, ואולי גם לא מודגשים בשטח, אבל זו המציאות. כך הוא אומר לכולם, וגם כשהגיעו לחנותו, הוא משיך עמו בערגה רבה על קדושת השבת, ומספר על השבת היפה שראה בבית אביו.

ק רח"ל

10 - 2

ביקש לפריסם את שמירת השבת

אוראל מתגורר ברמת גן, שהתפרסמה לאחרונה בחילולי השבת שלה, והוא-עצמו אפילו אינו מגדיר את זהותו כ'שומר מצוות', אבל על קדושת השבת לא יוותר לעולם.

לשבחו יש לומר שגם אם החליט לשמור שבת, אף אחד לא הכריח אותו לתלות את השלט הענק 'פתוח 6:24' בפתח החנות, ולהודיע לכולם שהוא פתוח רק 6 ימים בשבוע. אבל הוא כן רצה לפריסם את שמירת השבת שלו, ועל כך מובטח לו שיקבל את שכרו הגדול מן השמים. ב'חנות הנוחות' שלו, הממוקמת כאמור מטרים אחדים לפני הכניסה ל'תל השומר', נמכרים מה שמוגדר כיום כ'מוצרי נוחות', דהיינו מלבד מוצרי מזון יש כאן גם מגוון רב של מתנות שאפשר להביא לילדות ולילדים, חטיפים, גלידות וארטיקים, ובימי שישי גם חלות-לשבת המגיעות ממאפיית ויז'ניץ בבני ברק.

אם הזכרנו את המתנות הנמכרות בחנות, נחזור שוב ונציין את הנסיון הגדול העומד בפני אוראל, שכן המשפחות המגיעות לבקר את קרוביהם בשבת מעוניינות לרכוש מתנות (רח"ל), ועל כל אלה הוא מוותר מראש, ביודעו ששכרו של שומר-השבת מובטח לו מאת הקב"ה.

מיותר יהיה כבר לקרוא לכל שומרי המצוות המגיעים ל'תל השומר' להיכנס אך ורק לחנותו של אוראל נח, ולכבד בכך את מי שמכבד את השבת.

עופה לין פרידמאן

פזרים תש"ז - 66 שנה לאחר - היה הפזרים הראשון עם המנהל-
רוחני החדש בשיבת פוניבז'.

מזן המשנית הנ"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל הסתלק בטבת
תש"ד, ובתולדת זמן קצין הבא מונה במקומו מזן המשנית הנ"צ רבי
יחזקאל ליינשטיין זצ"ל.

בשעת הבוקר של יום הפזרים הראשון לכהונתו - תש"ז, יום
שלישי שנפל בו כי טוב, עלו ובאו הבחורים לביתו - מנהוג.

לפני הביקור הכינו הבחורים מכתב ארוך שכלל דברי תורה, בתוספת
כמה בקשות לגבי ההנהגה בשיבת. הבחור החשוב לוי שיינץ שליט"א
[לימים הגאון המתקן] - ראש המהברים בקבוצת התלמידים - שאל
את מזן המשנית האם זה בסדר למסור כזה מכתב? נענה מזן המשנית
שהוא ישמח כזה! מסרו לו את המכתב והגיוה בכיס.

הציע אחד הבחורים: אולי נקריא את המכתב בקול... החזות מזן
המשנית תנועה בירו שמשמעותה: אין הדבר ראוי...

ביקשו מהמשנית לשאת דברים, נענה: "עכשיו זה הזמן שלבנו"
פתח רב לוי הנ"ל ואמר:

חסידים אומרים, מדוע היה שמו של המעל שם טוב ו"ע ישראל"?
משום שבאשר שרץ אדם בתרומה עמוקה, קוראים בשמו הפריט
והוא מתעורר. כך היה עם-ישראל שקיע בתרומה ושלחו לו קריאתו:
ישראל!...

ואמר: בעל-מוסר, שעל דרך זו רשאים לומר על מייסד תנועת המוסר,
מרנא רבי ישראל סלנטר ו"ע, שאף דרכו נשלחה הקריאה לעם-ישראל:
ישראל!...

ואף אני - הגיע רב לוי ל"הוכרזן שבקצפת" - אף אני נאמר שלא
בכדי נקרא המשנית בשמו של הגבאי יחזקאל - אלא שאף עליו מוטל
להחיות את העצמות היבשות!

מבטו האופייני של מזן ה"אור יחזקאל" התרכן, והוא חייך למשמע
הדברים, אך לא הוסיף מילה...

בערב היתה מסיבת פזרים עם ראשי הישיבה, והמשנית נשא דברים
קצרים.

פתח והזכיר שבבוקר "תבעו" [מ'האט נעמאנט] - ביטור שגור
אצל המשקף את גישתו: ממנו להתחזות עצמות יבשות...

ובכן, ראשית הביע הוא "מהאח..." על השימוש בכינוי עצמות
יבשות כלפי "בחורים טובים מאוד" - אך הסכים להשטיע באוזני
הנוכחים "משפט אחר של תחייה".

ואז עבר לדבר בניגון ובצורה שמאוד לא היו אימיניזם אצל [שמו
פזרים נרם, שמו המכתב שקיבל - ושמו זה וזה נרם] ואמר בניגון מוסרי:
"טאיינע ברידערלעך! אחים יקרים! אתם רוצים להיות עם
"להלוחות" בלא "יבש"?

אז דע רק דבר אחד: "אדם לעמל ולד"!

לא באנו לכאן כדי לנות, באנו כדי לעבוד!

מי ש"יחיד" עם זה יהיה תמיד מאושר ומלא סיפוק, ואף פעם לא
יסתובב עם "שענות" על הבורא ועל העולם!

(ספי הרה"ג רבי יעקב שכטר שליט"א, ר"מ בשיבת לצעירים שעדי-
תורה, בני ברק)

כב. וַיֵּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן
הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבָאָהָ אֶל הָאָדָם: (א) נצטוינו בזה ממדת
החסד שיחזור גדול עם קטן (ב) בשושבינות ואל ירע לו.

נתיב מצותיך

ועוסקים בתורה ולא עוד אלא שמטפשים כתיב הכא ונאלו וכתוב התם אשר נואלנו
ולא עוד אלא שחוטאים שנאמר ואשר חטאנו (ברכות ס"ג).

(א) נצטוינו וכו'. ברכות דף ס"א ויביאה אל האדם אמר ר' ירמיה בן
אלעזר מלמד שנעשה הקב"ה שושבין לאדם הראשון מכאן למדה תורה דרך
ארץ שיחזור גדול עם קטן בשושבינות ואל ירע לו.

שושבין משתדל בחופתו ובזווגו (רש"י) ובעירובין דף י"ח הוסיף רש"י
לפרש שושבינות שנשתדל בחיתונו לשמחו ולהתעסק בצורכי סעודת חופה.

גמילות חסדים לחתנים אנו לומדים מהקב"ה שהוא בעצמו גמל חסד
לאדם ולעזרו (היינו חוה) אמר הקב"ה למלאכי השרת בואו ונגמול חסד לאדם
ולעזרו וירד הקב"ה ומלאכי השרת לגמול חסד לאדם ולעזרו והיו מלאכי
השרת כמו שושבינים המשמרים את החופות (פדר"א פרק ט"ו ופרק י"ב) ועיין
לעיל א—כח ויברך אותם אלקים: (ב) בשושבינות. כמה דינים בעניני
שושבינות מבואר בטור ושו"ע אבן העזר סימן סמ"ך עיין שם בשו"ע.

כתב בספר אהבת חסד גמילות חסד לחתנים הוא בין בגופו בין בממונו.
בגופו דהיינו שבא לשמחם, בממונו כגון שחסר להם הוצאות החתונה וכדומה
שאר ענינים הכרחיים והוא נותן לזה או שמלוה לזה, ואם אין בכחו ליתן בעצמו
יראה לקבץ מאחרים לסייע לזה ושכרו עבור זה גדול מאד מאד.

מכאן אוליפנא מאן דאנסיב ברתיא עד לא תיעול לבעלה אבוא ואמה
מתקנין לה ויהבין לה כל מה דאצטריך כיון דאתחברת בבעלה הוא יוזן לה
והוא יתן לה מה דבעיא, תא חזי בקדמיתא כתיב ויבן ה' אלקים את הצלע וכו'
ולבתר ויביאה אל האדם וכו' (זוהר בראשית דף מ"ח).

ויביאה אל האדם, מהכא אוליפנא דבעאן אבא ואמא דכלה לאעלה ברשותיה
דחתן כמה דאמר את בתי נתתי לאיש הזה (זוהר בראשית דף מ"ט).

בספר 'פאר הדור - חיי החזון איש' מובא סיפור מעניין עם הוראה ייחודית:

מעשה בבן ישיבה ירושלמי, צעיר בן שש עשרה, שהלבינו כל שערוותיו עקב מחלה. אחרי שהבריא וחלפו כמה שנים, נתמלא חששות שמא הלוכל יעמוד מכשול על דרכו במציאת זיווגו, עד שביקש לצבעו.

שלח את עמיתו שישאל היתר ממרן ה'חזון איש' זי"ע, ובתוך הדברים אשר שם בפיו הזכיר דברי תוספות במסכת שבת (נ: ד"ה בשביל) שהמתבייש לילך בין בני אדם "אין לך צער גדול מזה". אבל השליח החסיר את ה"אסמכתא" ושטח לפניו רק את גוף השאלה.

אמר מרן ה'חזון איש': "בן ישיבה אינו צריך להתייחס לעניינים כאלו". לא נתקררה דעתו של השואל בתשובה זו, והחזיר את עמיתו שנית שיזכיר לפניו דברי תוספות הנזכרים. אמר מרן ה'חזון איש': "ניתי ספר וניחזי". הביא לו מסכת שבת מבית המדרש הקטן שבסמוך לחדרו. פתח ועיין כמה רגעים בדברי הגמרא והתוספות, סגר את הגמרא ופנה אל השליח לאמור: "התורה לא ניתנה ללמוד אותה בצורה כזאת" ("אזי און אזי"), ועשה באצבעו תנועה בדרך שרומזים על תחבולה, "ובנוגע לשואל יעזרהו השם יתברך בשידוך טוב גם בלא שיצבע" - וכך היה.

הוצא לזן פוקסברוקר

ד-ב

ה' כ"א
כ"א

מִרְנָה הַסְטִיפִלְעֶר זְצוּק"ל מִתִּיחַס בְּסִפְרוֹ 'קִרְיַנָּא דַּאִגְרֵתָא'
(ח"ב סי' יז) לַחֲתָן שֶׁהִתְעוֹרְרוּ לוֹ סְפִיקוֹת אַחֲרֵי סְגִירַת הַשִּׁדּוּךְ,
הָאֵם טוֹב עֲשֶׂה. וְכוּתָב: "אֵין לַחֲשׁוֹב כָּלֹל שְׂאֵם הַזִּיּוּג בְּאַמֶּת טוֹב
הִיָּה צְרִיךְ לִהְיוֹת הַדְּבָר נִרְאֶה לַהֲחַתֵּן טוֹב בְּמֵאָה אַחֲזִיז, כִּי מִתּוֹךְ
הַנִּסְיוֹן מִתְבָּרָר שֶׁהִרְבָּה אֲשֶׁר חָשְׁבוּ לְבִלְתִּי טוֹב וּמִתְאַיִם וְאִח"כ הִיָּה
הַכֹּל עַל צֶד הַיּוֹתֵר טוֹב, וְהִרְבָּה שֶׁחָשְׁבוּ שֶׁזֶהוּ הַיּוֹתֵר טוֹב, וְאִח"כ
הַתְּבָרָר שֶׁאֵינוֹ בֶּן כָּלֹל.

"וְהִנֵּה הַקַּב"ה מְזוּוג זִיּוּגִים, אֲבָל כִּי־צַד יִגִּיעַ לַזִּיּוּגוֹ, ע"פ רֹב
הוּא בְּכֹמָה וְכֹמָה עֵיקוּלִי וּפְשׁוּרִי וְלִבְטִים רַבִּים. וְכֹמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל
קָשָׁה לַזִּיּוּגוֹ כְּקִרְיַעַת יָם סוּף. לְזֹאת מְכַל אוֹתָם סְפִיקוֹת וּמִפְרִיעִים
אֵין רְאִיָּה כָּלֹל וְכָלֹל שֶׁאֵין זֶה זִיּוּג הַגּוֹן, שֶׁהִרְי כֵּן נִקְבַּע מִתְחִילַת
הַסֵּדֶר שִׁיְהֵא קָשָׁה לַזִּיּוּגִם כְּקִרְיַעַת יָם סוּף כַּמְּבֹאֵר בְּגִמ' רִישׁ
סוּטָה".

אֵת דְּבָרָיו הוּא חוֹתֵם בְּהוֹרָאָה בְּרוּרָה: "הַעֵיִקֶר צְרִיךְ לַחֲפֹשׂ אֵשֶׁה
שְׁנֵת־חֲנֻכָּה בִּירְאֵת שָׁמַיִם, וְתִהְיֶה מְרוּצָה וְרוּצָה שֶׁבְּעֵלָה יַעֲסוּק בַּתּוֹרָה
לְאַחֲרֵי חֲתוּנָתוֹ".

מִרְנָה לְזֶן פּוֹקֵס בְּרֹאֵר

ד' צ"ג

בראשית

על ג' יס"ז ט"ו
אל יבין ואל יאמר

חַתָּן בְּיוֹם חֲפָתוֹ נִכְנָס אֶל הָרָה"ק רַבִּי יִצְחָק
טֵייטלבוים מִפּאָטֶמֶר זִיע"א, לִבְקֶשׁ אֶת
בְּרַכְתּוֹ, הִיָּה זֶה חַתָּן יְתוֹם שְׂבוּר וְרָצוֹץ
שֶׁהוֹרִיו נִהְרְגוּ בְּשָׁנוֹת הַמִּלְחָמָה וְהוּא נוֹתֵר
בּוֹדֵד, עֲתָה זָכָה לְהִגִּיעַ לְיוֹם חֲפָתוֹ.
הַרְבֵּי הָעֵנִיק לְחַתָּן אֶת בְּרַכְתּוֹ הַחֲמָה
וְהַלְבֵּבִית, אֲבָל בְּתוֹךְ כֹּף הַתַּפְרִץ
בְּכִי גָדוֹל וְלֹא יָכַל לַעֲצֹר בְּרוּחוֹ הַסּוֹעֶרֶת,
כֹּף הוֹרִיד כִּנְחַל דְּמָעָה בְּמִשְׁךְ זְמַן מָה, עַד
שֶׁעָצַר אֶת דְּמָעוֹתָיו וּבִרְךְ אֶת הַחַתָּן לְשָׁלוֹם.
אַחֲרֵי בִּרְכָה זוֹ שְׂרוּי הִיָּה הַחַתָּן בְּצַעַר
וּבְעֲצָבוֹת בְּמִשְׁךְ שְׁבַעַת יְמֵי הַמִּשְׁתָּה, תוֹהָה
מִדּוֹעַ בָּכָה הַרְבֵּי כָּל כֹּף, אוֹלֵי רָאָה דְּבָרִים
לֹא טוֹבִים הָעוֹמְדִים לְהִתְרַחֵשׁ עִמּוֹ, בְּתֵם

שְׁבַעַת יְמֵי הַמִּשְׁתָּה, הַחֲלִיט לִלְכֹּת וּלְשֹׂאֵל
אֶת פִּי הַרְבֵּי לִפְשֹׁר בְּכִיתוֹ הַרְבֵּה.
כְּאִשְׁדֵּי שָׁמַע אֶת שְׁאֲלָתוֹ וְדֹאגָתוֹ נִעְנָה הַרְבֵּי
וְאָמַר, "מִדֶּרֶךְ הָעוֹלָם כְּאִשְׁרֵי אִישׁ יְהוּדִי
הוֹלֵךְ לְחֲפָתוֹ, מְסוּבָב הוּא עִם הוֹרָיו הַיְקָרִים
הַצּוֹעֲדִים לְצַדִּיק וּמוֹבִילִים אוֹתוֹ לְחֲפָתוֹ,
בּוֹכִים וּמִבְקָשִׁים בְּעַדוֹ שִׁיזָכָה לְהִקָּים בֵּית
נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל, וְשִׁכָּל יְמֵי חַיָּיו יְהִיָּה לוֹ אֶף
טוֹב וְחֶסֶד, נַחַת הַרְחֵבֶת הַדַּעַת וּפְרִנָּסָה טוֹבָה.
כְּשֶׁדֹּאִיתִיק בְּנֵי יְקִירִי, חַתָּן שֶׁאֲבָד אֶת הוֹרָיו
הַיְקָרִים וְאִין מִי שִׁיבָכָה עֲבוּרוֹ,
אִמְרָתִי אֶהְיָ אֲנִי בְּמִקּוֹם הוֹרִיק, אֲבָכָה
אֲנִי בְּעֲבוּרֶךְ שִׁיְהִיָּה לָךְ כָּל טוֹב כָּל יְמֵי
חַיֶּיךָ, זוֹ הִיָּתָה פֶּשֶׁר בְּכִיתִי, עַד שֶׁלֹּא
יָכַלְתִּי לַעֲצֹר בְּעַד רוּחִי". (בְּדִידִי הוּא עוֹבְדָא)

חנה לז' פוקסברג

התגברות על היצר הרע

והנחש היה ערום מכל חית השדה (ג, א)

ב"אור החיים" הקדוש (ג, ד): "ואם תאמר למה יברא ה' בריה רעה כזו לתקלה? דע, כי לפי ההתעצמות הנצרכת לאדם לנצחון כן יטול שכרו, כמאמרם ז"ל 'לפום צערא אגרא' (אבות פ"ה מכ"ג). והי' רבנו ה"חפץ חיים" אומר: "שמעתי טוענים, שבתקופתנו קשים הנסיונות וקשה לשמור תורה ומצוות. אם כדבריהם, הרי זה אושרנו! נלמד מהפועלים הנוטלים על עצמם עבודות קשות יותר, כדי להשיג את שכרם הגבוה יותר"....

והמשיל ע"כ במשל: שעון המטוטלת, האורלוגין, פועל משום שהמשקולת מכבידה ומושכת מטה, ובכח הכבדתה מפעילה היא את גלגלי השיניים המסובבים את המחוגים. משקולות אלו חלולות ומלאות חול, ההופכן לכבדות במשקל הנכון. והנה, אם ייווצר בהן חור והחול יינגר החוצה ותקל מעל המשקולת, בה במידה יקטן כוחה לסובב את גלגלי השעון במהירות הרצויה והמחוגים יאטו מהלכם, השעון יתחיל לפגר טיפין טיפין עד שהמשקולת תתרוקן והשעון ייעצר.

והנמשל: החול הוא היצר הרע. וככל שמכביד הוא עלינו כך יגדל שכרנו כשנתגבר עליו. ועל כן אמרו רז"ל (נדה סא, ע"ב) שמצוות בטלות לעתיד לבוא. אין הכוונה שיתבטלו, שהרי מיסודות אמונתנו שזאת התורה לא תהא מוחלפת. אלא שמלחמת היצר תשבות לעתיד לבוא, כמו שאמרו רז"ל (סוכה נב ע"א) שישחוט הקב"ה ליצר הרע. ועל כן יהיה קל לעשותן כבטבע (רמב"ן דברים ל, ו), ויהיו אלו "ימים אשר תאמר אין לי בהם חפץ" (קהלת יב, א) אלו ימות המשיח שאין בהם זכות וחובה (שבת קנ"א ע"ב).
(עפ"י "שיחות החפץ חיים" ח"ב)

קראו שוב

חז"ל שואלים אודות הרגעים שהנחש
הסית את חוה: והיכן היה האדם? והם
משיבים: ישן היה. ואת רגעים אלו ניצל
הנחש להסית את האשה.

מִרְן הַגִּרִי"ח זִנְנֶפֶלד זְצוֹק"ל פִּסַּע
בִּשְׁבִּילי 'בְּתִי מַחֲסֶה'. לִפְתַּע פִּנָּה לִבֵּן
לִוִּיָּתוֹ וּבְלִי לְהִזְכִּיר אִיזָה שֶׁהוּא חֲז"ל פִּסּוֹק
אוּ מִדְּרַשׁ אֵלָא אִמֵּר בְּאוֹפֶן כִּלְלִי:

שְׁנֵי הַסּוּגִיּוֹת שֶׁבְּתַחֲלִילַת הַתּוֹרָה בְּפִרְשַׁת
בְּרֵאשִׁית הָאֲכִילָה מֵעֵץ הָדָעַת וְהָרִיגַת הַבַּל
עַל יְדֵי אַחִיו קִין, פִּרְשִׁיּוֹת שֶׁהִטְבִּיעוּ אֶת
חֻתָּמָם עַל הָאֲנוּשׁוֹת כּוֹלָה לְדוֹרוֹת עוֹלָם,
מִלְמַדִּים אוֹתָנָם בְּדֶרֶךְ הַקְּשָׁה שְׁנֵי יִסּוּדוֹת
שֶׁהֵם אֶחָד:

כִּי חֻבָּה עַל הָאִישׁ לִפְקוֹחַ עֵין עַל מַעֲשֵׂי
אֲשֶׁתּוֹ וְעַם מִי יֵשׁ לֵה שִׁיחַ וְשִׁיג, וְחֻבָּה יִתְרָה
עַל הָאֵב לְשִׁמּוֹר עַל קֶשֶׁרֵי עֵין תְּמִידִי עַל
יִלְדֵיו בְּבֵית וּבִשְׂדֵה, וְכָל קְלוֹת דַּעַת בְּעִנְיָנִים
חֲשׂוֹכִים אֵלּוֹ טוֹמֶנֶת בְּחֻבָּה סַכְנוֹת גּוֹרֵלוֹת.
לִפְקוֹחַ עֵין!.

(עַל פִּי הַסֵּפֶר "חֲכֻמַּת חַיִּים").

מוֹסָף שַׁבַּת קוֹדֶשׁ - תִּשְׁעָא 08 - נח / יִתְד נֶאֱמַן / עֶמֶד 6
הַדָּפָס מִאֲוֶר הַחֲרָדִית

היכל

כך מספר על עצמו רבי בן ציון אלפס זצ"ל - ראשון הסופרים האידישאים: בתקופת חיי היו לי 230 יום רצופים, שהייתי שרוי בהם בטובה מרובה יתר מבכל ימי חיי. בימים טובים אלה היה לי מורה גדול שלמד איתי תורה הרבה בחינם, וגדלתי והוספתי חכמה על כל בני עירי, וביתי היה מואר באור שכעת הימים ומוזנותי היו מצויים לי כמו לאוכלי המן והיו לי כצפיחית ברכש שנבלעו באברי. ודירתי הייתה חמה וטובה, ולא סבלתי קור בחורף וחום בקיץ, והתענגתי בחדשות שהייתי יודע יום יום מכל המדינות וקצווי ארץ.

אבל לא לעולם חוסן, כי בעל דירתי נהג ברמה, ובשביל שלא שילמתי לו שכר דירה, וגם לא החזקתי לו תורה רבה על החזיקו אותי בדירתו חינם, רגז עלי ואמר לי תחילה בדרך כבוד: בטובך צא מכאן! וכאשר לא שמתי לב לדבריו, דחפני פתאום והשליכני החוצה באמצע הלילה ערום ויחף ("נאקעט און באדוועס") ושמלותיי ומנעלי נשאר שם בשביל שכר דירה, ולא הועילו לי בכיותיי וצעקותיי, כי אין רחמים בדין.

ומה שציערני ביותר הוא: שכל העומדים סביבותיי מלבר שלא לקחו חלק ולא השתתפו בצערי, אלא שגם שמחו ושחקו עלי, ומרוב צערי שכחתי כל מה שלמדו איתי ונעשיתי "עם הארץ" גמור, ולולא רחמי שמים שהזמין לי אנשים טובי לב שרחמו עלי והרחיצוני והלבישוני ונתנו לי כוס חמין והזמינו לי מזונות לזמן הרבה, מי יודע מה עלתה לי! - -

למעשה:

רק בשולי "הסיפור האישי" הוא מציין את הגמרא במסכת נדה (דף ל:) שמתארת את תקופת שהותו של העובר במעי אימו...

קראש

"ואנשים אמרו כי שמעו עקרו אשתי וגמלו מן העץ אשר צויתן לאמור לא
גמול אחת אינורה האשמה העקרון העצבון האשמה כל ימי חייך. וקל
ועודו גמולו אף ואכלו את עשב השדה" (ג, יז-יח).
קשה, א. היכן כאן האמה כנסת אמה?
ב. רש"י (ועל א, יא) אמר "על פרי, שהיא שם העץ בעצם הפרי,
והיא לא עמדה בן אלו "ומלכו האל וא"ל עושה פרי, לענין
בשעתו אדם על עונו, נקמה גם היא על עונו, ונחלה".
אבלמה מה הקשר, וכי מפורסם דוקא בשעתו האדם נחלה האמה?
מכאן למדנו דשם "מפרש אמה", שם הינה האמה מורכבת מציווי ה'
עצם העצם הפרי, אזי היה יכול האדם לאכול מן העץ ולא מן הפרי
לא היה צורך על ציווי ה', נחלה שמה האדם היה קבלו חטא האמה,
אז, אפשר לומר, שהיה שהאמה לא קיימה רצון ה' ולכן ירד היבול מעל
בשם הפרי לעל שם (ויקח הפרי יש לו שם), לכן כשהאדם גם הוא לא קיים
רצון ה', ירד היבול גם פירוט לא גמולו או האמה אלא קרבים...
נחלה מהעונות היו מידה כנסת אמה, ואמון ג' הסירה שפס יתו צר
עונש האמה, כי כשם שהוא לא עשה רצון ה', והאמה לא עשה
רצון ה', מזהו האמה עשה רצון ה' (שהאמה קרבים) ולא עשה
את רצון האדם (שהאמה כיוון נכונה).

פסוק

כאשר הגאון מטשעבין הפליג
באוניה (בדרכו לארץ ישראל) מיאן
לאכול מפת עכו"ם. הוא חשב לעצמו
איך יוכל לבקש מהטבח, ושבקשתו
תתקבל ברצון, כי רצונו להדליק את
האש בתנורים.

מה עשה? ניגש לגוי הטבח
הראשי ואמר/סיפר לו: בתורתנו
מסופר כי אדם הראשון חטא ולכך
התקלל מפי הקב"ה "בזיעת אפיך
תאכל לחם" היינו - שיאכל את לחמו
בטורח ובקושי. שמע נא אדוני, כאן
בספינה יש לי בעיה שלא מתקיימת
בי הקללה, כי אתם טורחים הכל
למעננו, ואינני טורח מאומה בענייני
האוכל, לכן אני מבקש את הסכמתך
שאעשה איזו פעולה באוכל, כגון
להדליק את התנור בבוקר - לפחות
משהו קטן כזה - ואשמח בכך מאד.
הגוי התרשם מהבקשה, ובכל
בוקר בא במיוחד להזמין בשעת
הדלקת התנור (עפ"י הספר שר
התורה).

ויהי הבל רועה צאן וקין היה עובד אדמה (ד, ב).
 מרן הס"ק מרוז'ין זי"ע אמר: ויהי לשון צער, הבל, מצטער
 היה מהסיבה שהוא צריך לרעות צאן לפרנסתו, אע"פ שהיא
 אומנות נקייה וקלה, שהרי יעקב אבינו היה רועה צאן, עכ"ז
 היה מצטער, כי יותר טוב היה לו אם היה יכול לעסוק רק
 בתורה ותפילה. אכן קין היה עובד אדמה, היה לשון שמחה,
 שמח היה קין לעבוד עבודת אדמה מלעבוד עבודת הקודש.
 הוסיף על זה כ"ק מרן אדמו"ר [מבוהוש] זצוק"ל, כיון
 שהבל עבד בעבודתו רק מתוך אונס, בגלל שנפשו חשקה
 בעבודת הקודש, לכן "וישע ד' אל הבל ואל מנחתו", ואילו
 אל קין שעבד עבודתו בשמחה, כיון שעז"ז יכול היה להיפטר
 מעבודת הקודש, לא שעה.

"באר יצחק" קובץ א עמ' ד

המבשר תורני - 0200 (בראשית) / המוסף התורני של עתון המבשר / עמוד 3
 הודפס מאוצר החכמה

שלמה לוינסטיין <sl4130035@gmail.com>

ד - ד - ד
message 1

bzs <bzs@ar.co.il>

7 באוקטובר 2025 בשעה 0:49

To: הרב לוינסטיין שליטא <sl4130035@gmail.com>

ויחר לקין מאוד ויפול על פניו (ד, ד). אחיו הצליח יותר כבר נפל פניו, אבל הטענה היא כשאתה רואה משהו אצל הזולת זה לעזור לך ולא הפוך, מובא בגליון איש לרעהו: אספר לכם את מה שבדידי הוי עובדה - כך פותח שולח הסיפור שיחי' (שמו שמור במערכת).
בחג הסוכות (תשפ"ב), בניתי סוכה בחצר הבנין. לאחר חג רציתי להשאיר את הסוכה עומדת, כדי שתשמש עבורנו בינתיים מעין מחסן (הצפיפות. אתם יודעים). אמנם, הסוכה הסתירה חלון של שכן... כמובן מאליו שהשכן צדק לחלוטין כאשר ביקש לפרק את הסוכה! במצוקתי כי רבה ניגשתי אל השכן ואמרתי לו: 'אתה צודק במאת האחוזים.
במאת האחוזים! עלי לפרק את הסוכה, אך יחד עם זאת תרשה לי בבקשה להסביר לך את התועלת העצומה שיש לי מנוכחות הסוכה. אם גם לאחר מכן תבקש שאפרק אותה, כמובן שאעשה זאת באופן מידי'.
השכן הקשיב למה שאמרתי ו... החליט לוותר.
חשבתם שכבר שמעתם מה זה "שכן טוב"? עדיין לא התחלתם לשמוע.
יום אחד הוא ניגש אלי ואומר שברצונו לתת לי 1,000 ש"ח נדהמתי מהרעיון ורציתי להבין מה מסתתר מאחוריו...
לא ארכו הימים והסוד התגלה: השכן הזה החליט לוותר מכל-הלב על ענין הסוכה - אבל מידי פעם התעוררה בליבו, בכל-זאת, תרעומת... כיון שכן קיבל על-עצמו שבלי נדר הוא יעניק לי 1,000 ש"ח וכל זאת למה?
ידוע יסודם של בעלי-המוסר שכל שאתה מעניק יותר, כך אתה גם אוהב יותר. חשב לעצמו השכן: 'אם אעניק לבעל הסוכה סכום כסף משמעותי, ממילא גם התרעומת תישכח מליבי', איפה מוצאים אנשים כאלה??? מי כעמך ישראל.
ישנו עוד סיפור: ישבו להם מספר כפריים יחדיו. וכאשר כפריים יושבים יחדיו מקומו של "המשקה" כמובן לא נפקד...
לא שהם השתכרו, מה פתאום! רק התבשמו מעט. לקראת הכוסית השלישית, כאשר אדי האלכוהול של השניים הקודמים החלו להתפשט במוח, פנה כפרי ושאל את חברו: "האם אתה אוהב אותי?" "בוודאי שאני אוהב אותך!" השיב החבר בכנות ומתוך שכנוע פנימי עמוק.
"האם אתה יודע מה חסר לי?" "הוסיף הראשון ושאל. והשני משיב בתימהון: "מאיפה אני יכול לדעת מה חסר לך?"
"אז אם אתה לא יודע מה חסר לי" - סיכם הראשון את הנושא - "איך אתה טוען שאתה אוהב אותי?"
לאותה שיחת רעים האזין במקרה הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע. מתוך שיחתם - אמר רבי משה לייב - למדתי את מידת אהבת ישראל בבחינתה האמיתית: לדעת ולהרגיש מה חסר לחבירו.
חידה ידועה שואלת: האם דייג אוהב דגים? התשובה היא כמובן חיובית, אלא שאז צצה לה השאלה הבאה: אם הוא אוהב אותם אז למה הוא עוקר אותם ממקום חיותם, הורג אותם ואוכל אותם?
התשובה הפשוטה היא שהוא לא אוהב דגים - הוא אוהב את עצמו. ו"עצמו" אוהב לאכול דגים... כלומר, מכיוון שבכוחו של הדג למלא אצלו חסרון מסוים - אם של רעב, ואם של צורך בפרנסה - לפיכך הוא "אוהב" את הדג.
באותה מידה יכול אדם לדמיין שהוא אוהב את חבירו - בו בזמן שהוא בסך הכל אוהב את עצמו. בדיוק כמו הדג גם החבר ממלא לו חסרון מסוים.
כיצור חברתי נזקק האדם לחברה, והחבר הוא זה שמספק לו צורך הכרחי זה. לפיכך הוא אוהב את חבירו, אך ככלות הכל זהו מילוי של צורך עצמי.
מתי נבחן האדם אם אהבת ישראל שלו אמיתית? כאשר מטרת החברות להשלים את חסרון הזולת ולא את חסרון עצמו. הוא אשר למד רבי משה לייב מאותו משפט כפרי קצר וחכם: "אם אתה לא יודע מה חסר לי איך אתה טוען שאתה אוהב אותי?"

הלוא אם תטיב שאת (ד, ז). מובא באמרי אמת לכל עובד ה' יש עבודה זו - להעלות המחשבות זרות. וזה 'אם תטיב שאת', היינו אם תזכה לתפלה אחת ראויה, תוכל על ידי זה להעלות כל התפלות.

שניהם נפטרו לפני שהגיעו למבוקשתם.

פלאו?

"במלחמת הייצור הכתוב מדבר" ... עצה
להתמודדות במלחמת הייצור: פלוני תלמיד
חכם התלווה לראש הישיבה הגאון הגדול
ראי"ל שטינמן שליט"א וביקש חיזוק, כדי
להניח את ידיו ממריבה שנקלע אליה שלא
ברצונו.

הביט עליו ראש הישיבה שליט"א: וכי
אנו זקוקים לחיזוק? הנה קין והבל דנו
אודות חלוקת העולם כפי שמבואר במדרש
רבה כ"ב ז' "אחד נטל קרקעות והשני נטל
מטלטלים" על מה נסובה המריבה? על
ירושת העולם, בשעה שאביהם עוד היה חי.
ומה היה באמת בסופו של דבר?, האם
אתה יודע מה היה הסוף?
שניהם הסתלקו עוד בחיי אביהם, ולא
ירשוהו...

והנה. - המשיך ראש הישיבה - למאן
דאמר אחד במדרש מריבתם הייתה -
בתחומו של מי יבנה בית המקדש לעבוד
בו את השי"ת. מכל זאת למדנו עוד, כמה
גרועה מחלוקת שגם מתוך מריבות רוחניות
על מקום המקדש יכולים להגיע עד רציחה
ממש, רחמנא ליצלן.

מפרק המפקיד לפרשת בראשית

קראו

יהודי נכנס לראש הישיבה הגאון הגדול
ראי"ל שטינמן שליט"א ושאלתו בפיו: לא
הבנתי את המשא ומתן, כביכול, שהרצה קין
לפני הקב"ה: "ויאמר ד' אל קין אי הכל
אחיך ויאמר לא ידעתי השומר אחי אנכי",
מה ענין שומר לכאן, וכי אם היה שומר על
אחיו היה עליו לדעת היכן הוא חבוי?!

ראש הישיבה שליט"א השיב בחיוך: הנה
לך הלכה בהלכות שומרים שהיא גמרא
מפורשת, פעמיים, בפרק המפקיד (בדף ל"ה

מוסף שבת קודש - תשנ"א 06 - נח / יתד נאמן / עמוד 6
הודפס מאתר החרדים

ובדף מ"ב) "ההוא גברא דאפקיד כיפי גבה
חבריה אמר ליה הב לי כיפי אמר ליה לא
ידענא היכא אותבינהו, אתא לקמיה דרב
נחמן אמר ליה כל לא ידענא פשיעותא היא
זיל שלים".

וכדברי ה"אילת השחר" כתב בספר
"טעמא דקרא וזה לשונו:

משמע שאם קין היה שומר לא היתה לו
טענה לא ידעתי, ומכאן ראייה למה שאמר
בבא מציעא דף ל"ה א' כל לא ידענא
פשיעותא היא"

מוסף שבת קודש - תשנ"א 06 - נח / יתד נאמן / עמוד 6
הודפס מאתר החרדים

שלמה לוינסטיין <sl4130035@gmail.com>

ד- יג

message 1

<bzs@ar.co.il> bzs

7 באוקטובר 2025 בשעה 0:48

To: הרב לוינסטיין שליטא <sl4130035@gmail.com>

ויאמר קין אל ד' גדול עוני מנשוא... והייתי נע ונד בארץ והיה כל מוצאי יהרגוני.... וישם ד' לקין אות לבלתי הכות אותו כל מוצאו (ד, יג – טו). התורה אינה עוסקת באנשים קטנים' קבע גאון המוסר ר' אליהו לופיאן זצ"ל. בתורה מסופר אודות צדיקים גדולים ורשעים גדולים, אך בטח שלא אודות אנשים בינוניים, מעוטי השגה ורדודים. הדבר נכון בכל הדורות בהם עוסקת התורה, ועל אחת כמה וכמה בדור הראשון ממש לבריאה - הדור בו אך בקושי החלה ירידת הדורות.

משכך, עולה התמיהה מאליה - הלא זה עתה התבשר קין, בעצם העובדה כי קרבנו נדחה, כי יש לו מה לתקן ובמה לשפר מעשיו.

אם כן, מה לו ולהיחפז להתגונן מפני הורגיו ולבקש מאת ה' הגנה גשמית זו?

זאת ניתן להבין בהקדם מעשה המסופר על מרן ה'חזון איש' זצ"ל.

נכנס אברך בן עלייה לגדול הדור, ותיכף בהיכנסו השפיל ה'חזון איש' מבטו ונכח לראות כי נעליו של הלה קרועות ובלויות.

כשתהה באוזני האברך על כך, השיב הלה כי מצבו הכלכלי אינו מאפשר לו לתקן את נעליו, שלא לדבר על רכישת זוג חדש.

יעם אבא שבשמים כבר שוחחת על כך? בירר ה'חזון איש'.

יאני בוש להעלות זאת על דל שפתיי' השיב האברך, 'הלא התפילה נעלית לאין שיעור מצרכי החומריים והנחותים הללו'.

נתן בו מרן את עיניו והגיב בחריפות: 'אין זו יראת הקדושה, כי אם יראת הבושה. אם היית זוכה, היית מבין שיש לך אבא גדול אשר כל מחסורך עליו, ולא היית מתבייש לפנות אליו ולבקש כל מה שרק תצטרך. כנראה שלא זכית'.

לאור זאת ניתן להבין, כי דווקא קין היה במדרגה נעלה זו, הוא ידע כי הקב"ה הינו אביו לכל דבר וענין, ואם מה שמציק לו כרגע זו העובדה שהוא יירדף על צווארו ולא תהא לו מנוחה - עליו לפנות לאבא שבשמים ולבקש הגנה.

האיש הזה שכולם מקנאים בו שאין דבר בעולם שאינו יכול להשיג, יש לו הכל, בנים אחד אחד, בריא ולעולם לא חולה, נקרא יום אחד בדחיפות לרופא שעורך לו בדיקות מקיפות עקב כאב קל שחש, והרופא מודיע לו בצער שהוא לא ישרוד את החודש, שיום מותו קרב ובא.

לאחר כמה שעות, לא פחות ולא יותר מתדפק על דלתו איש ביטחון ומודיע לו בצער שבנו נהרג בתאונת דרכים. האיש בהלם, הוא איבד את בנו יקירו, ומבין שבקרוב יפגוש אותו בעולם שכולו טוב.

לאחר מספר דקות, איש משטרה על דלתו, מודיע לו בצער, שלאחר חקירות ודרישות, נודע כי הנהג שדרס את בנו, הוא לא פחות ולא יותר מאשר בנו השני, אחיו הגדול יותר.

רעדה אחזתהו הפעם, הוא כבר לא יכול למחות את הדמעות ופורץ בבכי, וצועק "דיייוויייוויי" ויורד לשדה לשאוף אויר צח.

ביציאתו מביתו, מכתב בדואר הוא השליח הבא, בכתב שאינו משתמע לשתי פנים, מופיע ברורות שעליו לפנות את דירתו וכל רכושו, עקב חוב גדול שיש לו, אוויייוויי, כמה שהוא גונח. וכך יוצא הוא מביתו לשעבר, אב שכול, ללא רכוש, כאשר ברור לו כיצד תכנית סוף חיי קורמת עור וגידים. נעצור לרגע את הדמעות, כולנו מכירים את האיש הזה, "אדם הראשון" קראו לו, אחרי שאכל מעץ הדעת הודיע לו הקב"ה שהוא הולך למות, לאח"מ נהרג לו בן – הבל. ומי הרג את הבל – קין אחיו. בנוסף הקב"ה זרק אותו מגן עדן.

ומה עשה האיש הזה אחרי רצף האירועים שקרו לו ביום אחד? אומר המדרש על הפסוק 'ויצא קין מלפני ה' (בראשית כ"ב, י"ג) מיד עמד אדם הראשון ואמר: "מזמור שיר ליום השבת, טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליו, להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות" (תהילים צ"ב).

(א נקודה'לע - ספינקא)

אמונתו רצף יציב

<sl4130035@gmail.com> שלמה לוינשטיין

וידע אדם עוד, את אשתו (ד, כה).

message 1

<bzs@ar.co.il> bzs

7 באוקטובר 2025 בשעה 0:48

To: הרב לוינשטיין שליטא <sl4130035@gmail.com>

יש שפירשו שדייקא כתוב זאת בתורה כי על האדם צריך לדעת שלא מתחתנים פעם אחד וזה נמשך אלא כל הנושא של בית הוא שלום בית שצריכים כל הזמן לחדש ולהתחדש וזהו וידע אדם עוד....

את הסיפור המיוחד שלפנינו, סיפר נכדו של הגאון המפורסם רבי מאיר קלירס זצ"ל רבה של טבריה להמקובל הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א. מידי שנה בשנה ביום היארצייט של רבי מאיר קלירס, היה מגיע לעליה לציון יהודי זקן אחד, שהטריח את עצמו מירושלים, בנסיעה קשה של הימים ההם אל קבר הצדיק שבבית הקברות העתיק בטבריה של מעלה.

באחד השנים ניגש אליו אותו נכד הנ"ל ושאלו לסיבת טרחתו המרובה מידי שנה, כאשר אין הוא מבני המשפחה וגם לא מתושביה של טבריה. בוודאי ישנה סיבה מיוחדת לבואו של זקן זה, נישח הנכד. כנראה מסתתרת כאן עילה מעניינת, שתשפוך אור נוסף על גדלותו של הסבא. ולכן ההין לברר אצל הזקן ולחקור סיבת עלייתו, כדי ללמד דעת לדורות הבאים.

הזקן נענה ברצון לפנייתו של הנכד ופתח בסיפורו: לפני שנים בהיותי אברך צעיר, נפגע השלום בית אצלנו, מריבה קשה פרצה לא עלינו ביני לבין אשתי, שהתגברה והתעצמה כל העת. וכשטבעה של מחלוקת, הכעס והמרירות לחלו פנימה יותר ויותר ורק יצרו עוד ועוד מריבות, כאותה פקעת המסתבכת בינה לבין עצמה, באין דרך מוצא. הדברים החמירו והלכו, עד שיום אחד לא יכולתי יותר לסבול הייסורים והמריבה והחלטתי שעלי לקחת מעט הפוגה. קמתי איפוא, ארזתי את מזוודתי והפלגתי אל טבריה הרחוקה, גם בשביל צורך מנוחת הנפש והחלפת הכוחות. אבל בעיקר כדי להתבונן ביני לבין עצמי בכל הסיפור הזה, לאיזה כיוון עלי לפנות... האם בכלל ניתן להשכין שלום בית ביני לבין אשתי, או שמא חלילה אפסה כל תקווה ועלינו לחשוב על דרך הפירוד.

הגעתי לעיר טבריה, שכרתי דירה קטנה לתקופה קצרה, פרקתי את מזוודתי וסידרתי את חפצי האישיים. הדירה היתה יפה ונחמדה וגם שקטה ושלווה. מחלונות הבית נשקפה הכנרת פרוסה כנינור, עם מימיה השקטים והמרגיעים. שבסגולתם ליישב דעתי של אדם ולהביאו למנוחת הנפש – שמאוד הייתי זקוק לה באותה עת. לאחר שהיה הכל מסודר כראוי וכיאות, יצאתי לתפילת "מנחה-מערב" בבית הכנסת המרכזי של העיר.

לאחר התפילה ברכני רב העיר הרב קלירס זצ"ל בברכת "שלום עליכם" לבבית, כדרכו בתור הרב הראשי לקרב את האורחים המגיעים אל העיר ולדרוש בשלומם ובטובתם וסיבת הגעתם אל העיר וכו'. פעמים רבות היה מצליח בדרכי שיחות נועם אלו לסייע להם במטרת בואם בכל מיני דרכים ואופנים שהיו ברשותו. גם במקרה שלי – ממשיך הזקן בסיפורו, פתח עימי הרב בשיחה נעימה, וכששמע שמדובר באורח מירושלים עיר הקודש, שמח מאוד. "והיכן כבודו מתאכסן פה בטבריה?" שאל הרב. סיפרתי לו על הדירה הצנועה והנחמדה שהשגתי במחיר לא יקר, שמתאימה מאוד לתקופת מנוחה קצרה. על הבעיות הרבות שלי ועל שלום הבית המעורער, כמובן לא סיפרתי לו.

גם הרב הפיקח מצידו לא חיטט יותר מידי, לשאול על הסיבות שאילצו אותי לקום ולעזוב את ירושלים ולהרחיק עד טבריה.

הספיקה לו עצם העובדה, שיש לנו כאן אורח יקר מירושלים קרתא דשופריא, ועל כך גדלה שמחתו. לאחר אתנחתא קלה, פונה אלי הרב: "בעצם, מדוע לא תבוא ללון אצלי בביתי, הרי שכירת דירת הנופש שמצאת עולה לך מחיר לא מבוטל. ומדוע לא אוכה אני וביתי במצווה כה חשובה של הכנסת אורחים? אצלנו", אמר הרב בחיוך כובש, "תוכל ליהנות ממנוחה נעימה ושקטה, לא פחות מאותה דירת חמד שמצאת! גם השקט והרחבת הדעת עם אותו נוף פסטורלי של טבריה העתיקה, ישתקפו בפניך, ואולי גם נוכל ללמוד קצת יחדיו, וכך תוכל להעביר כאן את החופש שלך בטוב ובנעימים וללא הוצאה כספית מיותרת".

האמת, מספר האיש, מתחילה לא נראתה לי הצעתו של הרב, רציתי קצת פרטיות ושקט, אחר התקופה הקשה והסוערת שעברה עלי חפצתי להיות יותר עם עצמי ודחיתי את ההצעה בנימוס.

תירצתי את עצמי בכך, שאין זה נעים לי להטריח את הרב והרבנית החשובים, שהרי אין מדובר בלינת לילה יחיד, כי אם לתקופה של שבוע ויותר, אך משום מה הרב לא אבה כל כך לוותר על המצווה הגדולה שנפלה בחלקו וניסה בכל מיני דרכים לשכנע אותי להתארח בביתם. "אין זו טרחה עבורנו כלל וכלל" הפציר בי הרב.

"אדרבה, הרבנית תהנה ותשמח מאוד! אנו אוהבים לארח אורחים בביתנו, שכן האורחים מביאים איתם את השמחה ואת האור" ביקש הרב. הרב לא הירפה ממני וביקש לכל הפחות לנסות כמה ימים בביתם, ואם בכל זאת ארצה אחר כך פרטיות לעצמי, אוכל תמיד לעבור לאותה דירת נופש.

לא היתה בפני שום ברירה, שכן אין זה נאה כך לדחות ולסרב לבקשה חוזרת ונשנית של רב גדול בישראל. ביטלתי איפוא את שכירות הדירה, שוב ארזתי את המטלטלים, והפעם לא לנסיעה ארוכה בת שעות, כי אם להליכה קצרה באוויר הצח והנעים של טבריה. משהגעתי לבית הרב, קיבלו אותי הרב והרבנית בסבר פנים יפות ובשמחה. הם הציעו בפני חדר צדדי בביתם לסדר בו את חפצי, ולאחר שסעדתי את לבי בארוחה נעימה, פרשתי לחדרי ללינת הלילה. האירוח בבית הרב והרבנית נעם לי מאוד וישנתי שנת ישרים שקטה ושלווה, זה היה נחוצי מאוד לי ולעצמותי, לאחר תקופה ארוכה של סבל ומריבה וחוסר שקט נפשי.

למחרת בבוקר עם שחר, התעוררתי בכוחות רעננים ומחודשים לטבילת מקווה בימה של טבריה ולתפילת שחרית. בטרם יציאתי את הבית, רואה אני את הרב טורח בכמה טרחות בביתו. מתחילה הכין עבור הרבנית נטלא עם מים וקערה לנטילת ידיים, לאחר מכן הוציא את המים ושפכם. ושוב רץ אל המטבח והעמיד קומקום להרתים מים, ומשנשמעה שריקת הרתחה, שפך את המים על גרגירי הקפה, שהיו מכינים בהם בעבר כוס קפה חם ומהביל, בטעם וארומה נפלאה! כך מניח הרב את כוס הקפה המהביל על גבי מגש נאה, כשהוא מצמיד על ידה צלחת קטנה עם עוגיות טעימות, וכך נכנס עם ה'שי' הנאה והמלבב הזה אל חדרה של הרבנית והגיש לפניה את התקרובת, כדי שתתחיל את יומה בכוס קפה ראשון המחמם את הגוף וגם את הלב...

אני בעומדי מן הצד, ממשיך האיש בסיפורו המרתק, הבנתי שכנראה הרבנית לא חשה בטוב ונחלשה מעט, ולכן מטריח את עצמו הרב הצדיק לשרת אותה, בשירות כה אדיב ומסור, לכן הודעתי לרב בטרם יציאתי לבית הכנסת, שהנה מיד לאחר התפילה בעזרת השם אבוא לפנות את חפצי ואחזור אל דירת הנופש ששכרתי אמש. "אינני רוצה להטריח את הרבנית החולה חלילה" טענתי. הרב התפלא מאוד וגם נפגע קצת. "הרי הרבנית אינה חולה כלל וכלל? היא בריאה ושלמה ברוך השם כאחד האדם. שמא לא נהנית אצלנו בבית? אולי היה חסר משהו, או אולי היה לך קר מדי בלילה? מדוע עוזב אתה אותנו כל כך מהר?" תהה הרב.

8:59, 8.10.2025

אמרתי לרב, שהיות ורואה אני שהוא צריך כל כך לטרוח ולשרת את אשתו הרבנית, הבנתי שלבטח היא אינה חשה בטוב ואינני רוצה להקשות עליה יותר. "מה פתאום" עונה הרב, "אשתי שתחיה איננה חולה ואין לה שום מחלה חלילה וחלילה, אלא שראיתי בכתבי האריז"ל ש"צריך האדם לקבל על עצמו מצוות "ואהבת לרעך כמוך" לפני התפילה, כי על ידי זה תעלה תפילתו כלולה מכל תפילות ישראל ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי". "לכן חשבתי לעצמי", הסביר הרב, "למה לי לחפש אחר חבר בחוצות העיר או בבית הכנסת, כדי לקיים בו מצוות ואהבת לרעך כמוך. הנה יש לי כאן מן המוכן בתוך הבית אפשרות קרובה, נינוחה ונגישה לקיים מצווה מופלאה זו, שהרי כבר ייסד מורנו הרב חיים ויטאל זצוק"ל בספר הליקוטים (פרשת עקב פ"ח), שכל עיקר כוונת מצוות הנישואין אינה באה כי אם בכדי לקיים בה מצווה זו של ואהבת לרעך כמוך, כשיאהוב אותה כגופו. כמובן, סיים האיש את סיפורו, שלאחר שיעור מוסר חי ומאלף שכזה, השתנתה כל תפיסתי ביחס לנישואין, כשהתבוננתי באורחות חייהם של חכמי התורה, שדרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.

למדתי היטב דרכי חיים ושלום, כיצד צריך האדם לכבד את אשתו ולאהוב אותה, מיד קיצרתי את חופשתי, קמתי ונסעתי לביתי. ומאז התהפכה כל צורת התייחסותי לאשתי, התחלתי לכבד אותה ולדרוש בשלומה ובטובתה, ובמקום להתקיף בכל מקום על המגרעת, או להתגונן מחיצי ביקורת הרסנית, העליתי על נס את הצדדים החיוביים והשתדלתי להשרות תמיד אווירה נעימה ופייסנית בשמחה ובאהבה. וכמובן כמים פנים אל פנים, אף היא החזירה לי באותה מטבע, וחזר השלום לשכון בבתינו. ומאז ועד היום מכיר אני טובה לרב הגדול, שבזכותו חזר השלום לבתינו, אורחות חייו ומידותיו הנאצלות הם אור חיינו תמיד. ולכן מגיע אני בכל שנה אל קברו, כדי להידבק בדרכיו ובמעשיו, סיים הזקן את סיפורו המופלא...

קשישים על הספסל העתיק
בחצר. רוח קרירה נשבה וגרמה לאחדים
להתעטש תכופות, אולם איש מהם לא מיהר
לעזוב את החצר ולהיכנס אל האולם החם
והנעים. עסוקים היו במריבה קולנית.

'ארבעים!' צועק הראשון.

'ארבעים' ושתיים! מתנגד השני.

'שלושים' ותשע בדיוק. צמד עניים
שכמותכם! קורא השלישי.

כך התווכחו הזקנים בקולניות, שלא היתה
מביישת קבוצת ילדי בית ספר בגיל
העשרה. לא, הם לא דיברו על מניות, הם גם
לא דנו במספר חברי הקואליציה. נושא הדיון
אף פעם לא היה בעל חשיבות היסטורית כל
שהיא. את שלות רוחם באותה שעת בין
הערבים הסעירה מספרם המדויק של ציפורי
הדרור שחלפו מעל חצר בית האבות.

לפתע השתררה דממה. הכל סובבו את
ראשיהם אל אחד הקשישים שזה
עתה יצא אל החצר, וידיעה חשובה בפיו:
'שמעתם, ידידנו הוותיק משה, הדפיס את
ספר זכרונותיו הכולל את כל קורות חייו.
אומרים שהמהדורה הראשונה נחטפה כולה,
והוא עומד להוציא מהדורה שנייה.'

'אכן, בר מזל הוא משה, המהמו הזקנים
וחזרו למריבתם הקולנית.

בצד נותר חיים, קומתו כפופה ושנים רבות לו
מאחוריו. יושב הוא מהורהר, מקנא
במשה שהנציח את קורות חייו לדורות. 'אולי
אעשה כן גם אני? אעלה את קורות חיי על דף,
מי יודע אולי ימצא מישהו שיתעניין בהם.'

ממחשבה למעשה. התרומם מכסאו, לקח
את ההליכון שהמתין לו בצד
ועלה אט אט לחדרו. הוא התיישב אל
השולחן, העלה את האור במנורת השולחן,
נטל גליון נייר חלק ורשם עליו באותיות
גדולות: 'אלה קורות חיי. נעץ את עטו בשורה
הבאה וביקש להתחיל בכתיבת קורות חייו.

על מה אכתוב? חשב. 'את ימי ינקותי,
כשהייתי תינוק בעריסה, אינני זוכר.'

כנאמר
כך ספרי תולדות אדם

ה - א

'האם' אכתוב על שחר ילדותי, כיצד שיחקתי
בבוץ וברפש, ואמי היכתה אותי על
כך? הן הדור הצעיר לא יבין על מה אני מדבר!

אולי אכתוב על תלת האופן שקנה לי סבי
ליום הולדתי הששי? אין בכל שום דבר מעניין.

גם על הטיול השנתי שערכנו בבית הספר לא
אוכל לכתוב. לא ביצענו סנפלינג, רפטינג
או בנגי, לא היה אז כל דבר יחודי, הכל יבש,
חסר אטרקציות, סתם צעדה בטבע...

מוטב שאתחיל בתקופת ההתבגרות, החל
מבר המצוה שלי, אכתוב איך חגגתי
יחד עם החברים, אזכיר את המתנות
שקיבלתי, את הברכות שאיחלו לי!

אך לא! מה מיוחד בכך? אין כאן כל דבר
הראוי לציון, חבל על הנייר!

אחר כך פצע, הבגרות המרגיזים, המבחנים
המשעממים, הימים שחלפו חסרי
המעש. גם על כך אי אפשר לכתוב...

צריך אם כן, להתחיל מתקופת הצבא. אכתוב
כמה חזקים היינו, איך רצינו לכבוש את
העולם כולו, כיצד התהוללנו בצוותא... איך חלפו
ועברו להם שלש שנים... לא! אין בכך כל חידוש.

אני יודע מהיכן להתחיל! ימי נישואי! היו אלה
ימים יפים! ימים של תקוה, של אופטימיות,
ימים של אהבה ושל שמחה! אך מה נותר מאותם
ימים? זכר עכור של אוברדופט בבנק, של
התרוצצות ממקום עבודה אחד למשנהו. הילדים
שנולדו, גדלו ובעטו. האוברדופט שגדל עם
הילדים, הפתק מהמורים, וההתרוצצויות בין
המשרדים. לא, לא אוכל לכתוב על כך!

אולי אתחיל מהתקופה המאוחרת! כשהילדים
הלכו לצבא, ואני ואשתי נותרנו לבד,
עמוסים בזמן פנוי למריבות ולהתבוננות לאחור

על ימי הנעורים שחלפו? אולי אכתוב על הכלב
שקנינו להפיג את הבדידות? על הילדים שבאו
לבקר פעם בחודש ולבקש קצת הרבה כסף
בשביל החיים! משעמם מדאי...

מה נותר? ימי הזקנה! רצנו יחד מרופא לרופא
מבית חולים אחד למשנהו, עד שביום
קודר לוייתי את האשה אל חלקת אדמתה,
ולאחר מכן שלחוני הילדים אל בית האבות.

ואולי אכתוב על מריבות הציפורים בסתיו
ובאביב? על הזקנים הנחמדים שירדו
אלי קבר? על מה אכתוב?!!

בשעת בוקר הגיעו בניו לבקר ומצאוהו רכון
על השולחן בלא רוח חיים. ראשו היה
מונח מעל דף ריק ולבן שכותרתו: "אלה קורות
חיי..."

את המשל = הסיפור הזה סיפר הגח"ק רבי
יחזקאל אברמסקי זיע"א, וסיים: "חיי
האדם דומים לספר. העמוד הראשון הוא יום
הלידה, והעמוד האחרון הוא יום הפטירה,
וכל יום מוזי האדם הוא דף מתוך אותו ספר,
והאדם כותב וחותם במעשיו את תוכן ספרו."

הקב"ה שלח את היהודי לעולם הזה כדי
שיכתוב ספר יפה - ואשרי האדם
הזוכה למלאות את דפי ספרו באמונה
אמיתית ביוצר בראשיתו!... (בנועם שיח - ויקרא,
עמוד רצד, לגאון הרב אליאב אדרי שליט"א).

יונה ז'נן פוקסברואר

ה-כט

ה

הראשון

"זה ינחמנו מעיצבון ידינו"

מסופר כי בעת שהנציב דאליגראקי
הגיע לכהן בכהונת גובירנאטיר של העיר
מוסקבה הגיעה לפניו משלחת מטעם
היהודים וכראשם הגאון רבי אליעזר משה

מוסף שבת קודש - תשע"ו 28 - תרע"ז / יתד נאמן / עמוד 4
הודפס מאוחר התרומה

הורביץ אבד"ק קרלין, בעל הגהות הש"ס, שהיה גדול הדור במלוא מובן המילה. המשלחת היללה את הנציב, ואז ביקש הרב הורביץ מאיתו לחון את היהודים ולהניח להם לשבת בעיר הבירה מוסקבה (כי היו שנים שנאסר על היהודים להתגורר במוסקבה). ניסה הנציב לתעתע בהם וזעם: היהודים שקרנים וחנפנים, מניין לכם שאני איש טוב לב, הרי רק לפני כמה ימים התחלתי בתפקיד וכבר אתם מהללים אותי בטוב לב?! השיב לו מיד הגאון רבי אליעזר משה, בתורה שלנו כתוב בשעה שנולד נח "זה ינחמנו מעיצבון ידינו", כך אמרו אנשי העולם. מניין להם זאת, מהיכן ידעו?! אבל לבם אמר להם כי בימיו של ילד זה הם ימצאו מנוח לקושיים. כך גם אנחנו, יבוא כבודו וישאל אפילו ילד קטן של היהודים וישמע שהוא מספר כי התמנה ראש עיר חדש ותקוות כולנו כי בימיו יהיה לנו מנוח, ולכן דיברנו בנוסח הזה לפניך. דברי הגאון מצאו חן בעיניו והטיב להם. (ספר "דעת זקנים" - שיחת חולין של תלמידי חכמים)

מוסף שבט קודש - תשע"ז 28 - תורני / יחד נאמן / עמוד 4
הודפס מאוצר החכמה

שלמה לוינשטיין <sl4130035@gmail.com>

ויהי נח בן חמש מאות שנה ויולד נח את שם את חם ואת יפת

message 1

<bzs@ar.co.il> bzs

7 באוקטובר 2025 בשעה 0:47

To: הרב לוינשטיין שליטא <sl4130035@gmail.com>

ויהי נח בן חמש מאות שנה ויולד נח את שם את חם ואת יפת" כותב רש"י (בשם בראשית רבה כו, ב): "אמר רבי יודן, מה טעם כל הדורות הולידו למאה שנה וזה לחמש מאות. אמר הקדוש ברוך הוא, אם רשעים הם, יאבדו במים ורע לצדיק זה. ואם צדיקים הם, אטריח עליו לעשות תיבות הרבה. כבש את מעיינו ולא הוליד עד שיהיה בן חמש מאות שנה, כדי שלא יהא יפת הגדול שבבניו ראוי לעונשין לפני המבול".

תמה על כך הגאון ר' מרדכי יפה בעל ה'לבוש' זצ"ל, מה לטענה זו שמא יהיו בניו צדיקים ויאלץ נח לעשות תיבות הרבה? אדרבה, היא הנותנת, דווקא ריבוי הצדיקים וכח קדושתם הוא שימנע את המבול?

על כך השיב במתק לשונו תלמידו בעל 'צידה לדרך': 'ודאי עשר צדיקים מגינים על כל העולם, אבל בתנאי שיהיה גם כן תפילה עמהם, ועל ידי תפלה יצילו עשר צדיקים. ומה שאמר כאן 'ואם הם צדיקים אטריח עליו' וכו', היינו לומר שמא לא יתפלל נח כשיבא המבול, כי הכל בידי שמים'. והדברים מבהילים.

נמצאנו למדים יסוד עצום, כי אף זכות הצדיקים אין בכוחה למנוע את הגזירות ולבטלן, אם לא שיצטרף עמה אף כח התפילה המכריע את הכף.

על הסוס ללא היסוס

בסדר שריפת חמץ אנו מבקשים: "ואת יצרנו הרע תעביר מאיתנו". הבן-איש-חי זצ"ל מספר משל, שמבדיר כי ראשית עלינו לראות שלא נמליך את היצר הרע על עצמנו כמו ידינו, ורק לאחר מכן נתפלל שהשם יעזור לנו:

מעשה בעשיר אחד שרכב על סוסו בדרכו אל העיר, וראה אדם פיסח, שביקש ממנו שירכיב אותו על הסוס עד העיר. נכמרו רחמיו, ירד והעלה את הנכה על הסוס, ונתן את הרסן בידו. עלה, ישב מאחוריו ותמך בו לבל ייפול. כשהגיעו העירה פנה הפיסח אל העשיר ואמר לו: "הנה, הגענו, עכשיו רד מהסוס, ואני ארכב אל ביתי"... אמר העשיר: "מה אתה מדבר, זה הסוס שלך או שלי? רד אתה ותמצא את דרכך". התחיל הפיסח לצעוק: "רמאי, אתה מתנכל לי, רוצה לגזול את סוסי" - ותיאר לפני הנאספים איך העשיר התחנן לפניו שירכיב אותו על סוסו, ועכשיו הוא רוצה לגמול לו רעה תחת טובה ולזרוק אותו מן הסוס שהוא כל רכושו - הצילו... הכחשותיו של בעל הסוס לא עזרו לו, והובאו שניהם בפני שופט. השופט אמר לעשיר שדברי אמת ניכרים והוא הצודק, אבל אין הוא יכול לעשות דבר, כיוון שבמו ידיו הוא איבד את

זכויותיו. היה עליו להרכיב את הפיסח מאחור ולהשאיר את הרסן בידיו. אבל עכשיו, שהרכיבו לפניו ומסר בידו את הרסן, הרי כאילו מסר לו כמו ידיו את הסוס...

ואומר הבן-איש-חי שכך הדבר בהנהגת האדם עם יצרו, שעליה אמרו חז"ל שתהיה שמאל דוחה וימין מקרבת, כלומר, שהקירוב יהיה במידה ובמשקל. למשל: התיאבון רצוי, אבל הזלילה לא. המנוחה נחוצה - אבל הבטלה לא. חיוך הוא טוב, אבל ליצנות היא שלילית, וכך בכל דבר ועניין. לכן, ניתן להרכיב את היצר על הסוס, אבל לדאוג שהמושכות יהיו בידינו.

גם כאשר היצר יושב מאחור ישנה סכנה, שיתקוף וירצה לזרוק אותנו מן הסוס ולתפוס את הרסן - ועל כך צריך לבקש סיוע משמיים. אבל אם אנחנו בעצמנו מרכיבים אותו ומוסרים בידיו את המושכות - לא יועילו תפילות. צריך לקום, לעשות מעשה, וליטול מידיה את הרסן. עד כאן המשל המאלף. ואף שסוסים כבר מזמן אינם נראים ברחובותינו - היצר הרע שרוצה להשתלט נמצא גם נמצא... ותחבולותיו הולכות ומשתכללות - ואנחנו, ללא היסוס, נרכב על סוס עמוס בתורה ובמצוות ונשאיר אותו לדדות בשדות.

רוצה לזן פוקסדורמר

<sl4130035@gmail.com> שלמה לוינשטיין

בראשית וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום (ו, ה).

message 1

<bzs@ar.co.il> bzs

7 באוקטובר 2025 בשעה 0:47

To: הרב לוינשטיין שליטא <sl4130035@gmail.com>

וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום (ו, ה). היצר מנסה להוריד את האדם כמה שיותר ובפרט בטענה שאתה רק "א פשוטער יוד". מובא בגליון קנין תורה... איש יהודי היה בפולין ור' יעקב קופרברג שמו. לאחר שעלה לארץ הקודש קבע מושבו בעיר חיפה. למחיתיו קיים בחירוף נפש 'בזיעת אפיך תאכל לחם' - עבד קשה למען הביא הביתה לחם צר לפי הטף. אמנם דבר אחד היה לו בשפע, אהבת התורה. אש התורה שבערה בו בכל עמקי נשמתו יותר מכל עניני העולם ומכל הון.

לפרנסתו עסק עם 'ספירט' העשוי מאלכוהול ששימש באותם הימים - לפני כשבעים שנה - לצורך כביסת הבגדים ועיבוד עץ. את חביות הספירט היה מאחסן מרתף טחוב וישן, פותח היה בכל יום את ציריו החלודים ואת דלתותיו הישנות, מוציא ומעמיס את הכדים הכבדים על העגלה הישנה שהיתה רתומה לעצמו, מושך היה בחוטים בכתפיו המצולקות, וכי ירחק ממך המקום - לדרך רחוקה או אז היה רותם את העגלה לסוס או לחמור גרם, ככה סחב עצמו בטלטולי דרכים כשהוא מושך בעול העגלה ומוכר את הספירט לכל דצריך. בסוף היום צרר את מעט סספו שקיבל תמורתן לתוך מטפחתו, חוזר העירה ושם מיד את פעמיו לעבר בית הכנסת, בה היה שוקע מיד בלימוד תורה בהתמדה משך שעות רצופות ללא הפסקה, שוכח ממצוקת יומו ושמה בשמחת תורתו. רק בחשכת ליל חזר לביתו להחיות נפשו לשבור את רעבונו. כך היה מנהגו דבר יום ביומו.

כמעשהו בכל יום כך מעשהו באותו היום, בו נטו צילי ערב אחר יום-עבודה מפרך, ור' יעקב חוזר רגלי העירה כשעגלתו משתרכת לו אחריו, הולך ישר לעבר בית המדרש ללמוד את לחם חוקו ולשכוח עולם ומלואו.

בו בעת שספון הוא בבית המדרש, נשמעו הרחק משם נקישות רמות על דלת ביתו כשבפתח עומד איש סוחר אמיד והצעה מפתה באמתחתו, חפץ הוא לקנות תיכף ומיד ללא שהיות את כל תכולת המרתף על כל חביותיו כדיו וצלוותיו גדושי הספירט עד האחרון שבהם, בתמורתן משלם הוא תקלין חדתין מזומנים עובר לסוחר תוך כדי הוספת עוד מתנת יד הגונה כמתן שכרה בצידיה.

אבל 'אשת חיל מי ימצא', תוך כדי שהוא מוציא ומתחיל למנות את השטרות והמצלצלים עוצרת בעדו אשתו של ר' יענק'ל, באומרה שבשמחה הייתה רוצה לתת לו מבוקשו דבר שהיה מכניס בהם רוח חיים חדשה, אבל דא עקא שמפתח המרתף נמצא אצל בעלה היושב ולומד כעת בבית המדרש והיא לא מוכנה להפריע לו בלימודו גם אם עקב כך יפסידו את העסקה וכולו ירד לטמיון.

היטב הייתה זכורה לה את ששרו לה בנעוריה בית אביה. 'טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף' (תהילים קיט) וכן אומר החכם מכל אדם (משלי ג, יד) 'כי טוב סחרה מכל סחורה'.

בראות אותו סוחר כי אין מנוס ותיכף יתבטל כל העסקה, הציע לה שלפחות תסכים לשלוח אחד מבני הבית לבית המדרש רק להביא את המפתח תוך כדי שהוא ימתין כאן בסבלנות עד שובו ומפתח המרתף בידו ואז הוא בכבודו ובעצמו יוציא את הסחורה ויעמיס אותם על העגלה והכל על מקומו יבוא בשלום, ר' יענק'ל ימשיך בלימודו והוא ימלא אסמיו ספירט.

לעצה זו לא יכלה האשה לסרב, ואכן שלחה תיכף ומיד את אחד מבני הבית לעבר בית המדרש להביא את המפתח. מסר ר' יעקב את המפתח לשליח בהפסק רגעים ספורים בלבד, הוסיף עוד כמה הוראות ברורות, ולאחר שב לתוך ים תלמודו בהתמדה רבה. ואכן העסקה יצאה לפועל לשמחת לב כל הצדדים, הסוחר קיבל את כל החביות עד האחרון שבהם והם קיבלו תמורתם כסף טבין ותקלין עובר לסוחר.

אולם שמחתם לא ארכה זמן רב. תיכף למחרת היום הופקעו פתאום שערי הספירט ומחירים עלה עשרות מונים חמישים פעמים ככה מהמחיר בו מכרו את הספירט ביום האתמול לאותו הסוחר הממולח, תוך כדי מניעת רווח עצום של מאות אלפי אחוזים אלמלא היו מוכרים את תכולתו ביום האתמול.

עיני ר' יעקל דמעו מבכי, ויקומו כל בניו ובנותיו לנחמו וימאן להתנחם, וישא יעקב נאוומו באומרו: וכי על הכסף אני בוכה, בוכה אני כי התפתיתי להפסיק באמצע לימודי דבר שלא עשיתי מעודי, אדרבה לימוד חזק שמע מינה 'מלימוד התורה לא מפסידי' ושמה אני על המחיר היקר ששילמתי בעבור הבנה זו. דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב ורישום דבריו אלו עמדו לו ולזרעו אחריו, ולא בכדי זכה אותו ר' יעקב ז"ל לבנין וחתנין רבנן שתורתם אומנתם ומרביצי תורה הם לרבים עד עצם היום הזה.

כן סיפר הרה"ג ר' אשר אנשיל כ"ץ, המכהן כהיום כגאב"ד 'חרדים' ב"ב, וכך אומר: את הסיפור שמעתי מפי בנו הרה"ג ר' יוסף שליט"א שציין כי שנים לאחר מכן הוסיף לו אביו בהתרגשות עצומה: "שמח אני, שבחיי קיבלתי את עונשי בהפסד כספי בלבד.

לא בכדי כינה כ"ק בעל הנתיבות שלום זצ"ל את אותו ר' יענק'ל באומרו שהוא היה 'פשוט' ער איד", בהוסיפו שאצל חסידים ואנשי מעשה היה השבח הגדול ביותר להיות 'יהודי פשוט'. וזאת למה? יען 'פשוט' כלי עץ אינם מקבלים טומאה...

וַיֵּדָא ה' כִּי רַבָּה רַעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל יֶצֶר
מַחֲשַׁבְתּוֹ לֵבּוֹ רָק רַע כָּל הַיּוֹם (ו' ה')

ממלכת נהנים

רבי מייכאל הכהן זצ"ל

מודה בחטא פטור

מובא בירושלמי ברכות (פ"ט ה"ה), שכל מקום
שנאמר 'אך' ו'רק', בא למעט. ויש להבין
מה בא הפסוק למעט באומרו "רק רע כל היום".

ויש להקדים, את מה שכתב רבי מנחם עזריה
מפאנו בספרו 'עשרה מאמרות' (מאמר חקור
דין ח"א פ"ג), שענשי האדם על עוונותיו הם

קנס, ולכן הודוי מכפר, שהרי דין הוא ש'מודה
בקנס פטור' (כתובות מג.). וכתבו המפרשים (עי'
'עין יעקב' ירושלמי ברכות ו: ו'כסא רחמים' להחיד"א פרק
לו), על הפסוק "בניד כל אדם יחתום" (איוב לו,
ז), שבכל לילה נשמתו של האדם עולה, וידו
כותבת בספר הזכרונות את כל מעשיו ביום,
ואם בן נחשב הוא מודה בקנס.

ותמה המלבי"ם בספרו 'ארץ חמדה' (פרשת
האזינו), אם בכל לילה האדם מודה על
חטאיו ומתכפר לו, מדוע אם כן נענש האדם על

עוונותיו, ותרחץ על פי הגמרא בתענית (יא.), 'שני
מלאכי השרת המלוים לו לאדם, הם מעידים
עליו'. ונמצא, כי עוד בטרם מודה האדם על
חטאיו, מעידים עליו כבר המלאכים, ואם כן
כיון שהודה בקנס לאחר שבאו עדים, הרי הוא
חייב (ב"ק סה.). אומנם, כל זה רק אם חטא ביום,
אך אם חטא בלילה, אין המלאכים יכולים
להעיד לפני שיודה, שהרי אין מעידים בלילה,
במבאר בגמרא בראש השנה (כה:), ונמצא
שהודה לפני שהעידו עליו, ועל כן הוא פטור.
ובזה נבין מאמר הפסוק "רק רע כל היום".
כלומר, "רק" בא למעט את הלילות,
שאם חטא בהם אינו נענש, כיון שהוא מודה
לפני שהמלאכים יעידו עליו, ואם כן "רע"
הינו הענש, שיהיה "כל היום", היינו רק אם
חטא ביום. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

רבה אהרן פוקסברג

פרשת בראשית

לשון הקודש	ל. גבר למפורסם ע' כ"ה	י"א שאדם הראשון דיבר ב_____
ארמית	סנהדרין ל"ח: א.	(המשך) אך י"א שדיבר ב_____
עשרה, עולם	מפי השמועה ע.	ב_____ מאמרות נברא ה_____
טוב	מפי השמועה ט.	(המשך) מה שלא נברא במאמר אחד כדי להפרע מהרשעים שמאבדים עולם שנברא בהרבה מאמרות וכדי ליתן שכר _____ לצדיקים
מיתתם	מפי השמועה מ.	(המשך) שאלה א': מדוע הוזכרו הרשעים ראשונים והלא ה' לא חפץ ב_____ אלא בעיקר בשכר של הצדיקים?
נמוך, נמוך	מפי השמועה נ.	(המשך) שאלה ב': המזיק חפץ שערכו _____ אך בעליו שילם ביודעים מחיר גבוה ודאי שחייב המזיק לשלם את המחיר ה_____ וא"כ גם השכר והעונש יהיו לפי מאמר אחד ומה הרוחנו בהרבה מאמרות?
בחירה, בריאה, בחירה, בחירה, בחירו	מפי השמועה ב.	(המשך) תשובה: לא מדובר כלל על שכר ועונש אלא יכולת ה_____ של האדם שאם היה נברא במאמר אחד ה_____ היתה כ"כ זכה שלא היתה יכולת _____ ברע וכל מאמר נוסף האפיל את האמת ויצר יכולת _____ ברע ולכן הוזכרו הרשעים ראשונה כדי ליצר להם יכולת _____
גורע	רכת פרץ ג'-ג' ג.	"לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו" המילים ולא תגעו בו שוות בגימטריה למשפט כל מוסיף _____ (כרש"י)
דם, דם, דמים	גבר למפורסם ע' כ"ז ד.	"אל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך" המילה הרבה רומזת לצער _____ נדה והמילה ארבה רומזת ל_____ בתולים ואכן _____ אלו לא נמצאים בנקבות של בעלי החיים אלא באדם בלבד
האשה, הדלקת, והיתה	ר החמה ע' ד' ה.	מראשי התיבות של הפסוק "את שני המארת הגדלים" נקבל את המילה _____ לרמז על _____ שני נרות בערב שבת ונקראים גדולים בשל השכר הגדול שמקבלת עבורם
זה	ברכת פרץ ד'-כ"ב ו.	הפסוק "ואחות תובל קין נעמה" שוה בגימטריה למשפט _____ אשת נח (כרש"י)
צדק	ברכת פרץ א'-א' ז.	המילים "בראשית ברא" שוות בגימטריה למשפט ו _____ בשביל המצוה של בכורים
חזק, חזק, ישראל	עבר למפורסם ע' כ"ה צ.	"את שני המארת הגדלים" שאלה: מדוע נקרא הירח גדול והלא כוכב _____ ורב הכוכבים גדולים ממנו?
	עבר למפורסם ע' כ"ה ח.	(המשך) תשובה: לא מדובר בגודל פיזי אלא ב _____ האור שמקרינים לכדור הארץ וכיון שהירח הכי קרוב לכדור הארץ יש לו את האור הכי _____
	ברכת פרץ א'-א' י.	המילים בראשית ברא שוות בגימטריה למשפט בריאה זו בשביל _____ (כרש"י)
קב"ה, קיבלה, קבעה	עבר למפורסם ע' ל"ב כ.	כשירדו המלאכים בני האלקים לארץ הם ראו נערה בתולה צדיקה ורצו לעשות איתה עבירה ובתמורה היא ביקשה מהם את ה _____ שלהם וכשנתנו לה היא עפה לשמים ונמלטה מהם
קב"ה, קיבלה, קבעה	עבר למפורסם ע' ל"ב ק.	(המשך) וה _____ שראה את מסירותה _____ ו _____ במזלות והיא הנקראת מזל בתולה
סוף, סוף	שבט אש ע' ע"ב ס.	"וירא אלקים את האור כי טוב" המילה אור שוה בגימטריה למילים אין _____ לרמז שהכונה לתורה שהיא כמים שאין להם _____
פדין 81, רחמי	שבט אש ע' פ"ט פ.	"ויברא אלקים את האדם בצלמו" מסופי התיבות נקבל את המילה אמתמ"פ= (אות פ' במקום ו' באתב"ש) שהיא ראשי תיבות של חמישה דברים שאבא צריך לדאוג לבנו: אישה, מלאכה, תורה, מילה ו _____
	אור החמה ר.	"ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור" צריך להבין כיון שבחסד עסקינן היה צריך להיות

כתוב רק ויעש ה' שגמר הארץ תהא מוקמת ויבנה יסודותיה ויבנה יסודותיה
חסד גם עם מי שגמל לנו _____ להערות והערות- יחיאל פנחס: 054-8439170

נבות פ"א-מ"ח ש. על שלושה דברים העולם עומד על הדין על האמת ועל ה_____ שלום

ור החמה ע' ג' ת. (המשך) צטט פסוק (שלוש מילים) הרומז לנ"ל _____
"תדשא הארץ"
דשא"*

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א לקט פירושים משיעור בפרשת השבוע שנמסר

בבית הכנסת "קהל חסידים" בשכונת רמת אלחנן בני ברק ביום חמישי בשעה 21:30

פרשת בראשית שנת תשפ"ו

גליון מספר 949

בתוך היום. נמצא, אם כן, שהמילים "ותראה היבשה" אינן מיתרות...

ומספרים שהגרי"א נשק לרבי איצ'לה בראשו, כי מאד נהנה מתשובתו המחקמת, והתבטא ואמר: "מבטחני שהילד הזה יגדל לדרשן גדול בנשאל".

הבחנה זו נמצאת גם בפרושו של רבנו בחיי לאותו פסוק. בסגנונו הקצר הוא כותב: "על דרך המדרש 'לאיתנו' לתנאו, וכן רמז בבראשית: 'ותראה היבשה', כלומר, במים".

"ויעש אלקים את שני המאורות הגדלים, את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הוכבים" (א, טז)

מדוע בתחלה כתוב "את שני המאורות הגדולים" ובסוף "מאור גדול" ו"מאור קטן"?

ובכן, ידועה דרשת חז"ל בזה (הובאה ברשיי): "שנים נבראו, ונתמסרה הלבנה על שקטרגה ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד".

ובספר 'דברי אמת' לרב יעקב יצחק הורוביץ באר את הפסוקים בדרך רמז:

ישנה עבודת ה' מאהבה, וישנה עבודה מיראה. איזו מהן חשובה יותר? לכאורה, עבודה מאהבה.

לפי זה, אדם שזכה להגיע למדרגת עבודה מאהבה, האם לא ינדקש שוב ליראה?

לא תמיד הדברים שונים. גם אדם שהגיע לדרגת העבודה מאהבה, לפעמים מתעוררות אצלו בעיות ועדיין הוא נזקק ליראה, ובלעדיה עלול הוא יום אחד לבטל.

נמצא אפוא, שעבודת ה' זו עבודה של "שני המאורות הגדולים": "המאור הגדול", שזו עבודה מאהבה - נועד ל"ממשלת היום", כשהכל טוב. ו"המאור הקטן", הינו היראה - היא נצרכת ל"ממשלת הלילה", כשקשה לאדם ואינו יכול לעבד מתוך אהבה ועבד מפח היראה.

"ויעשה אדם" (א, כו)

חלק בלתי נפרד מעצוב דמותו של בן תורה, הנו עשיית ה"אדם" שבו, והבאתו לכדי היותו כלי קבול משלם לחדושי תורתו ולדברי רבותיו.

רעיון זה היה נר לרגליו של הרב פלטיאל איזיק בורשטיין זצ"ל, והוא היה פותח את שעוריו הראשונים בכל שנה בשיתח, שבה היה מחזיר בתלמידיו את חשיבותם של ימי הנעורים, בהזכירו את משלו של המגיד מדובנא, על אותו אדם שהחל לבכות רק כאשר שומר הגבולות הגיע לבדק את תכן חבילותיו... לו היה בוכה קדם, לא היה צריך לבכות פעת - אמר לתלמידיו - אולם למי שנוצר לבכות פעת, הבכי כבר אינו מועיל...

בתאור חי ונעסיסי היה מתאר לפניו את דרכו של בחור "ישיבישיר" שגרתי, המקלגל את חזיו תוך כדי שהוא מנסה לרצות את החברה בלה. מערב בעצמו קדש וחול גם יחד, כשהוא מנסה לטעם מעט מן הקדש כדי להשקיש את מצפוניו ולקחתם לעצמו לשקע בהנאותיו ובתאוותיו.

כאשר מגיע הבחור לסיום שנות לימודיו, ובא בברית הנשואין, הוא שקוע כל פלו בתכנון חליפת החתונה ובצועי התזמורת, ונקל לשער כמה רעועים יהיו נסודות ביתו המשפחתיים על המסעו הדל שאותו הביא עמו משנות בחורו.

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" (א, א)

התורה נכתבה בעשרים ושתים אותיות קדושות, שבהן ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו.

רמז לדבר: ראשי התבות של הפסוק הראשון שבתורה: "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" - עולים יחד בגימטריא עשרים ושתים, כמנן אותיות התורה.

ואומר ה"בן איש חי", שמטעם זה מנסדות תפלות רבות לפי סדר הא-ב, כדי שנקלל בתפלתו את כל כ"ב האותיות הקדושות שבהן נברא העולם ובהן נתנה התורה, ובזכות זו נושע.

והוא מוסיף ומביא על כך רמז מן הפסוק בתהלים (ל"ז, ה'): "גול על ה' דרךך ובטח עליו והוא יעשה". "גול על ה'" - עליו להתפלל "על ה'", דהיינו לפי סדר כ"ב האותיות הרמוזות באותיות שמעל שם הוי"ה: מעל האות י - ט', מעל האות ה' - ד', מעל האות ו' - ה', ומעל האות ה' - ד', שמננן הכולל הוא עשרים ושתים. ואם תעשה כן, אזי "בטח עליו והוא יעשה" וישמע תפלתך.

"בראשית ברא" (א, א)

הרב מאוסטרובצה מצא רמז מענין במלה "ברא":

מיד בתחלתה, פתחה התורה עם ברכה של "בני חיי ומזוני". שכן, בארמית בו נקרא "ברא". אם כן, דבר ראשון במלה "ברא" נרמז ענין הבנים.

"חיי" הינו בריאות, וגם זה מרמז במלה "ברא", שהיא מאותו שרש של בריאות.

והברכה השלישית היא "מזוני". כתוב: "ויחדו אחי יוסף עשרה לשבר בר" (לקמן מב, ג), הינו לקנות שם מזון. הרי לנו ש"בר" וכן "ברא" פרושו גם מזון.

אם כן, מיד בתחלת התורה נרמזות שלש הברכות הגדולות: בני, חיי ומזוני.

"יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה ויהי כן" (א, ט)

כשהיה רבי איצ'לה בנו של רבי חיים מוולוז'ין בן חמש, הביאו אביו לרבו הגדול, הגאון מוילנא. שאלו הגרי"א: "אמר נא לי, מה התחדש לך בלמוד החמש?" נענה רבי איצ'לה ואמר: בפסוק "יקוו המים", שתי המלים, "ותראה היבשה", נראות, לכאורה, כמיתרות, שכן אם יקוו המים אשר מתחת השמים למקום אחד, מה יהיה במקום השני? הרי ממילא תראה היבשה, ואם כן לשם מה נכתבו המלים הללו?

נהנה הגרי"א משאלתו של הנושא, והאזין בדריכות לתשובה שהשמיע: ידוע שהקב"ה התנה תנאי עם הים שישקיע בפני בני ישראל פעת יציאת מצרים. על הפסוק (שמות יד, כז) "ויושב הים לאיתנו", דרשו חז"ל (בר"ר ה, ד) כי חזר הים לתנאו הראשון שהתנה עמו הקב"ה בבריאת העולם, שעליו להקטר לפני בני ישראל ולשמש עבורם כיבשה. והרי "ליפא מידי דלא רמיזא באורקתא" (עי' תענית ט, ט), והיכן רמזו תנאי זה? ונראה שהרמז לכך טמון בפסוק "יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה".

כך כתבה התורה את המלים, כי כאן נרמז תנאי זה במעשה בראשית, כי קדם כל נצטוו המים להקוות מתחת השמים "אל מקום אחד", ומלבד זאת התנו עמם תנאי מפרש ש"ותראה היבשה", כי ביום מן הימים יהיה עליהם לתת מקום ליבשה.

בסופו של דבר, במשך סעודת חיי, שוקעים מטה גם אי אלו פרורי הרוחניות שהביא עמו, ועל אף שהוא לא הסיר מעצמו את מסנה הישיבה - בחור' מכל מקום הוא רחוק מדמותו של האדם השלם...

לעומתו נצב בחור בן תורה אמת, המתמודד בתחלת דרכו מול קשיים עצומים, וגם כאשר גמלה בלבו החלטה נחושה להמית את עצמו באהלה של תורה, לא תמיד עולים הדברים בקנה אחד עם תכניותיו של יצור הרע... הוא מוצא את עצמו פעם אחר פעם נכשל ומתמודד, כשהחברו לחדר נוסק מעלה מעלה על פסגות ההצלחה החברתית...

הוא נראה לעתים בעיני עצמו אפורי וחסר חיים, לעומת חברו לחדר המספר על מנעמי העולם שזכה להם, אולם מפעם לפעם הוא זוכה לחוות גם רגעי הצלחה.

רגעים אלו, בעקבות 'סדר' מכלל או פצוח קשנא חזקה, מהים הקדושי אשר עליו ומחזקים אותו בהמשך דרכו. ולבסוף, כאשר הוא עומד תחת חפזו, הוא מביא עמו מטען רב שנים, אשר ילנה אותו בסיעתא דשמיא למשך כל ימי חייו. ובמה אתם בוחרים!! - היה ר' פליטאל פונה אל תלמידיו הנצבים בראשית הדרך - מהחלטה לאן לפנות נתונה בידיכם, בחור בטוב בטרם יהיה מאחר מדי...

"ויכלו השמים והארץ וכל צבאם" (ב, א)

במדרש תלפיות (ענף אדם הראשון) מביא בשם **שפתי כהן**, שחטא אדם הראשון היה, ששחט עגבים ושתה בלא קדוש. וכתב על כך, שאמנם הטעם הידוע למצות הקדוש הוא, להעיד על בריאת העולם, אולם על פי דברי השפתי כהן נוכל לומר טעם אחר, שפידוע כמה וכמה מצוות נתקנו כדי לתקן את חטאו של אדם הראשון, בהפרשת חלה, הדלקת הנר, ערלה ועוד. על פי זה אפשר לומר שגם מצות הקדוש נתקנה לשם כך, כדי לתקן את חטא אדם הראשון ששתה בלא קדוש. ומאחר שגם ביום השבת שבת אדם הראשון בלא קדוש, לכן אנו חוזרים ומקדשים ביום על חינו.

"כי עפר אתה ואל עפר תשוב" (ג, יט)

לאחר שאכל אדם מעץ הדעת, אמר לו הקב"ה: "כי עפר אתה ואל עפר תשוב".

כידוע, נקצבו לאדם הראשון אלו שנות חיים בעולם הזה. מתוכם נתן שבעים שנה לדוד המלך, נותרו לו תשע מאות ושלושים.

חטא האכילה מעץ הדעת היה בשעותיו הראשונות של האדם, וקמו שאמרו במדרש (ניקרא רבה כט, א): "בשבועית נכח בו נשמה, בשמינית הכניסו לגן. בתשיעית נצטנה, בעשירית עבר באחת עשרה נדון".

אם כן, אמר היחפץ חיים, אדם הראשון עומד בפתח חיי הארזים, וכבר מעקשיו הוא חי בדיעה הזו כי שעון חיו הולך ואול.

וכך כל אדם, הרי מהרגע שנוולד ידוע כי סופו למות. אם יחיה אדם עם ידיעה זו, יפנים וירגיש את משמעותה, יש לו סכוי שניצליח במסעו בעולם המעשה. אבל, אם בדמיונו רשומות בהשבונו בבנק החיים שנות עולם, קרוב לנדאי כי יכשל בתפקידו.

בחור לארץ, היו בבתי הנסיות 'חבורות'. חברת משניות, חברת תהלים, חברת עין יעקב, וכדומה, וכל יהודי אשר בא לעירה מצא את מקומו בחבורה שהתאימה לו ולמעמדו.

רק ל'חבורה' אחת לא מצטרפים האנשים, הלא היא 'חברת בני תמותה'.

כל אדם בחייו חושב כי אינו שייך לאותה חבורה. נדמה לו כי המיתם בלבד הם חברי הקבוצה הזו...

אכן, סוף אדם למיתה. וככל שייחיה האדם בזכרון יום המות, יהיו ימי חייו מנצלים ואיכותיים יותר.

לפי זה נבין פסוק מהנביא: "ויקרב ימי דוד למות, ויצו את שלמה בנו לאמר: אנכי הולך בדרך כל הארץ, וחזקת והיית לאיש. ושמרת את משמרת ה' אלקיך ללכת בדרךיו לשמר חקותיו מצותיו ומשפטי ויעדותיו ככתוב בתורת משה למען תשכיל את כל אשר תעשה ואת כל אשר תפנה שם (מלכים א' ב, א-ג).

ולכאורה היה לו לומר: "ויאמר לשלמה בנו: אנכי הולך בדרך כל הארץ. ויצו אותו לאמר וחזקת וכו'".

אמנם לדברינו, אין זו פתיחה בלבד, יש לה משמעות גם לעצם הצוואה. "ויצו את שלמה בנו" - ללמוד אחרות חיים, "לאמר" - דבר זה יהא שגור על פיד, "אנכי הולך בדרך כל הארץ" - כל רגע נרגע אתה מתקדם אל סוף חיי המעשה.

כשתחיה בדרך זו - "וחזקת והיית לאיש".

"וישע ה' אל-הבל ואל-מנחתו" (ד, ד)

רבים חושבים שאם יתנו תרומה מכבדת לבית הכנסת, או צדקה בעין זפה לעניים, הם כבר עשו את שלהם כיהודים, ויכולים להמשיך את חיי החילו שלהם ככל האנשים רודפי הפצע והתענוגות. עם הטעות הזאת הם חיים את כל שנות חייהם, מבליס את רב זמנם לריק במאמצים להשיג את מלוי תאוותם, ואלו את רעבונם הרוחני הם משקיטים במעט מעשים טובים שעושים, בעקר על ידי פספס, כמתן צדקה וכיוצא בזה.

טעות גדולה היא זו. כי העקר חסר. העקר הוא למוד התורה, כי מלבד שהוא עצמו תכלית, הרי שהוא מביא גם לשבירת המדות, לעשיית חסד עם הזולת ולהתחזקות האדם בעבודת התפלה. אמנם, כן, נתינת צדקה ותרומות גדולות למוסדות תורה וחסד, אינו דבר של מה בכך, ושכרו של העוסק בהן גדול. אולם אם הדבר לא נעשה במקביל ללמוד התורה וקפצל יוצא ממנו, ערכו פחות.

והנה, אומר האדמו"ר בעל **אמרי חיים מויו'ניץ** זצ"ל (מובא בספר **אוצר אפרים**), ענו זה רמזו בפסוק **וישע ה' אל-הבל ואל-מנחתו**. כי הבל ראשי תבות העוסק בתורה לשמה, וכך אומר לנו הכתוב: קדם **וישע ה' אל-הבל**, כלומר אל העוסק בתורה לשמה, ורק אחר כך **אל-מנחתו**, שמי שעוסק בתורה לשמה הקדוש ברוך הוא שמה ופונה אל מנחתו - מעשי הצדקה והחסד שלו.

ענינים מתוך הספר "מתוך האור"

על ספר תהלים חלק ראשון

"ישוב עמלו בראשו ועל קדקדו חסו ירד" (ז, יז)

יש להבין מהו "חסו ירד", מהיכן יורד ענישו של הרשע? מבאר ה"אבן עזרא": "ירד - כי הגזרות באות מהשמים בעבור חסו" - הגזרות יורדות מן השמים.

ולעיל (פסוק ו) הבאנו את פרושו של **רבי שמואל די אוזידה** המבאר את כל הפרק על פורים, ואת פסוק זה הוא מבאר, שפאשר המן הוליד ברחוב את מרדכי, זרקו עליו בתו את העביט של השופכין וזה היה חלק מענישו.

הוא שאמר הכתוב: "ועל קדקדו חסו ירד" - על ראשו של המן ירד ענישו מהקומה העליונה.

חיזוק

ר' ב"ר א' ב' ?

בְּהִתְהַלֵּכְךָ תִּנְחָה אֶתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ

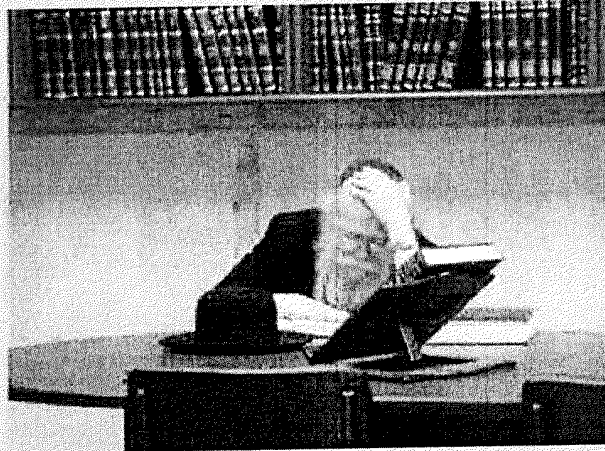
בבית החולים מעייני הישועה מתחלל קרב איתנים:
על מיטה צמודה שוכב רבי פיני'ע - הנאון רבי פנחס
שרייכר זצוק"ל, ופניו כמלאך.

ר' בטבת,
תש"ע

מערכות גופו מוגדרות ככאלי שקרסו לחלוטין, ובקושי
משמחו באפו. הכל מבינים כי אלו הרקות האחרונות שלו.

יש מהנכחים שכמו חשים כחרכו השלופה של מלאך המוות המלהטת
בחדר, ולעצמם מלחשים: "נו. הוא שטן הוא מלאך המוות. כעת יכול הוא לר'
פיני'ע. עשרות שנים יכול היה לו רבי פנחס, הכניעו והכריעו שוק על ירך, מדי
יום, מדי רגע, וכעת, שקרסו מערכות גופו של הלוחם, הגיע זה לפרוע את חובו".

♦ ♦ ♦

ודווקא ברנעים אלו, נכנס לחדר נכדו היקר, ובוחר לבשר לו לכבא הגדול
- שמיטתו תלויה ועומדת בין אראלים למצוקים - בשורה משמחת:
"סיימתי ש"ס!"

הרופאים נדים טראשם. לך תספר למי שלפי חוקי הרפואה גופו ואיבריו
אינם פעילים כלל וכלל, שפלוגי סיים ש"ס...
"אולי גם תשאלו אותו מה השעה" - מתוהר באירוניה אחר הרופאים
לעצמו.

אלא שלסתו נשמטת, כשהוא נחשף למראה הבא:
מעניו של רבי פנחס, נישרת רמעה!

רמעת, עוד רמעה, ועוד אחת!

הגוף קרס. האוזניים כבר לא שומעות, העיניים לא רואות והמוח - ככל
הטראה - גם לא אמר להגיב.

על כורחך, שנשמתי היא זו ששמעה!

והיא זו שהגירה את רמעת המצית לשרה!

הנשמה הטהורה, הנשמה שמרי כוקר התייצבה בגופו הטרור של מי
ששעבר את עצמו ואת כל רמ"ח איבריו וש"ס"ה גידיו לעשות את רצון מי
שאמר וזהו העולם - פיצה בבכי של התרגשות.

הנכד מסיים ש"ס!

מוסף שבת קודש - תשפ"ב - ויגש / יתד נאמן / עמוד 7
הודפס מאוצר החכמה

הסיפור דלהלן מופיע ב'בן איש חי', והמחבר מעיד שהסיפור הוא אמיתי, שהתרחש במציאות, ואינו בגדר משל, ואפשר ללמוד ממנו פרק-מוסר רב-חשיבות.

חזק

יהודי אחד רכב על סוסו והנה הוא רואה בדרך אדם קטוע-רגליים, השוכב באפיסת-כוחות. כדרכו של יהודי הוא יורד מהר מן הסוס, ושואל את הנכה במה אפשר לסייע לו, והאומלל ההוא משיב שהוא רעב מאוד.

מיהר היהודי להתיר את חבילותיו שהיו קשורות לסוס, והוציא משם אוכל טעים, והגישו לקטוע-הרגליים. משאכל ושבע, המשיך היהודי לשאול האם הוא זקוק לדבר נוסף, ובתשובה שואל הנכה את בעל-הסוס לאן הוא נוסע.

'אני נוסע לעיר מגוריי', היתה התשובה, ואז ממשיך הקטע ואומר שגם הוא צריך להגיע לעיר זו, ושואל האם יוכל לשאת גם אותו על הסוס. התשובה החיובית לא איחרה לבוא, ובמקביל תכנן בעל-הסוס שכדי שיהא באפשרותו להרכיב גם את הנכה על סוסו, הוא יצטרך להושיבו לפניו, דהיינו בקדמת הסוס, ולהורות לו לאחוז במושכות. שהרי כיון שאין לו רגליים, אם יישב מאחוריו לא תהיה לנכה שום אפשרות-אחיזה, והוא יפול מיד.

וכך אכן עשה בפועל. הושיב את הנכה קדימה, אמר לו לאחוז במושכות-והוא - בעל הסוס - ישב מאחוריו, היכן שבדרך-כלל יושבים ה'אורחים'...

והנה הם מגיעים לעיר, והנכה שואל את בעל-הסוס 'לאן אתה צריך להגיע?'... והבעלים המופתע מהשאלה, פונה אל הנכה ואומר לו: 'אדוני הנכבד, השאלה היא לא לאן אני צריך להגיע, אלא לאן אתה צריך להגיע?'...

אבל הנכה חוזר על שאלתו! משפקעה סבלנותו של בעל-הסוס, החל קטוע-הרגליים 'לצעוק ולזעוק חמס' שהאיש הרע הזה גנב את הסוס שלי... מיד התאספו הרבה אנשים סביב הסוס, והנכה היושב קדימה ואוחז במושכות ממשיך לצעוק שהאיש ההוא מאחורה השתלט לו על הסוס, ומנסה לגנוב אותו. בעל הסוס מצידו התגונן ואמר שהזיכר הוא הנכון, והוא-הוא בעל-הסוס, והנכה הוא הגנב, וכל זה קרה לאחר שעשה עימו חסד והעלהו על הסוס...

אפל לא היה מי שיאמין לו... שהרי האדם האוחז במושכות נחשב בדרך כלל לבעל-הסוס...

השניים באו לדין אל ה'בן איש חי', והגאון בחוכמתו העצומה, ובסיעתא דשמיא שיש לדיין הרגיש מיד שקטוע-הרגליים הוא הרמאי, והנכבד, והורה לו להחזיר את הסוס לבעליו האמיתיים.

לאחר שהנכה יצא מבית הדין בבושת פנים, לחש ה'בן איש חי' באוזנו של בעל הסוס, ואמר: 'אני רוצה להעביר לך מסר שיכול לסייע לך בחיים, ובתחומים רבים; גם כאשר הינך עושה חסד עם מאן-דהו, אל תתן לו לאחוז במושכות!'

■

ה'בן איש חי' הוסיף ולימד אותנו מסר רב-הוד, הקשור ישירות לחיינו הרוחניים. האדם יורד לעולם הזה עם גוף ונשמה המחברים יחדיו, ומנוגדים האחד לשני. והנה, ברור שהנשמה היא החלק העיקרי של האדם, והגוף אמור רק לסייע לה בצבירת הזכויות.

אבל יש מקרים שהאדם משליט את גופו הגשמי על נשמתו, חלק אלוך ממעל, ומאפשר לו לאחוז במושכות. ואז צריכים לזעוק באוזניו, ולומר לו: כדאי שתתעשת במהרה, וגם אם מדי פעם אתה מתחשב בצרכי הגוף, אבל אל תתן לו לאחוז במושכות-חיין!

תזכור שהנשמה היא העיקר, והיא זו שצריכה לכוון את אורחות-חיין!

מלחמת העולם השנייה עמדה אז בעיצומה, כאשר מצא ר' יעקב את עצמו מחליף סכנה בסכנה - בהימצאו בין הגולים מגרמניה הנאצית לסיביר הסובייטית. הזוועה הנאצית אינה מותירה כל סיכוי חיים, לעומת ההגליה למעבה הכפור הסיבירי - המותירה איאלה סיכויים לגיבורים שבין הגולים. מגוחך יהיה לכתוב את ר' יעקב דן כגיבור: אברך משי הינו, דל וצנום. דף הגמרא מהווה לו מזונו וכל קיומו. מעולם לא ראה רווחה במחיית גופו, מצוקת העת כבר הרגילתו לידיעה כי נגזר על גופו לבל ידע שובע מימיו. כל חיותו נשאבה מאותן ארבע אמות של הלכה, שם מצא חיים די מחסורו אשר יחסר לו. ממעמקים רוחניים אלה, נמשה בסערת המלחמה; מאותו הווי שקט וחרישי, המלווה בעוני ומחסור תמידי, הושלך אל תוך מהומת העולם - מכבשי דרחמנא - להילחם על חייו וחיי הכשרה והצנועה שנישאה לו בימי הפת החרבה ושלוותה. לעולם לא יוכל שאת את שבמו-עיניו ראה מתחולל תחת לרקיע שמעל גרמניה. טוב היה לו מעצם העובדה שפניו מועדות עתה ליציאה מארץ הדמים. לא פתי היה, ידע מהי רוסיה, כבר הספיק להתחלחל משמוע את היעד הקפוא: סיביר - ואף על פי כן ניסה להיאחז בקרן האור הבוהדה ולחוש כי טוב להחליף את גרמניה בסיביר. טובים חללי כפור מחללי אכזרים. ברכבת שנסעה ונסעה ללא הפסקה, ימים ולילות, שמע עוד קולות מדברים בסגנון הזה: "הכפור", אמר מישור, "הינו מציאות טבעית העושה את שלה כפי שנבראה. גם הרעב הוא כזה. בהיות היציר נמס וקמל תחתם - לכל פחות אין בלבו עליהם. הרשע והרוע הינם התפרצויות עוול בניגוד לטבע האנושי, אין הם אלא עיוות חותך הגורם לנרדף תחתיו מוות מתוך חרון ואין אונים. קשה מיתה זו מכל". שיהיה כך, השלים ר' יעקב. יהודים תמיד ימצאו נקודת אור בכל אפלה. כאילו שיש ברירה אחרת במצב הזה... חטיבת העצים המפרכת, בכפור הנורא וברעב המענה - הספיקה לר' יעקב עד כדי שיתיה על הקביעה. מלאכה זו, שגם גיבורי גוף שבעים אינם עומדים בה, איימה לפורר את גופו כליל. כוחותיו אפסו זה מכבר, אבריו קפואים לחלוטין. העובדה שעדיין נחטבים גזרי עצים למרגלותיו - מבוקר ועד ערב - מפליאה אותו. עיניו ליוו את הבקיעים ניתזים מן העץ, הביטו מזוגגות בידיו שלו הלופתות בגרזן המתרום ונוחת, השתאה אודות הכוחות המפעילים את פעולת החטיבה הזאת, כוחות לא לו... כמה התחנן, כמה ביקש - אך גם השמיעה של מפקדי המחנה קפאה זה מכבר. הבטיח למלא כל משימה אחרת ובלבד יניחו לו מחטיבת העצים, אינו מסוגל לעמוד בה עוד, לו ילך עוד פעם אחת למשמרת - לא ישוב הימנה. אך לא שב אליו כל מענה. הכריחוהו לעשות את המוטל עליו ויהי מה. בפנותו אל השמיעה האחת שנותרה בעולם, אוזנו של שומע תפילת כל פה - מירר בבכי כי יוצל ויוגן, התפלל בכל לשון של חטיבה וחציבה, בכל רגע של כמעט-קפאון וכמעט-גוויעה - כי יגוננו עליו מלאכי מרום. עד הנה נעזר, אנא יעזרוהו לנצח. רעיון פרא נצנץ במוחו. מלכתחילה לא היה מעז להסתכן ולבצעו - אולם בשעה שבין כך אין לו הרבה להפסיד, ינסה גם את זה: אחיינית לו בארץ ישראל, בת אחיו שזכתה ועלתה לארה"ק בנעוריה, מבעוד מועד. סביר להניח כי היא הנפש היחידה שנותרה מכל בית אביה. בלית ברירה ישגר אליה מכתבו ויבקש את עזרתה במשלוח מזון ופריטי לבוש חמים. מכתב כזה, היוצא מסיביר אל ארצות החופש, עובר ידים רבות. קשה היה להעלות על הדעת כי יגיע מכתב כזה

לייעדו אי פעם. המסתבר הוא, שהמשגר צפוי לענישה חמורה על חוצפתו לרכל אודות המולדת המרעיבה ומקפאיה... אלא שר' יעקב יודע כי על יהודי לעשות את השתדלותו ומשמים מסייעים ברחמים רבים. לא ראה לנגד עיניו כל השתדלות אחרת - זולת הנפקת מכתב כזה מדם לבו החלוש. אין לו מושג מהי כתובתה של האחיינית, לא ידע לציין את מקום מגוריה ברחבי ארץ ישראל. מלבד זאת - שיער כי עם השנים נישאה לאיש ושינתה שם-משפחתה לאחר, כך שיתכן ולא רק שאין כתובת אלא גם אין שם משפחה נכון. הפרט הנכון היחידי הוא שמה הפרטי, כמרתן ישנם רבים ברחבי העולם. וזה יהודי, אשר על אף אפס-הסיכויים - בוטח במי שאין לפניו כל מניעה ועושה את המעט שהוא מסוגל לו. הפנה ר' יעקב את המכתב לאחייניתו, רשם את שמה ושם משפחת בית אביה, ציין על המעטפה את כתובתה של הסוכנות היהודית בארה"ק ובקשם בכל לשון שיעשו למענו וימצאו את הנמענת. אנשי הסוכנות אינם אלא אנשים, כיצד ימצאו אחת בשם זה - ללא כל כתובת או מימצא אחר, מה עוד שיתכן וגם השם אינו מדויק. לרוב משתדלים לפעול למען מכתבים שכאלה - אך מה יעשו במכתב המבקשם לעשות את שאין ביכולתם. בלב נצבט הונח המכתב בערמת הניירת שבפאתי השולחן, בה נערמות אותן בקשות שלמרב הצער לא ניתנה אפשרות בידי בשר-ודם לסייעם. זו הערימה המטופלת בידי שמים. רוצה ה' את המיחילים לחסדו. את המקרים הנשענים רק על חסדי שמים - מאין יכולת אנושית לסייעם. כאשר היציר שומט את אפשרויותיו הבלות וכלות ומגביה עין לאפשרות העליונה - עת רצון היא לו. שעה של "יבש חציר, נבל ציץ", היא שעתו של "דבר אלוקנו יקום לעולם". מתפלל האדם מידי יום לקונו: "חננו מאיתך חכמה". משלך תן לי צורי ויוצרי, לי אין מאומה... אכן, מרגע העברתי ל"ערימת היאוש", טופל מכתבו של ר' יעקב בידי שמים וזכה לסיוע בלתי יאומן. אחד המבקרים במשרדי הסוכנות ישב נוכח הפקיד ושוחח. תוך כדי שיחה נפלו עיניו על ערמת המכתבים הסמוכה ומבטו נתקל בשמה של האחיינית הרשום בראש המכתב. בילדותה התגורר בסמיכות לבית אביה, ידע על כן בעלותה ארצה ואף יודע כיום את שם-משפחתה האחר ואת עיר מגוריה. גם את ר' יעקב, הכותב האומלל, הכיר האיש. בהתרגשות רבה הועבר המכתב לטיפולו המידי של המזדמן האקראי הזה. בשעה שר' יעקב העתיר תפילותיו, מתוך שכבר השלים זה מכבר עם המציאות שלא תצמח כל ישועה בעטיו של המכתב - עשה המכר דרכו אל בית האחיינית ומסר לה את המכתב שכמעט והושלך לאשפה מחוסר סיכוי... ר' יעקב, בחטיבת עציו כל עוד רוחו בו, הבין כי ביום מן הימים יזמן לעונש חמור על חטאו בהכפשת המחנה המעביד; קיווה לרצות את מותו תחת הכפור, כפי שדובר בעת ההגליה, ולא תחת ידי האכזר. בו בזמן הועמסה בארץ ישראל חבילה ובה פריטי לבוש למכביר, בגדים ואביזרי פרווה יקרים - לא עבורו כי אם למטרות שוחד. האחיינית שהתייעצה, הודרכה לשגר מלבד מלבושים עבור ר' יעקב - פריטי שוחד רבים כיון שבכך יוקל מצבו שבעתיים. נעטפה החבילה במגוון רחב של עטיפות הסוואה, שוגרה למחנה הסיבירי בתקוה וחשש. בהיקרא ר' יעקב אל המפקדה, ככלות שבועות אחדים, החל ממלל את הווידוי בפחד נורא.

המטך

הסוואה, שוגרה למחנה הסיבירי בתקוה וחשש. בהיקרא ר' יעקב אל המפקדה, ככלות שבועות אחדים, החל ממלל את הווידוי בפחד נורא. פניו המדושנות של המפקד, המחויכות למחצה, הביטו חליפות בר' יעקב הנרעד מולו ובחבילה הפתוחה המונחת על השולחן. "זו עבורך", הצביע, "התקבלה אמש ויש בה דברים טובים גם עבורי...". כבר היו לו חלומות כאלה, לא אחת בתקופה האחרונה. "שלך החבילה", שב המפקד ללטוש עיניים, "תוכל לקחתה...". מהר מאד התעשת ר' יעקב הנפעם, חצה בהרף-עין את המרחק האדיר שבין סף המוות לסף-החיים ושב לעצמו. הררה שנית באשר שמע וקלט את הרמז שהשמיע המפקד, רמז דק כקורת בית הבד... שלף צעיף פרווה משובח והעביר עליו יד רכה ושברירית. הביט כה וכה וירא כי אין איש. גחן לעבר השולחן והבטיח: "שלך יהיה הצעיף, אם תעבירני מן חטיבת העצים למשימה קלה בעלת סיכויי חיים". למחרת הצטרף רבי יעקב למחלקי החלב בקרב המחנה. בהיותו סמוך ונראה לכדי החלב, זכה להשיב לעצמו כוחות ולטעום קלושות אט-אט מטעמה של התאוששות. חנון ורחום היה, הוסיף כמויות חלב ליהודים בעלי משפחות גדולות, להחיות נפש כל חי. משרה זו של חלוקת חלב לכל, רוממה את מצבו ואוששתו. ישועת ה' החלה מנחמתו, חסדי ה' לא תמו, לא כלו. תפילותיו ותפילות זוגתו, שהועתרו ללא הרף לפני כסא הכבוד, המשיכו להתמלל באזני מלך שכבודו מלא עולם - בהודיה שזורה בתחינות לישועה. הבינו כי ההטבה במצבם נעלה מעל כל הגיון. עוד יעברו עליהם טלטולים רבים עד שיתוודעו במדויק לפרטי ההשגחה שהובילה את המכתב ליעדו - אולם כבר עכשיו חשים הם כי בכל צרתם לו צר ומלאך פניו הושיעם. באהבתו ובחמלתו גאלם, וינטלם וינשאם... לכל תכלה ראיתי קץ. המו גוים מטו ממלכות, גם אופק המלחמה החל נראה. לא רבים נותרו לפליטה מכל השערוריות, לא רבים הם הזוכים ליישר גוו-מוכה ולמאן להאמין כי אכך בא קץ המלחמה ועודם בחיים. ולא זו בלבד שזכו ר' יעקב ונוות הבית במתנת החיים. בגודל חסדי ה' עליהם זיכום משמים בשותפות השמימית עם רבון הנשמות, ויראו חיים בעולמם בהיוולד להם בתם - חדשים אחדים אחר סיום המלחמה. הגבולות עדיין סגורות היו, לצורך המחיה נאלצו הכל לצאת לעבודת מחנה מידי יום, מתוך מצב-חירום זה עשו את כל שביכולתם לגדל את פנינת-הביכורים, ככל שהיתה ידם מגעת. חולנית היתה הפעוטה וחלושה, גופה דרש תזונה שלא היתה בנמצא, האם - שנמנתה על היוצאות לעבודה לקבלת פת הלחם - ניסתה להשיג את כל הדרוש לחיזוק כוחותיה הרפים של הקטנה, ולא בהצלחה. פצעי-עור החלו פורחים על עורה הצפוד ועיני הוריה רואות וכלות. הגויים שסביב לא פסקו מלהמליץ כי טוב יעשו ההורים אם יניחו לה למות: "חיסכו סבל מכם וממנה... הן אין לנו מושג אימתי נצא מכאן... במצב הנוכחי אין כל אפשרות לרפאה, הביטו וראו את מכאוביה וסבלה...". המה בשלהם ור' יעקב וביתו במלאכתם האמונה - לעשות ולהשתדל ככל הניתן, עם זאת לקוות לרחמי שמים. גחלת החיים עוד לחשה חלושות בתינוקת המתייסרת, עת נגה החופש עד מחנה העבודה בסיביר. הנתנים הפולניים הורשו לשוב לארצם ור' יעקב יצא את רוסיה העקובה מדמו ודם אלפים מאחב"י - לעבר אדמת גרמניה ספוגת הדמים. אזור שלם פונה ע"י בנות הברית מתושביו הגרמניים, לשם קליטת אלפי הפליטים הזורמים מכל עבר. בהגיעו, הופנה ר' יעקב לעבר

מתוך נפלאותיו לבני אדם

חנה לזן פוקסברואר

מה העיר הרבי מצאנו למתפלל בעת אמירת מי שברך?

מסופר על הגה"ק רבי שמואל ענגיל זצ"ל אבד"ק ראדימישלא שפעם יצא לאור ספר למדני ולא היה לו זמן לעיין בו. לקחו עמו לבית הכנסת ועיין בו בעת קריאת התורה בין גברא לגברא. כשהבחין בכך רבו הדברי חיים מצאנו זיע"א, העירו על כך שכאשר אומרים 'מי שברך' לעולה לתורה צריך להקשיב ולענות אמן בכוונה.

מדוע עושים מי שברך? כי יש כאן ספר תורה וציבור. מתכוונים ברצינות. מברכים את העולה לתורה, מברכים את החולים.

זכר לקחת טלית ותפילין, ושכח לקחת את נעלי הבית

מסופר שכאשר מייסד חסידות חב"ד רבי שניאור זלמן מלאדי זצ"ל נאסר, ביקש לשלוח שליח אל רבי לוי יצחק מברדיצ'וב זצ"ל שיתפלל עליו.

כאשר השליח הגיע לברדיצ'וב, התעניין רבי לוי יצחק בפרטי המאסר. "האם רבי שניאור זלמן היה מבולבל בעת מאסרו?" שאל רבי יצחק. "הוא היה מבולבל רק בחיצוניות אך לא בפנימיות" השיב השליח.

"כיצד אתה יודע זאת?" המשיך הרב לשאול. "שכן כאשר הוא ארז את חפציו לבית הכלא, זכר לקחת עמו את הטלית והתפילין אך שכח לקחת את נעלי הבית שלו..." השיב החסיד.

איך פקידת בנק "פשוטה" ארצה ריהוט בשווי אלפי שקלים לשיבות?

לפני כמה שנים חזרתי מהעבודה בבנק שבו שימשתי כפקידה, בדרך ראיתי מודעה קטנה: "דרושים רהיטים עבור בית מדרש שהוקם לאחרונה: שולחנות, כיסאות וארונות לספרים. נודה מאוד על כל תרומה". באותו רגע לא חשבתי שיש לי דרך לעזור להם, אך הבקשה נגעה לליבי, והחלטתי לתלוש אחד מהחלקים שעליהם רשום מספר הטלפון.

למחרת הגעתי לעבודה כרגיל, והנה אני רואה נגר המפרק לי את השולחן. "סליחה, זה השולחן שלי" אמרתי. "תקבלי שולחן חדש". הוא אמר. "פה זה סניף חדש, ובהנהלה החליטו להחליף את הרהיטים".

אכן, רק לפני כחודש הועבר הסניף למקום הזה. זהו סניף יוקרתי שנועד במקורו ללקוחות מחו"ל. הריהוט שבו מכובד ויוקרתי, אולם החליט מי שהחליט, שהוא לא מתאים לנו כרגע, וצריך ריהוט יותר פשוט.

הנגר קיבל הוראה מהנהלה לעבור משולחן לשולחן, מארון למדף ופירק הכול. הוא פנה לכיווני ושאל: "אולי את יודעת על מישהו שירצה את הרהיטים הללו?" רגע לפני שאני מונעת בראשי לשלילה, אני נזכרת בפתק שתלשתי רק אתמול בצהריים ממודעה קטנה. "כן, יש לי מספר של מישהו כזה".

אני מתקשרת למספר ואומרת: "יש כאן תרומה של רהיטים לבית המדרש". הוא שואל על כמה פרטים, ומברר לאן לשלוח את המשאית כדי לאסוף את הריהוט. "יש פה כמות גדולה מכל דבר, והכול באיכות מעולה". ב"ה לאחר זמן קצר הם הגיעו ואספו את הרהיטים לבית המדרש.

אבל כאן הסיפור רק התחיל. השם שלי נקלט במחלקת הבינוי של הבנק, כאילו אני מכירה אנשים ומוסדות שצריכים רהיטים. כעבור כמה ימים התקשר אלי המהנדס של המחלקה. הוא אמר שהם סוגרים קומה שלמה של הבנק בבניין בתל אביב, והם עומדים לפנות משם את כל הרהיטים. "את מכירה מישהו שזקוק להם?"

אמרתי, "כן, בוודאי. אני כבר חוזרת אליכם עם הפרטים". באותו רגע בכלל לא ידעתי מי צריך רהיטים, אבל היה ברור לי מה עלי לעשות. התחלתי בסבב טלפונים. פניתי לשיבה אחת ולעיד אחת, עד שבסופו של דבר נשלחו שתי משאיות עמוסות בריהוט לשיבת 'שמעיה', ועוד שתי משאיות.

עברו שבועיים, וממחלקת הבינוי מתקשרים שוב. הפעם מחדשים את הסניף בירושלים. אני פונה שוב לחפש את הישיבה הבאה שתזכה במלאי. הפעם יצאו המשאיות לכיוון הישיבות 'פורת יוסף' ו'רינת תורה'.

עוד כמה טלפונים כאלה ועוד בתי מדרשות מקבלים שולחנות כיסאות ומדפים. בינתיים התפרסם מספר הטלפון שלי גם בצד השני. הישיבות כבר הכירו אותי כאחת שמכירה תורמים לריהוט בית מדרש.

יום אחד התקשר אלי המזכיר של ישיבת סלבודקה: "תוכלו לארגן לנו חמש מאות יחידות?" אף פעם לא התעסקתי עם מספר כזה. עניתי "הייתי שמחה לעזור" אמרתי. "אבל אין לי מושג איך". לא עברו חודשיים והנה אני מקבלת טלפון מהנגר של הבנק: "סוגרים שני סניפים גדולים בנתניה, ויש לנו למסירה כמות ענקית של חמש מאות יחידות!" מיד שלוש משאיות עשו בס"ד את דרכן לישיבת סלבודקה.

יום רביעי אחרי שמחת תורה. ארבע ימים חלפו מאז שהעולם התמוטט עלינו, פוגרום תשפ"ד יכנס כנראה בהיסטוריה עקבת הדם של העם היהודי, ובינתיים, אנחנו בתוך הטראומה הבהלה והאבל. אוויר דחוס וכבד של יגון ומלחמה ממלא את החלל.

בית כנסת קטן בבית וגן, תפילת ערבית עוד רגע מתחילה ומישהו נכנס פנימה. יהודי שהפנים שלו חרושות מצער, הוא שואל אם אנחנו לפני תפילה, כשענינו לו שכן, הוא מבקש להגיד לנו כמה מילים לפני התפילה. אני מגיע מקיבוץ בארי, אומר לנו היהודי, קולו רועד כשהוא מזכיר את שם הקיבוץ, גם בנו חולף רעד, קיבוץ שעד לפני כמה ימים הרבה אנשים לא ידעו על קיומו ובימים האחרונים הוא נישא בפי כל ברחש של אימה של תחינה ותפילה.

יומיים לפני ראש השנה הלכתי ברחוב, ופתאום שאל אותי מישהו אם אני רוצה להניח תפילין. ברגע הראשון חשבתי לעצמי, שאיזו מין שאלה זו, רציתי להשיב ב'לא' נחרץ ולהמשיך הלאה, בחיים שלי לא הנחתי תפילין אז מה פתאום עכשיו?

אבל המחשבה הזו התחלפה כהרף עין, וקול פנימי שלא ידעתי את מקורו אמר לי, "מה אכפת לך, תניח תפילין פעם אחת בחיים שלך", ואין לי מושג איך ולמה אבל הסכמתי. היהודי הניח לי תפילין, פעם ראשונה בחיי אמרתי יחד אתו שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד! זהו. הלכתי לדרכי ושכחתי מהאפיזודה החולפת.

אבל כנראה שכשיהודי עושה משהו טוב, זה לא עוזב אותו כל כך מהר. הנחת התפילין וקריאת שמע הלכו איתי גם בלי שארצה, ואז הגיע ראש השנה ואמרתי בבית שאני רוצה לשמור את היומיים האלו, של ראש השנה.

בני משפחתי לא הבינו מה קורה לי ומאיפה הבאתי את זה, אבל אני הייתי חזק והחלטתי, הם שאלו אותי איך שומרים את ראש השנה, לא ממש ידעתי מה לומר. בסופו של דבר השבתי, "לא ניסע ברכב ונכבה את הפלאפונים", וככה עשינו, יומיים הראשונים של השנה החדשה, ראש השנה עברו לנו בחגיגות שלא הכרנו. ואז הגיע יום כיפור והודעתי לילדים שלי שגם את יום כיפור אני לא אחלל, ואני מתכוון לצום.

וזהו, עברו הימים האלו, הגיע סוכות, ואז שמחת תורה ---

האזעקות ששמענו בהתחלה לא הטרידו אותנו במיוחד, ביישוב שבו אנחנו גרים אזעקות מהסוג הזה הם כמעט לחם חוקינו, אבל מהר מאוד הבנו שהפעם בכל זאת מדובר במשהו אחר. שמענו קולות בערבית ברחובות, יריות קרובות מאוד... והבנו שהסיפור שונה ממה שאנחנו מכירים, עדיין לא ידענו איזה חלום בלהות נרקם מול עינינו.

נעלנו את דלת הבית ונכנסנו לממ"ד, רועדים מפחד ומאימה, לפי הצרחות, הקולות, היריות הבנו לאט לאט שמחבלים ימ"ש מתרוצצים ביישוב שלנו, בין הבתים, צעקות וצרחות, יריות ובכיות --- ואנחנו יושבים בחדר הסגור. אף פעם לא למדתי מה היא אמונה?, מהי ההישענות על ריבוננו של עולם? מהו הביטחון ברגעים של ייאוש? אבל כנראה שלב של יהודי לא צריך שילמדו אותו. ברגעי האימה האלו, בשניות בהם הסוף שלנו נראה קרוב מתמיד וצרחות מקפאות מתחת לחלון ביתנו, הרגשתי שיש מישהו אחד שיכול להחליט אם אשאר בחיים או לא, מישהו אחד שאני יכול להתפלל אליו.

אחרי זמן קצר של ישיבה בחדר שמענו 'בום', המחבלים ירו בדלת, פרצו את הבית ונכנסו פנימה. נשארנו לשבת בחדר האטום, נותנים ידיים, רועדים. המחבלים כבר לא היו בחוץ, הם היו כאן, ביחד איתנו, חולקים באותו בית... ידענו שאולי אלו הרגעים האחרונים שלנו.

צרחות וקללות בתוך הבית שלנו, פוגרום במטבח, בחדרים... עוד רגע הם יגלו את הדלת של החדר האטום, יפרצו לתוכו. אני לא יודע לומר תהילים, לא יודע להתפלל, אף אחד לא לימד אותי מה עושים ברגעים של פחד מוות כזה. רגע, יש משהו שאני כן יודע, להגיד שמע ישראל. מחבלי צורחים בדירה שלי, ואני רועד כולי אומר שמע ישראל, ה' אלוקינו ה' אחד. ושוב, שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד. זה הפסוק היחיד שאני יודע לומר, והוא הופך להיות לקרן תקווה זהירה ומלאת חששות, אבל מקווה מאוד.

המחבלים ממשיכים להסתובב בבית שלנו, וקורה לנו נס שאין לו שום הסבר טבעי, הם לא מגלים את הדלת של החדר האטום! חולפים על פני כל החדרים, צעקות, דברים נופלים ונשברים, ואנחנו כאן בחדר --- לא רואים אותנו, לא מגלים את הדלת של החדר האטום. עוד כמה דקות מלאות אימה ופחד מוות עוברות עלינו, כל אחת מהן נמשכת כמו נצח. ואז הם כנראה מתייאשים ועוזבים את הבית.

אנחנו רוצים לנשום לרווחה, אבל לא מעיזים, הצרחות ברחוב ממשיכות, לצד צעקות שבר, יריות נשמעות, הלילה יורד ואנחנו נשארים לשבת בחדר האטום, מפחדים לזוז, מפחדים לנשום, היום שמאיר לא מביא איתו בשורות טובות יותר. המחבלים אולי לא כאן, אבל אנחנו חשופים לכל סכנה.

יום ראשון בבוקר, בכל הבתים מפרקים את הסוכות, מתחילים לחוש על חזרה לשגרת חורף ארוכה, אצלנו הזמן קפא מלכת. גם אנחנו קופאים. מסתובבים מחבלים צמאי דם ברחובות, שוחרים לטרף. אנחנו ממשיכים לשבת בחדר, שותקים, בקושי נושמים, נרדמים בבהלה ומתעוררים אחרי כמה דקות לתוך בעתה. יש לנו בממ"ד אוכל, אבל אף אחד לא מסוגל לאכול, האוכל נתקע בגרון. נכון שהמחבלים לא גילו אותנו, אבל אנחנו יושבים בממ"ד שלנו, חשופים, בלי דלת של בית. שומעים צרחות מהחלון, ומבינים שמה שהיה לעולם לא יהיה, אם בכלל לא יהיה משהו, אם בדקה הבאה לא יכנס מחבל רוצח לתוך הבית שלנו ויגלה אותנו, אולי בכלל סוף העולם הגיע..

היום עובר לאיטו, הלילה מגיע שוב, ורק ביום שני בבוקר מצליחים חיילים להיכנס ליישוב ולשחרר אותו מהמחבלים. רק ביום שני אנחנו מצליחים להבין שנשארו מתי מעט... שהקיבוץ שלנו הרוס כולו, שבני עוולה קטפו חיים צעירים, אימללו משפחות שלמות, רצחו ולקחו בשבי את הידידים והקרובים שלנו. ואנחנו כאן. נבחרנו לחיים, ריבונו של עולם רצה שנשאר ונחיה.

יומיים, מסיים היהודי, נרגש, מיטיב את הכיפה הטריה שעל ראשו, אני מסתובב עם הפסוק 'שמע ישראל', הפסוק היחיד שאני יודע להגיד. הפסוק שלווה אותי כששמעתי צרחות אימים בערבית. הפסוק שמלמלתי שוב ושוב מעולף, רועד מפחד מוות, הפסוק שנאחזתי בו כמו טובע שנאחז בגלגל הצלה. ועכשיו יהודים יקרים, אתם לפני תפילת ערבית, באתי לבקש ממכם -

יתלמדו אותי להתפלל... אני רוצה להתקרב ולהתחזק.